

171
1974

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო

გაქანებული და ინსტრუქციული

ქ რ ე ბ უ ლ ი

11-12

С Б О Р Н И К

ПРИКАЗОВ И ИНСТРУКЦИЙ

МИНИСТЕРСТВА ПРОСВЕЩЕНИЯ ГРУЗИНСКОЙ ССР

ნოქმები—დოქმები

რედაქტორი უშ. ოზოლაძე
კორექტორი ე. ქურციკიძე
ტექ. რედაქტორი ეკ. ნეშუმაშვილი

ფასი 10 კაპ.

ბელმოწერილია დასაბუქდალ 28/I-75 წ. ანაწყობის ზომა 6×9,5
ქაღალდის ზომა 60×84, სასტამბო ფორმათა რაოდენობა 7,75.

შეკვ. № 886

უფ-04328

ტირაჟი 5.000.

საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის
ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის სტამბა № 11,
უშ. ჩხეიძის ქ. № 19

Типография № 11 Государственного Комитета
по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета
Министров Грузинской ССР, ул. Уш. Чхеидзе № 19

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1974 წ.
24 ივლისის ბრძანება № 615

საბჭოთა კავშირის გმირის, გენერალ-პოლკოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის
სახელობის რესპუბლიკური სპეციალიზებული საშუალო
სკოლა-ინტერნატი ქ. თბილისში გახსნის შესახებ

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

§ 1

საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართვე-
ლოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1974 წლის 2 ივლისის № 397 დად-
გენილების საფუძველზე, საბჭოთა კავშირის გმირის, გენერალ-პოლ-
კოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის სახელობის რესპუბლიკური სპეციალიზე-
ბული საშუალო სკოლა-ინტერნატი გაიხსნას 1974 წლის 1-ლი
სექტემბრიდან ქ. თბილისში, 26 კომისრის სახელობის რაიონში,
ყვარლის ქუჩაზე მშენებარე საშუალო სკოლის შენობაში.

§ 2

განათლების სამინისტროს საგეგმო-საფინანსო სამმართველომ
(ამხ. ა. კვაჭაძემ):

— გაითვალისწინოს სპეციალიზებული საშუალო სკოლა-ინ-
ტერნატის შესანახი ხარჯები 1974 წლის ოთხ თვეში, რესპუბლი-
კური ბიუჯეტიდან, შესრულების წესით.

— მისაღები გამოცდების პერიოდში გაითვალისწინოს თითოე-
ული მოსწავლის კვებისათვის 0—91 კაპ. დღეში.

§ 3

— რესპუბლიკურ სპეციალიზებულ საშუალო სკოლა-
ინტერნატში მისაღები გამოცდები ჩატარდეს თბილისის რვა-
წლიან სკოლა-ინტერნატში 1974 წლის 5—25 აგვისტომდე ჩა-

§ 4

თბილისის რვაწლიანი სკოლა-ინტერნატის დირექტორმა (ამხ. ა. მიასნიკოვმა):

—სათანადოდ მოამზადოს სკოლა-ინტერნატის სასწავლო კორპუსი გამოცდების ნორმალურ პირობებში ჩასატარებლად და უზრუნველყოს საძინებელ კორპუსებში მოსწავლე აბიტურიენტთათვის სანიტარულ-ჰიგიენური პირობების დაცვა.

§ 5

—რესპუბლიკური სპეციალიზებული საშუალო სკოლა-ინტერნატის დირექტორმა (ამხ. ვ. დ. ხუბულურმა) უზრუნველყოს მისადები გამოცდების მაღალორგანიზებულ დონეზე ჩატარება და სკოლა-ინტერნატში შემსვლელ მოსწავლეთა საექიმო-სამედიცინო კომისიაზე გატარება.

§ 6

აფხაზეთისა და აჭარის ასრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რაიონებისა და ქალაქების განათლების განყოფილებათა გამგეებმა:

—უზრუნველყონ შერჩეული კანდიდატების დროულად და ორგანიზებულად ჩამოყვანა თბილისში და გამოცდების ჩაბარების შემდეგ მათი უკან დაბრუნება საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, რისთვისაც შერჩეული კანდიდატები გამოგზავნონ განათლების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორის ან სკოლის მოწინავე სამხედრო ხელმძღვანელის ხელმძღვანელობით, დაწესებული განრიგის მიხედვით (იხ. დანართი № 1).

—სკოლა-ინტერნატში შემსვლელების პირად საქმეში იქონიონ ყველა რვა ძირითადი დოკუმენტი და სამხედრო კომისარიატის საექიმო-სამედიცინო კომისიის დასკვნა იმის შესახებ, რომ ჯანმრთელობის მდგომარეობით მოსწავლე ვარგისია, სწავლა განაგრძოს სამხედრო სასწავლებელში.

შენიშვნა: 1958 წ. დაბადებული მოსწავლეები გამოცდებზე არ დაიშვებიან.

— დაწყებითი სამხედრო მომზადების განყოფილებამ (ორახელაშვილმა) ხელმძღვანელობა გაუწიოს საგამოცდო, სამანდატო და მიმღები კომისიების მუშაობას და შედეგები მოახსენოს კოლეგიას აწლის 5 სექტემბრამდე.

საქართველოს სსრ განათლების
 მინისტრი თ. ლაშქარაშვილი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1974 წ. 16 აპრილის ბრძანება № 669

სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის № 471 დადგენილების, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 4 სექტემბრის № 567 დადგენილებისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს 1973 წლის 11 ივლისის № 86 ბრძანების შესასრულებლად აბაშის რაიონის განათლების განყოფილებისა და დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მუშაობის მიმდინარეობის შესწავლის შედეგების შესახებ

სკოლების სამმართველოს ბრიგადის მოხსენებითი ბარათიდან ირკვევა, რომ სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს იმავე წლის 4 სექტემბრისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს 1973 წლის 11 ივლისის ფუძემდებლურ გადაწყვეტილებათა განსახორციელებლად აბაშის რაიონის სოფლის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში ტარდება ერთგვარი დადებითი მუშაობა.

მაგრამ, ამასთან ერთად, აბაშის რაისაბჭოს აღმასკომის განათლების განყოფილებისა და სკოლების მუშაობაში შეინიშნება სერიოზული ნაკლოვანებანი.

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ

1. აბაშის რაიონის სკოლების ცალკეული საგნების მასწავლებლებმა სისტემატურად იმუშაონ თავიანთი მეცნიერული და

პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური დონის ასამაღლებლად, მუშაობაში მტკიცედ დანერგონ სწავლების ახალი მეთოდები და ხერხები რიანად შეუხამონ ისინი ტრადიციულ მეთოდებსა და ხერხებს და აამაღლონ გაკვეთილის, როგორც სწავლებისა და აღზრდის ძირითადი ფორმის როლი.

2. რვაწლიანი სკოლების დირექტორებმა და სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის დარგში მათმა მოადგილეებმა:

ა) გულმოდგინედ შეისწავლონ ყველა სიახლე ცალკეული დისციპლინების პროგრამებში. გაერკვნენ, თუ რომელ კლასში როდის და რა მასალას უნდა ასწავლიდეს ესა თუ ის მასწავლებელი. ბოლო მოუღონ ისეთ მდგომარეობას, როცა მასწავლებელი თვითნებურად ასწავლის იხეთ მასალას, რომელსაც პროგრამა არ ითვალისწინებს, სკოლის ხელმძღვანელობა კი საქმის კურსში არ არის;

ბ) ვადამჭრელი ზომები მიიღონ შინასასკოლო კონტროლის გასაუმჯობესებლად. მთელი ეს მუშაობა წარმართონ ისე, რომ ცალკეული საგნების მასწავლებლები ყოველდღიურად გრძნობდნენ სკოლის ხელმძღვანელთა დახმარებასა და კონტროლს;

გ) უფრო ქმედითი გახადონ მეთოდური მუშაობა სკოლაში. პირადად მიიღონ მონაწილეობა მეთოდგაერთიანებათა მუშაობაში, საქმის ცოდნით უხელმძღვანელონ მათი მუშაობის დაგეგმვას, სხდომების მომზადებას და მათზე წაკითხულ მოხსენებათა განხილვას. გაატარონ ღონისძიებანი მოწინავე მასწავლებელთა დადებითი გამოცდილების განზოგადებისათვის. მტკიცედ დანერგონ ამ მიზნით პრაქტიკაში ღია გაკვეთილების ჩატარება;

დ) მტკიცე, საქმიანი კავშირი განახორციელონ მეზობელ დაწყებით და საშუალო სკოლებთან: ერთი მხრივ, დაეხმარონ მათ მიკრორაიონში მდებარე დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლების მასწავლებლებს პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური დონის ამაღლებაში, მეორე მხრივ, განახორციელონ კონტროლი მათსავე სკოლაში ან უახლოესი საშუალო სკოლების მეთოდგაერთიანებებში, მყოფი თავისივე სკოლის მასწავლებლის მონაწილეობაზე; შეისწავლონ ამ საშუალო სკოლებში სასკოლო მუშაობის მათთვის სინტერესო, მაგრამ ბუნდოვანი საკითხები და შემდეგ გამოიყენონ ეს გამოცდილება თავიანთ მუშაობაში;

ე) მიიღონ ზომები კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის დონის ასამაღლებლად; პირველ რიგში შესაბამისი კლასების ხელ-

მძღვანელები, საერთოდ კი მთელი პედაგოგიური კოლექტივი დაინტერესონ მოსწავლეთა სასკოლო ორგანიზაციების მუშაობაში ამაღლონ სასკოლო ბიბლიოთეკების როლი კლასგარეშე და სკოლის გარეშე მუშაობაში;

ვ) სისტემატურად იზრუნონ სკოლების სასწავლო-მატერიალური და ტექნიკური ბაზის განსამტკიცებლად, განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმონ სასკოლო-საცდელ და სამეურნეო მიწის ნაკვეთებზე მუშაობას, გადააქციონ ისინი სოფლის სკოლების მოსწავლეთა პატრიოტული და შრომითი აღზრდის კერებად.

3. აბაშის რაისაბჭოს აღმასკომის განათლების განყოფილებამ (ამხ. ა. ცანავამ):

ა) მიიღოს მისთვის შესაძლებელი ყველა ზომა რვაწლიანი სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზის მოვლისა და გამდიდრებისათვის; მიმდინარე წლის 25 სექტემბრამდე შეისწავლოს ხელსაწყო-იარაღებით რაიონის საშუალო სკოლების კაბინეტ-ლაბორატორიების აღჭურვის მდგომარეობა და იმ შემთხვევაში, თუ აღმოჩნდება რვაწლიანი სკოლისათვის საჭირო, მაგრამ მათთვის ზედმეტი ხელსაწყო, დაუყოვნებლივ გადასცეს იგი რვაწლიან სკოლას;

ბ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს სასკოლო მიწის ნაკვეთებით ყველა სოფლის სკოლის უზრუნველყოფას. ამ მიზნით, საჭიროების შემთხვევაში საკითხი, დააყენოს რაიონის ხელმძღვანელი, პარტიული და საბჭოთა ორგანოების წინაშე; გადაჭრით გააუმჯობესოს მუშაობა სკოლების ეზოების, სასკოლო მიწის ნაკვეთების, გზების, საკოლმეურნეო ფართობების გამწვანებისათვის. აქტიურად ჩააბას მოსწავლეები ამ დიდი საერთო-სახალხო, სახელმწიფოებრივი ამოცანის განხორციელებისათვის ბრძოლის ავიანგარდში;

გ) პირადად დაინტერესდეს რაიონის პედაგოგიური კაბინეტისა და სასკოლო ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდის გამდიდრების საკითხით, უზრუნველყოს ისინი მასწავლებლებისა და მოსწავლეთათვის საჭირო ახალ-ახალი გამოცემული წიგნებით. ბოლო მოუღოს სეზონურობას მათი შექმნის საქმეში;

დ) განხორციელოს ქმედითი ღონისძიებანი რაიონის განათლების განყოფილების აპარატისა და სკოლების მუშაობაში გამოვლინებული ხარვეზების აღმოსაფხვრელად, სკოლების სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის ღონის ასამაღლებლად. მტკიცედ მოითხოვოს მუშაკებისაგან, სრულყონ სკოლებისადმი ხელმძღვანელობა და დახმარება;

ე) გააძლიეროს მუშაობა საყოველთაო-სავალდებულო რვა წლიანი სწავლების კანონის განსახორციელებლად. გადაჭრით გააძლიეროს ჯობესოს მუშაობა მოსწავლეთა აკადემიური ჩამორჩენილობის და მეორეწლიანობის წინააღმდეგ. ამ მხრივ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს დაწყებით კლასებს, სადაც სრულიად გაუმართლებელია მეორეწლიანობა. მიიღოს ზომები ამ საქმეში დღემდე არსებულ ნაკლოვანებათა სალიკვიდაციოდ;

ვ) სკოლებისადმი დახმარებისა და კონტროლის გაძლიერების გზით მიაღწიოს წესრიგის დამყარებას სასკოლო მუშაობის დაგეგმვაში. გახადოს სკოლის წლიური, პედაგოგიური საბჭოს, კლასის ხელმძღვანელთა ნახევარწლიური, გაკვეთილის ყოველდღიური სამუშაო და სხვა გეგმები უფრო მოქნილი, კონკრეტული, მიზანსწრაფული;

ზ) გადაჭრით აამაღლოს რაიონის სკოლებისადმი ხელმძღვანელობის დონე. მიიღოს ზომები, რათა სკოლის ხელმძღვანელთაგან ერთ-ერთი აუცილებლად იყოს მათემატიკური ციკლის რომელიმე საგნის სპეციალისტი. მომავალში არ დაუშვას მასწავლებლად არასპეციალისტის დანიშვნის არცერთი შემთხვევა;

თ) გაატაროს ღონისძიებანი რაიონის სკოლების მოწინავე მუშაკთა დადებითი გამოცდილების შესწავლა-განზოგადებისათვის. მიაღწიოს იმას, რომ მუშაკები მოწინავეთა გამოცდილების პასიური მხილველის როლში კი არ გვევლინებოდნენ, არამედ თვითონაც გულმოდგინედ შრომობდნენ ასეთ წარმატებათა მოსაპოვებლად;

ი) მტკიცე მეთვალყურეობა განსახორციელოს სკოლებში ახალი პროგრამებითა და სახელმძღვანელოებით მუშაობაზე და მიიღოს ზომები გამოვლინებულ ნაკლოვანებათა სალიკვიდაციოდ;

კ) გადაჭრით აამაღლოს სკოლებისადმი მეთოდური ხელმძღვანელობის დონე; ამ მიზნით, პირველ რიგში, გააუმჯობესოს განათლების განყოფილების პედაგოგიური კაბინეტის მუშაობა; განუხრებლად იხელმძღვანელოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1971 წლის 23 აგვისტოს № 463 ბრძანებით და ცირკულარული წერილით „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში მეთოდური მუშაობის შესახებ“;

ლ) დაუყოვნებლივ მიიღოს მასზე დამოკიდებული ზომები ქ. აბაშის 1-ლი სკოლის, აგრეთვე იმ საშუალო სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზებით, ხელმძღვანელი და პედაგოგიური კად-

რებით განსამტკიცებლად, რომლებშიც მუშაობენ სასკოლოთა შორის მეთოდგაერთიანებანი. მიმდინარე წლის 20 სექტემბრამდე პირადად გადასინჯოს ამ მხრივ რაიონში არსებული მდგომარეობა და ამტკიცებულ ცედ განსაზღვროს, რომელ საშუალო სკოლასთან რომელი დამოუკიდებელი რვაწლიანი და დაწყებითი სკოლები გააერთიანოს;

მ) მიიღოს ზომები სკოლისა და ოჯახის საქმიანი კავშირის შემდგომ განსამტკიცებლად. მშობელთა და ფართო საზოგადოებრიობას შორის პედაგოგიური ცოდნის პროპაგანდის მიზნით პერიოდულად მოაწყოს სკოლებში ლექციები და მოხსენებანი სწავლებისა და აღზრდის აქტუალურ პრობლემებზე;

ნ) ეს ბრძანება და სკოლების სამმართველოს მოხსენებითი გარათი, სათანადო პრაქტიკულ ღონისძიებათა დასახვისა და გატარების მიზნით, განიხილოს განათლების განყოფილების სახალხო განათლების საბჭოსა და რაიონის ყველა სკოლის პედაგოგიური საბჭოების სხდომებზე;

ო) ადმინისტრაციული სასჯელები დაადოს ამ ბრძანებაში აღნიშნულ არადამაკმაყოფილებლად მომუშავე სკოლების ხელმძღვანელ მუშაკებსა და მსწავლებლებს;

პ) ამ ბრძანების შესასრულებლად გაწეული მუშაობის შესახებ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მოახსენოს 1975 წლის 20 იანვრისათვის.

4. ეს ბრძანება და განათლების სამინისტროს ბრიგადის მოხსენებითი ბარათი განსახილველად და შესაბამის ღონისძიებათა გასატარებლად დაეგზავნოთ აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ განათლების სამინისტროებს, სამხრეთ ოსეთას ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების განათლების განყოფილებებს.

5. განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველომ (ამხ. რ. კანდელაკმა) განახორციელოს კონტროლი ამ ბრძანების შესრულება მიმდინარეობაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიის 1974 წლის 15 აგვისტოს დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების
მინისტრის მოადგილე უშ. ობოლაძე

საქართველოს სსრ განათლების მინისტრს
ამხ. თ. ვ. ლაშქარაშვილს

მოსხენებითი ბარათი

სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის № 471 დადგენილების, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 4 სექტემბრის № 567 დადგენილებისა და სსრ კავშირის განათლების საინინსტროს 1973 წლის 11 ივლისის № 86 ბრძანების შესასრულებლად აბაშის რაიონის განათლების განყოფილებისა და დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მუშაობის მიმდინარეობის შესწავლის შედეგების

შ ე ს ა ხ ე ბ

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სკოლების სამართველოს ბრიგადამ ამავე სამმართველოს უფროსის მოადგილის ს. დვალის, სასკოლო ინსპექტორების თ. მელქაძის, დ. მახარაძის, პ. თუთბერიძისა და აღ. შანავას, განათლების სამინისტროს კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის რესპუბლიკური მეთოდური კაბინეტის მეთოდისტის თ. ბენდელიანის ვ. კომაროვის სახელობის ქ. თბილისის ფიზიკა-მათემატიკური საშუალო სკოლა-ინტერნატის მათემატიკის მასწავლებლის კ. კიკაჩიშვილისა და ბ. ძნელაძის სახ. შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სასახლის მეთოდისტის მ. საყვარელიძის შემადგენლობით შეისწავლა აბაშის რაიონის განათლების განყოფილებისა და დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მუშაობა.

ბრიგადამ შეისწავლა სოფელ პირველი კოდარის დაწყებითი, გაუწყინარის, აბაშისპირის, კვათანის, ძველი აბაშის, გეზათის, განათლებისკარის, საგვაზაოს, აბაშის დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკო-

ბრიგადის მიზანი იყო, შეესწავლა აღნიშნული რაიონის განათლების განყოფილებისა და სოფლის დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების საქმიანობა სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის № 471 დადგენილების, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 4 სექტემბრის № 567 დადგენილებისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს 1973 წლის 11 ივლისის № 86 ბრძანების შუქზე. ამასთან, გვსურდა, გამოგვევლინებინა დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მუშაობის, ასე ვთქვათ, ტიპობრივი წარმატებანი და ხარვეზები, რათა დაგვესახა და გავგეტარებინა ღონისძიებანი პირველთა განმტკიცება-განზოგადებისა და მეორეთა აღმოფხვრის მიზნით.

აბაშის რაიონში გარკვეული მუშაობა ტარდება სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების გაუმჯობესების შესახებ შემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებათა განსახორციელებლად. 1973 წლის 27 დეკემბერს ეს საკითხი ერთობლივად განიხილეს საქართველოს კომპარტიის აბაშის რაიკომის ბიურომ, რაისაბჭოს აღმასკომმა და დასახეს საჭირო პრაქტიკული ღონისძიებანი. იმავე წლის 27 დეკემბერს, შემდგომი ხელმძღვანელი ორგანოების გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად, რაიონის განათლების განყოფილების სახალხო განათლების საბჭომ განიხილა იგივე საკითხი; რაიონში გაიშალა მუშაობა შემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად: 1973—1974 სასწავლო წელს სკოლების კაბინეტ-ლაბორატორიები შეივსო 7.184 მანეთის საერთო ღირებულების ხელსაწყო-იარაღებით, სწალების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებითა და სხვადასხვაგვარი თვალსაჩინო მასალით. ყოველწლიურად ივსება სასკოლო ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდი პოლიტიკური, მხატვრული, პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური და სხვ. ხასიათის ლიტერატურით. სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზის განმტკიცებაში გარკვეულ როლს ასრულებს სასწავლო მიწის ნაკვეთები: გასულ 1973 წელს რაიონის სკოლებმა მოიწვიეს 86,7 ტონა სიმინდი. აქ განსაკუთრებით გამოიჩინეს თავი ზანათის (მოიწია 9 ტ.), პირველი მაისის

(8 ტ.), სუჯუნის (7 ტ.) საშუალო, საგვაზაოს (4 ტ.) რვაწლიან და სხვა სკოლებში.

მიუხედავად აღნიშნულისა, სოფლის სკოლებში მუშაობის პირობებია შემდგომ გასაუმჯობესებლად აბაშია რაიონში და ბევრია გასაკეთებელი. ძალიან მჭიმე შთაბეჭდილებებს ტუვენს სასკოლო შენობები, რომელთა უდიდესი ნაწილი ხისაა, უკვე სამაოდ მოძვედეულია, ვერ ინარჩუნებთ სიბზოს და საექსპლუატაციოდ გამოუსადეარო ან თითქმის გამოუსადეაროა. ზოგი სკოლის შენობა აგარიულ მდგომარეობაშია და, რომ არ წაიციას, კედლებზე ხის საყრდენი ბოძები აქვს გაკეთებული. ასეთ მდგომარეობაში მყოფი სასკოლო შენობები ჩვენ, პარტიის რაიონული კომიტეტისა და რაისბჭოს აღმასკომის ხელაძლეველ მშაკებთან ერთად, დავათვალიერეთ კვათაში, ქობანში, წემში, სუჯუნაში, აბაშიაპირში, ძველ აბაშია და სხვა სოფლებში. სკოლისათვის სრულიად უვარგას საბავშვო ბაღია შენობაში მუშაობს აბაშიაპირის რაიონის სკოლა.

აბაშის რაიონში სასკოლო შენობებით სოფელს სკოლებს უზრუნველყოფის ამოცანის გადაჭრას მშენებლო წილად აფერხებს იმდრომარეობაც რომ, გარკვეული მიზეზების გამო, რაიონში არ წარმოებს სინციბატგო სასკოლო მენებლობა. სამუშაოდ, ამ მხრივ იც არ კეთდება, რაც არც დიდ მატერიალურ რესურსებს მოითხოვს და არც დიდ სმუშაობას; ასე მაგალითად, შეწავლილ სკოლებში ყურადღება აქცევთ იატაკის, კედლებისა და კარ-ფანჯრების შეკეთებას, რის გამოც საკლასო ოთახებში ადრე გაზაფხულზედაც კი ძალიან ცილა.

ძალზე დაობია სოფლის სკოლების სსწავლო-მატერიალური ბაზა: ამჟამად, როცა ხორციელდება ტექნიკური საუბლებათ სკოლების უზრუნველყოფა, რაიონში შესავალი იც სკოლების დაწყებით კლასებში საჭირო დახაზულობის დაფებ, მოსკალეთა ასაკითვის შესაფერისი მკრებებიც კი არ არის. არასაკმაო ყურადღება ექცევა სასკოლო ბიბლიოთეკებს წიკნადი ფონდის გაძიდრებას სკოლისათვის აუცილებელი პოლიტიკური, მხატვრული და ჯეოგოგიკ რ-მეთოდოკური ლიტერატურით. მსწავლებელთა დიდ ნა, ილს აუცილებელი მეთოდოკური ნაშრომებიც კი არა ქვს.

მთელი რიგი არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებებს აქვს ადვილი საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატა-

რებისა და საყოველთაო-საშუალო განათლებაზე გადავლის და რეზი
 ლების გნორცილებს საქმეში.

სკოლებში მოსკავლეთა კონტინენტის სახალხო მეურნეობის
 გეგმას შესრულების მიჩვენებლელი შემდეგ სერაჟს იქლება:

კლასების დასახელება	გეგმა	შესრულება	პროცენტი	საშუალო რესპუბ- ლიკური მაჩვენებ- ლი პროცენტში
0—III	1929	1829	94,82	99,09
IV—VIII	2739	2806	100,61	99,09
IX—X	761	714	93,83	97,9
0—X	5479	5449	97,63	98,62

როგორც ამ ცხრილიდან ჩანს, სახალხო განათლების მდგომ-
 რების ერთი მხარის ამახველი ეს მონაცემები ზოგ შემთხვევაში
 დაბალია საშუალო რესპუბლიკურ მაჩვენებლებზე.

პედაგოგიური კადრები

სასწავლო-მატერიალურ ბაზას, რასაკვირველია, დიდი მნიშვ-
 ნელობა აქვს, მგომ მას ავლებელი, რომელიც მას იყენებს სასწავ-
 ლო პროცესის სრულყოფილად, ე. ი. ვი. ი მიზანდასახლი მოქ-
 მედებითაც აზრი ეძლევა ამ ბაზის არსებობას, მაინც წამყვანი,
 შეედარებლად დიდი და გადაძწყვეტი ძალაა.

პედაგოგიური და ხელმძღვანელი კადრების შერჩვისა თუ
 დაწინაურება თვლსაზრისათა აბაშს რაიონი სოფლია დამოუკი-
 დებელ ოვაწლიან სკოლებში ყველაფერი რაგზე ია იაია და ია
 რატომ:

დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა უმრავლესობას მაოლოდ
 საშუალო სპეციალური განათლება აქვს. ამ კლასებში მოქმედ
 150 მასწავლებლიდან უმაღლესი განათლება აქვს 38-ს, უმაღლეს-
 დაუმეიკრებელი—15-ს, საშუალო სპეციალური განათლება—90-ს,

საშუალო სპეციალური განათლება—90-ს, ზოგადი საშუალო განათლება კი აქვს 7 მასწავლებელს.

ეროვნული
განათლების
მინისტრის
განკარგველი

ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა განსაკუთრებით გამოირჩევიან ის პედაგოგები, რომელთაც დამატებითი აქვთ ქ. თბილისის საელაწიფო უნივერსიტეტი. მაკრამ, სამუშხაროდ, რაიონში, ჯერ ერთი, ცოტაა ეს კადრები და, მეორეც, ზოგჯერ ისინი პირდაპირი დანიშნულებით არ არიან გამოყენებულნი: საკმარისია ითქვას, რომ განათლებისკარის რვაწლიანი სკოლის დირექტორი გ. ჭანტურია, რომელსაც დამთავრებული აქვს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტი, V—VIII კლასები ასწავლის შრომას (4 საათი) და სრულიად არა აქვს სასწავლო დატვირთვა სპეციალობა მიხედვით.

რაიონის სკოლების რუსული ენისა და ლიტერატურის 98 მასწავლებლიდან მხოლოდ 21-ს აქვს უმაღლესი სპეციალური განათლება, უმაღლესი სპეციალური დაუმთავრებელი კი—13-ს. 64 მასწავლებელს აქვს სპეციალური და ზოგადი საშუალო განათლება, არასპეციალური უმაღლესი და უმაღლესდაუმთავრებელი (ქართული ენისა და ლიტერატურის სპეციალისტი, ისტორიკოსი, იტრისტი და სხვ.) განათლება.

ზოგადად რვაწლიანი სკოლაში ქიმია-ბიოლოგიას ასწავლიან ბიოლოგია-გეოგრაფიის სპეციალისტები; ასეთ მდგომარეობას აქვს ადგილი, მაგალითად, გაუწყინარის, აბაშისპირისა და კვათანის 8-წლიანი სკოლებში.

განსაკუთრებით არასწორად არიან შერჩეულნი სკოლების ხელმძღვანელები—დირექტორები და მათი მოადგილეები სასწავლო-მეცნიერებადგობითი მუშაობის დარგში; ასე მაგალითად, რაიონის საშუალო და რვაწლიანი სკოლების ხელმძღვანელები მუშაობენ მხოლოდ ერთი მათემატიკოსი (ნოლოხაშის რვაწლიანი სკოლის დირექტორი) და ერთი—ფიზიკოსი (გაუწყინარის რვაწლიანი სკოლის დირექტორი), ქიმიკოსი—2, ბიოლოგი—5, ისტორიკოსი—18, ფილოლოგი—15, ფილოსოფოსი—3 და ა. შ., მაგრამ სურათი კიდევ უფრო მკაფიოდ აღმოჩნდება, ამ კადრებს სპეციალობათა მიხედვით ცალკეულ სკოლებზე განაწილების თვალსაზრისით თუ კანკინი ლაგოში ერთ შემთხვევაში როგორც დირექტორი. იგი მისა მოადგილე ფილოლოგია (აბაშის 1-ლი სკოლა), მეორე, მეამე შემთხვევაში (სამიქაოს და ტყვიანის სკოლები) ორივე ხელმძღვანელი ისტორიკოსია, სხვა შემთხვევაში—ორივე გეოგრაფი (მაეღნის საშუალო სკოლა);

ან, ლკეოს შემახვევაში, დირექტორი და მ სი მოადგილე ^{ორივე}
პუმანიტარული განხრის დისციპლინების (ფილოლოგი, ისტორიკოსი) ^{განხრის}
ფილოსოფოსი... სპეციალისტები არიან.

სკოლებს ხელმძღვანელი კადრების აკვარი განაწილება (დება
იმის ძირითადი საფუძველი, რომ ჯ როვანო დახმარება, ზე-მძღვ-
ნელობა და კონტროლი არ ეწევა მათემატიკური და საბუნები მეტყ-
ველო დისციპლინების სწავლებას. თავი მ რვე კადრე ასე ი მდგო-
მარეობა ქმ ის შინაასკოლო კონტროლში ფორ აღიზმა და სქემა-
ტიზმს. მა რამ, სამწუხაროდ, ამ მხრივ ამაში რ იონ ი გ. მონა დისი
არ ა; ასე ი მდგომარეობას სხვაგანაც აქვს ადგილი. რაც მას ცო-
ური ნაკლის ხასიათს ანიჭებს. მაგრამ, ეჩქოსა, ასეთი ვაძარება
მარტო კადრების შერჩევისა და განაილების ნაკლი არ აისნება.
რათონის სკოლების ხელმძღვანელი და პედაგოგიური კადრების
ამგვარი შერჩევა განაპირობებს ძირითადად იმ ეოთკეთონა მატ ბებს
და ხარვეზე საც, რომელთაც სკოლების მე ათაში აქვს ადგილი
და რომელთა შესახებ ქვემოთ მოგახსენებთ.

დაწყებითი კლასები

დაწყებითი კლასების მასწავლებელთა ერთი ნაწილი კარგად
ფლობა სასწავლო საგნებსა და მათი სწავლების მეთოდება;
გაკვეთილის პროცესში იყენებენ საკირო დიდაქტატიკურ მასალებს,
ცდილობენ გამო მუშაონ მოსწავლეებს დამოუკ დებელი მუშათაის
ჩვევები. გ ნუვითარონ აზროვნება.

დამოუკადებოდ მუშაობენ მასწავლებლები ლ. გუჯუშვილი
და მ. გუვენავა (აბაშისპირის მ-წი იანი სკოლა), ნ. იორავა (საგვა-
ზაოს მ-ლიანი სკოლა), ლ. ჩოჩია და ლ. იმ ნოშვილი (I კოდა-
რის დამოუკადებო დაწყებითი სკოლა).

I-ლი კოდარის დამოუკიდებელი დაწყებითი სკოლის II კლა-
სის მოაწავლეება (მასწავლებელი ლ. მიმ ნოშვილი) დაუფლებული
არიან თბერა იება ორნიშნა რიცხვებზე, სწორად კითხე თბენ მა-
თემატიკურ გამოსახულებებს, შეუძლიათ სხნაის ზოკადი ბეობები,
რომლებიც საფუძვლად ედება ამა თუ იმ მავალითის ამოხსნას. და-
მაკმაყოფი ებელია ამ კლასის მოაწავლეთა ცოდნის დო ე მათემა-
ტიკაში (ჩვენ მიერ ჩატარებული საკონტროლო წეის დოს 11
მოსავლიდან მხოლოდ ერთმა მიიღო არა-ამაკმაყოფილებელი შე-
ფასებია ნიშანი).

დამამყოფილებლად მუშაობს II კლასში მისწავლეული
ნ. ხორაჯა. იგი გელდასშით ემზადება თითოეული გაკვეთილებით
თვის, ამიტომაც მისი გაკვეთილები შინაარსიანია. მოსწავლეებში
მატერულად აღწერეს გზა ხელი მისი დამახასიათებელი ნიშ-
ნებით. ახალი მათემატიკის ახსნისას უხვად იქნა გამოყენებულ თვალ-
საჩინოება, რამაც უფრო საინტერესო გახდა გაცვთილი.
სრულყოფილად ჩატარდა ვარჯიში გრამატიკულ მასალაზე. მოსწავ-
ლეები ტექსტში შეხედნენ თხრობით, კითხვითა და ძახილის წი-
ნადად ბებს, ასევე აღწერნენ წინადადების წევრებს. მასწავლებელი
ყურადღებას აქცევდა მოსწავლეთა მეტყველების განვითარებას,
რასთვისაც გამოყენებულ იქნა სუბიექტი, რომლის ირგვლივ ისინი
რეს მოსწავლეებში. ვერ აღწერეს იგი, შემდეგ კი სცადეს პატარა
მოთხრობის შედგენა.

დამამყოფილებლად მუშაობს აგრეთვე აბაშისპირის რეალი-
ანი სკოლის მასწავლებელი დ. გუგუშვილი (II კლასი). მან სწრაფად
და მოკლე დროში მოახერხა საშინაო დავალების შემოწმება „ორ-
ნიშნა რიცხვების გაყოფა ორნი ნაზე“. გამარჯვება, რომ ენად
დამოუკიდებლად შეესრულებული მოსწავლეებს საშინაო
დავალება, მისცა საჭირო შენიშვნები და მითითება. გასაგებად
ასწავლა ახალი მათემატიკა „წილადება“. ასწავლის პროცენტში მიღული კლასი
იღებდა მონაწილეობას და დაკენები თვით მსწავლეებს გამო-
ჰქონდათ. მოსწავლეებმა განკლილი მასალის დამამყოფილებელი
ცოდნა გამოამკობეს.

მარტო, მასთან აღსანიშნავია, რომ შეაწავლილი სკოლების
დაწყებითი კლასების მასწავლებელი გარკვეული ნაწილი ნაკლებად
მუშაობს თავის თავზე, არ ასწავლის დაუფლებული საწინასწავლების
მეთოდებსა და ხერხებს. კლასში მოსწავლეთა მიერ კოლქტივის
ვერ აბაშს გაცვთილის პროცენტში, არ მოითხოვს მსწავლე-
ებისაგან შეგნებულ ცოდნას, არ ნერგავს მოსწავლეებში დამოუკი-
დებელი მუშაობის ჩვევებს, არ ითვალისწინებს მსწავლეთა ინ-
ვიდუალურ თავისებურებას. ვერ ახერხებს შემოქმედებით ძიებაში
ჩააბას მოსწავლეები კითხვას გაკვეთილებზე, არასაკმაროდ მუშაობს
მისწავლეთა ლექსიკის გააძვირებლად.

ახლა აკმაყოფილებლად მუშაობენ მასწავლებლები: ნ. გიორ-
ბეიძე და ზ. ციკაია (ვაუწყინარის მ-წლიანი სკოლა), ს. კიკაბიძე
(ს. გვახოს მ-წლიანი სკოლა), მ. თოფურია, ვ. ჯალაღონია და
ე. შლია (კანაბლებისკაოის მ-წლიანი სკოლა).

გაუწყინარის მ-წლიანი სკოლის 1-ლი კლასის მასწავლებელი ნ. გიორგბელიძე ვერ ერკვევა ახალი პროგრამების შინაარსში. საშინაო დავალების გამოკითხვის პროცესში მხოლოდ ტექსტს მხოლოდ ბოთ ვამყოფილდება. ნაკლებ ყურადღებას აქცევს ნაწარმოების იდეურ მარსს, აღმზრდელობით მომენტებს.

დაბალ დონეზე იქ ახსნილი ახალი მასალა, არადავაკმაყოფილებლად ჩაატარა ახსნილი კითხვა და ტექსტზე მუშაობა, ან გააკეთა ნაწარმოების შინაარსობრივი ანალიზი. მასწავლებელი ნაკლებად ზრუნავს მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის გაზრდასათვის, არ იყენებს სწავლებაში სვალსაჩინოებას და ანუც მანჩია იგი საკიროდ. გრამატიკულ მასალაზე ვარჯიშის პროცესში მასწავლებელმა წინადადებას „ბავშვი სკოლაში მიდის“ ვარჯის დროს „განმარტა“, რომ „მის“—საგნის აღმნიშვნელი სიტყვაა. საერთოდ დაბალია კლასის მიზნადების დონე, 10 მოსწავლიდან ანუც ერთი ფრიადოსანია არ არის (1).

ნაკლოვანებებით ხასიათდება III კლასის მასწავლებლის ვ. ჯალაღონიას მუშაობა. იგი ვერცხნის ნაწარმოების დედააზრს, ცუდად ატაოებს ახსნილი კითხვას, ტექსტზე მუშაობას. ახალი მასალის— ე. გაბაშვილის „მეგდა ას ლურჯა“ (II თავი) ახსნისას მასწავლებელს ასახსნილი დაჩაშტადევი სიტყვებს მნიშვნელობა: „ლიანცელი“, „გროკა“, „ვაოცებული“, „შინავდა“, „გულსამიერებით“. „ვი-ვაგ-ლა-ით“, „ზეზ დატანებაზე“. „დ დლილი“—„დაწყვეტილი“. „ამსობა-ნი“. ტექსტის წაკითხვის შემდეგ მასწავლებელმა დასვა რამდენიმე კითხვა და დაავალა კლასს, თხოვრით გადმოეათ ახალი მასალა. დაბალ დონეზე წარმოათა ვარჯიში გრამატიკულ მასალაზე მასწავლებელმა დაუზღუდა დაწერილი წინადადების—„მისაზე დაკლებული სახედარი იშუა“ ირკვლივ მხოლოდ 2 კითხვა დასვა: 1) თა არის ეს? 2) რას გამოხატავს წინადადება?

ერთფეროვნო გავითილი ჩატარა ქართულ ენაში (II კლასი) მასწავლებელმა მ. თოფურიამ. იგი ყურადღებას არ აქცევს მოსწავლეთა მიერ დაშვებული შეცდომების გასორებას, სტუქცდიანად ვერ აპოშუქებს მოსწავლეთა ცოდნას. ახალი მასალის იგოება-შეილის მოთარობა „ჭინჭარ“—ს ახსნისას მასწავლებელი დაკმაყოფილდა იეთი შესავალი საუბრით: „ჭინჭარი მცენარეა, მავ დიც მცენარეა. მცენარე ადამიანის სიცოცხლისათვის აუცილებელია სკლასოთაში რომ ვზივართ, ყველავერი ვაკეთებულ იახსიან,

ბე-მცენარეა“. ამის შემდეგ 2 ჯერ წაიკითხა ტექსტი და განუმატა, რომ მაყვალს ისტამ. ეკალი“ და აჩვენა ეკლ ს ტოტი.

შემდეგ დაიწყო ე. წ. „ახალი კითხვა“. მაწავლ ბელს, გორც ჩანს, ძალზე თავისებურად ესმის ახსნითი კითხვის არსი. ნაცვლად იმ სა, რომ სიტყვებისა და გამოთქმე ის ახსნაზე კმეშავი, იგი ნაწილ-ნაწილ უკითხავდა ტექსტს მოსწავლეებს და თან მის შინაარსს უამბობდა, რაც ყოველად დაუშვებელია. ტექსტს ამკვარი „დაძუშავებს“ შემდეგ მასწავლებელი კლასს აძლავს სკთ კითხვებს, რომელთა პასუხი მაოლოდ ერთი სიტყვის დამატებას მოითხოვს, რამდენიმე წუთის განმავლობაში გრძელდებოდა ტექსტის უშია-არსო კითხვა, რის შემდეგაც დაავალა მოსწავლეებს, ეამნათ მისთვის ახალი გაკვეთილი.

ძალზე დაბალია ამ კლასის მოსწავლეთა ცოდნის დონე გრამატიკულ მასალაზე ვარჯი ის დროს მაწავლებელი მხოლოდ სიტყვების დამარცვლით შემოიჯარა.

II კლასის მასწავლებელი მ. თოფურია საათების შევსების მიზნით ასწავლის III კლასში ფიზკულტურას, შრომას, სიმღერასა და სავით ხლოვნებას.

დაბალ დონეზე ჩაატარა მათემატიკის გაკვეთილი 1-ელ კლასში მასწავლებელმა ს. კიკაბიძემ. ამ კლასის მოსწავ ეებს არ შესწევთ უნარი, დასახელონ შეიკვებისა და გამოკვების ხერხები. სიკრძას საზომი ერთეული ი, არ იციან სამკუ ხედში კუ ხეებს მოხაზვა (კუთხეების ნაცვლად წვე თებს უჩვენებენ, ვერ ანახავენ ვადრატს მართკუ ხედისაგან, ვერ ასახელებენ კვადრატისა და მართკუთხედის ანმასხვებ ლ ნიშნებს. კლასში ვერც ერთმა მოსწავლემ ვერ უ ასუ ა მასწავლებელს კითხვაზე—2 დმ. მკია თუ 2 სმ.

აღსანიშნავია, რომ მაწავლებელი კლასის წინაშე დასმულ შეკითხვებზე ხშირ შემთხვევში თითონვე პასუხობს და მოს ავლევს მოვიქების საშუალებას არ აძლევს. გაკვეთილზე ავილი არ ეთმობა ამოცანების ამოხსნას. მოსწავლეთა დამოუკიდებელ მეშობას და თვალსაჩინოების გამოყენებას.

ყვე აფეთის მასწავლებლის მომზადების, მისი პედაგოგიურ-მეთოდური კულტურის არასაკმაო დონეზე მიუთითებს.

კლასში 16 მოსწავლიდან აც ერთი ფრიადოსანი არ არს. არადა მკაყოფილებელი გაკვეთილი ჩაატარა მათემატიკაში II კლასის მასწავლებელმა ზ. ც. მაიაძემ. იგი ნაკლები პასუხისმკებოებით ეკიდება საგნის სწავლებას, არ მეშობს თავის თავზე ამიტომაც

არის, რომ მოელი გაკეთილის პროც სში მასწავლებელი მხოლოდ/ სახელმძღვანელოთი ივარგლება, სათანადოდ არ ემზადება. მასალის სრულყოფილად ახსნისაჲთა. კლასისათვის გაუკეთარი აღ- მონდა ახალი მასალა — „წილადები“. ვერ გააკვინა კლას, რომ მოელი ტოლ ნაწილად იყოფ. კლას სწინაშე სვამდა ენობრივად გამარჯვ კითხვებს; ასე მაგალითად „28 რთ იცვლოთ, თ რიცვი უნდა გარავლდეს ერთმა ეთზე“? „რამდენი რდებისაა ეს წრეში“? უფრო მეტიც: იგი არასწორ გამარტუასაც აღ- ლე და მოწავლეც: „კეტი რომ კენტზე გავამრავლოთ, მივიღებთ ლეწ რიცხვთ“ (1).

მან არასრულყოფილად ახსნა ახალი მასლა. აიტომ იყო, რომ მოსწავლეებმა დაფაზე დახატული მათემატიკური ვერ გაყვს სამტოლ ნაწილად მათი გაყოფია შედეგად შესამე ნაწილი შედარებით დიდი აღმოჩნდა.

გაკეთილზე არც ერთი მოსწავლის ცოდნა არ შეუასებულა ნიშნზე.

არადამაკეთილზელ შთაბეჭდილებას ტოვებს წრითი ნა- მუშევრები, როც არც კლასრუფის ისე წერს საეებისა და თე- მატიკის თვლსაზრისით. მასწავლებელთა უმრავლესობა არ იცავს წერილი მუშაობის საზებს, როდეთობასა და შეფასების ნორმებს: დიდი ადგილი აქვს დამოხილი წგნიდან და დაფიდან გადაწერას, კითხვებზე პასუხს, კარახს, ზებიად წერას, ნალები ყურადღება მქცევა შიარსის წერას...

ნამუშევრების გასწორება ხდება მასწავლებლის ცოდნისა და უნარის მიაღვით, ნაწერ ბში გაბარულია შეცდომები. არის შეკინებები, რცა იოსწავლეებს შეცდომები ავთი დაშვებული შეცდომების გასორებაშიც, მაგრამ იგი მასწავლებლის ყურადღების გარეშე დატოვებული.

მომავლი ენაში ჩვენს მიერ ჩატარებული საკონტროლო წრითი მუშაობის შედეგები დაწყებით კლასებში შემდეგ სურათს იძლევა:

ქვემოთ მოვანილი ცხრილიდან ჩანს, ზოგ კოლაში მეტად სერიოზული მდომარეობაა. ეტყება. მათში იტყვევდ არის დამკვიდრებული ლიტერატურაში მსწავლეთა ცოდნია შეფასებაში. აღ- ნიშნული სკოლების ხელმძღვანელებსა და ამ საგნების მასწავლებლებს მოუადებათ დიდი მუშაობა ასეთი ხარვეზების დასაძლევად.

№ რიგზე	სკოლის დასახელება	მასწავლებლის გვარი და სახელი	ს. გ. ი.	კ. გ.	წ. ც. დ. გ.	შეჯიბვა			
						„5“	„4“	„3“	„2“
1	გნათლობის 8 წლიანი სკოლა	პ. ჯალაღონია	მაკატია	III	10	—	—	1	9
2	აბუსისბოი 8-წლიანი სკოლა	ნ. დანელია	მათეატია	III	15	—	—	1	14
3	გუგუნიანის 8-წლიანი სკოლა	თ. გოთოშია	ქართული	III	16	—	—	10	6
4	აბაშის 1-ლი საშუალო სკოლა	ნ. გრიგოლაშვილი	ქართული	III	23	2	6	10	5
5	1 კლასის დამოუკიდ. დაწყებითი სკოლა	ლ. მიმინოშვილი	მათეატია	II	11	3	4	3	1
6	1 კლასის დამოუკიდ. დაწყებითი სკოლა	ლ. ჩოჩია	მათეატია	III	10	2	3	3	2

აბაშის რაიონის დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა ერთი ნაწილი დადებით შრომებს აღწევს ახალი სასწავლო გეგმებითა და პროგრამებით მუშაობის პირობებში დამაკმაყოფილებლად მუშაობენ ნ. ჭოჭუა (ძველი აბაშის მ-წლიანი სკოლა), ლ. ქავთარაძე (გაუწყინარის სკოლა) და სხვ.

ამასთან. პირდაპირ უნდა ითქვას, რომ აბაშის რაიონის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება მთელი რივი სერიოზული ნაკლოვანებებით ხასიათდება: მასწავლებელთა ერთი ნაწილი არადამაკმაყოფილებლად ემზადება გაკვეთილისათვის, ნაკლებ მომთხოვნეობას იჩენს როგორც საკუთარი თავის, ასევე მოსწავლეთა მიმართაც სწავლებაში არ იყენებს თვალსაჩინოებას, ახალ მეთოდებს და ხერხებს, დაბალ დონეზე ატარებს გაკვეთილს, რის გამოც მოსწავლეებში ვერ აღძრავს ინტერესს ამ საკანის შესწავლისადმი, არ იღებს ზომებს სკოლისგარეშე მუშაობის გასაუმჯობესებლად, არ ზრუნავს დამოუკიდებელი კითხვით მსწავლეთა დასაინტერესებლად, არ მუშაობს ამ მიზნით სასკოლო ბიბლიოთეკის წიგნები თანდის გაამდიდრებლად, მის გამოსაყენებლად. ყოველივე აღნიშნულისა და ზოგ სხვა მიზეზთა გამო თამაობა მოსწავლეთა ზეპირი და წერილი მტკიცეობის უმოტურა და მომზადების დონე.

არადამაკმაყოფილებლად ჩაატარა ქართული ლიტერატურის გაკვეთილი აბაშის რის მ-წლიანი სკოლის მასწავლებელმა რ. თევდორაძემ. წინა მასალა—ილია ჭავჭავაძის ლექსი „მესმის“ მესმის“ ცოდად იცოდა კლასის მოსწავლეთა უმრავლესობამ. მოსწავლეებს არა აქვთ დამომტკიცებელითი კითხვის ჩვევა. თვით მასწავლებელიც არ აძლევს მოსწავლეებს ასეთი კითხვის ნიმუშს. მაწავლებლის ეტყობა ნათელი წარმოდგენა არა აქვს, როგორ უნდა ასწავლოს მცირე ზომის ლირიკული ნაწარმოები. კლასის წინაშე არ დასმულა ისეთი კითხვები, რომლებიც აუცილებელია ამ ლექსის შესასწავლად: ა) ვის მიუძღვნა ავტორმა ეს ლექსი? ბ) ვინ იყო გარბაღი? გ) რა იყოლისხმება „ტყვალ ხმისა?“ დ) როგორი იყო ქართველი ხალხის სოციალური და პოლიტიკური მდგომარეობა ლექსის დაწერის დროსათვის? ე) საიდან მოუწოდებს ლექსი „მესმის, მესმის“ ხალხს? ნაცვლად იმისა, რომ ასეთი კითხვებით

მიემართა კლასისათვის (თუმცა რას გამოიციოხავდა, რაც არ უნდა წავიკვლია). მან დასვა ორი, თანაც მოუფიქრებელი კითხვა — „იყო მიზეზი, რომ საქართველოში მაშინვე არ იწყებოდა ეროვნული მოძრაობა? და რამდენი სტაქონოსაგან შედგება ეს ლექსი?“ (1).

მასწავლებელს არ გამოუყენებია თვალსაჩინოება — „გარიბალდის სურათი, რომელიც არის დიდ საბჭოთა ენციკლოპედიაშიც. ილიას ცხოვრებისა და შემოქმედებას ამსახველ აბომომშიც და ილიას მეტად საინტერესო სურათი (იხილეთ იმავე აბომომშია გამოქვეყნებული). — „ილია გარიბალდის სურათთან“ (მა ტვარ ვ. კოტოვის ნა ატი)

მასწავლებელი მოითხოვს მოსწავლეებისაგან ხან ეპითეტის, ხან შედარების, ხან ალეგორიის განმარტებას ისე, რომ ანგარიშს არ უშვებს, რა მასალას ასწავლის ამჟამად და რამდენად მოიბოვება ტექსტში სათანადო მავალითები. ყურადღებას არ აქცევს იმისა და ლი ზერატუ ზის კავშირის განხორციელებს; მავალითად, ეპითეტის განმარტებისას, არ განუმარტა დასს, რომ ეპითეტად ჩვეულებრივ ზედსართავი სახელია გამოყენებული.

მასწავლებელმა გუგუის მიხედვით გამეორებინა „ელეგია“, „რამდენიმე სურათი ანუ ეპიზოდი ყაჩაღის ცხოვრებიდან“.

მასწავლებელმა არასწორად დასვა კითხვები: რომელი დრო არის „კაკო ყაჩაღში“? (პასუხი რომ ვერ მიიღო, თვითონვე განმარტა: „მატონყმურა დრო“!) „როცა“ სამართალი ვერ იბრუნა; რით იხია შერი?“ „12 წლისა წაიყვანა, სალში ვინ ყავდ“? და სხვ.

კ-ას აჩემუ საკითხები ლიტერატურიდან უნდა გაეცნო სულხან-საბა ორბელიანის ივაყ-არაკები.

გაკვეთილის გეგმაში ახალ მასალას მასწავლებელს შეცდომით გაუთვალისწინებია სულხან-საბა ორბელიანის ივაყ-არაკების შესწავლა. მათგან მას გამოუყვია „ენით დაკადილი“.

ჯერ ერთი, გაკვეთილზე ახალი მასალა არ ახსნილა, მაგრამ კიდევ რომ აქვსა, ჯობდა ილიას „მესმს, მესმის“ სწავლების პარაოელურად, უბარველეს ყოკლისა, სუ-ხან-საბას „ძაოა ერთობისა“ მიეცა, ამით საიმდო ხიდი გაედო ძველსა და ახალ მასალას შორის და მოეზადებინა ნიადაგი, განმარტა ბავშვებისათვის შეერთებული ძა-ის მნიშვნელობა; სოციალური და ეროვნული ჩაგვრის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

როკორც ჩანს, მასწავლებელი ან პატრონამს არ იკნობს ან ვერ გებულობს, რა ასწავლოს პროგრამიდან. სულხან-საბას ივაყ-არაკი კლასგარეშე საკითხები მასალა და მას გაკვეთილი არ ეთმობა.

კომენტარი ზედმეტია; ამნაირად ჩატარებული გაკვეთილი მის
ზანს ვერ მიაოწევს.

არადამაკმაყოფილებლად ჩატარა ქართული ენის გაკვეთილი
იმავე სკოლის მეორე მასწავლებლმა (ივი ამაყი იროს დირექტო-
რის მოადგილეა სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის დარგში)
თ. ვადეოიამ.

გაკვეთილში უპირველის ყოვლისა, ყურადღებას იპყრობს
შეიღობა მოსწავლეთა მიტყველებში განსაკუთრებით უხეშად
გაიმის ქართული ენის ბუნებრივის შეფუთვებულ მახილები,
ხის ძლიერი ამაღლივი ცალიულ სატყვეზე; მოსწავლეთა
მიტყველებში სხვა სახის შეცდომებებსაც ჰქონდა აღვილი, მაგრამ მათ
საჭირო ყურადღება არ მიეცა.

მოსწავლეებმა არ იცნან შესწავლილი მასალები. ერთმა მოს-
წავლემ განიხილა, რომ სწორია თორმა „წერს“. არც სხვებმა არ
იცნან. რომ სწორია „სწერს“ ფორმაც, თონდა აქ ზნის პირი-
ნობის რაოდენობაშია საქმე. როგორც წინა მასალის გამოკითხვის
ისე ახალი მასალის („შეალობივი თნტაქტის წარმოება“) ბნისას
მოსწავლეთა ყურადღება არ იყო მობილიზებული. გაკვეთილში ზოგ
შემოხვევაში მასწავლებელი ერთეულ მოსწავლეებთან მოლაობდა,
კლასის ძირითადი მასა კი პაიოტი მსმეილის როლში გივეონ-
ბოთა გაკვეთილი ჩატარდა ზებირის ტყვიერად. სრულიად არასაკმაო
მუშაობა ჩატარა ახალი მასალის განსამტკიცებლად.

მოსწავლეებს საშინაო დავალებაც გაუტყველად მიეათ.
შეალობივი თნტაქტის მაგალითებო, გაკვეთილის გვირის მიხედვით
მათ უნდა ამოეწერათ შ. არავისპირლის მოთხოობიდან „ჩემი
ბრალი არ არის. დეროი“. გაკვეთილზე კი ეს მასალი მ ფავანი-
შვილის „არსენა მარბულის“ ნაწივითი „ჭიდაობითი“ შეიკვალა,
მაგრამ ისე, რომ მასწავლებელს წინაწარ არ ჰქონდა დავალიწი-
ნებუოი, თუ რომელი ტექტი უფრო მაძარაო მოსწავლეთათვის
მიცემული დავალების შესასრულებლად საქარო ზწათა ფორმებიო.

შესწავლივი მოწლიანი სოტების ქართული ენისა და ლიტერატურის
მასწავლებელთა შოვი არ არულებს საქარტველოს სსრ განათლების
სამინსტროს მოითებებ; წერივი მოლაობის სატყვეების, რაოდენობისა
და შეუასებას ნორმები; შესახბ: იშვიათად ან თითქმის არ გვწვება
ვწამატკელი სავარჯიშოები, შთაბეჭდილებათა ვადმოტყვა... ხშირად
წერივი ნამუშევრებში შეტყწიველია

ბევრი შეცდომა. არ წარმოებთ ტაობზრეუ ხასიათის შეცდომებზე
ხემაობა, საჭეუები არა იბიქეუოდ ფაადება.

ძველი აბამის ოვანდის სკოლის V.II კლასის (მოსწავლებელი
ფ. გოგიგოლი) მ მოსწავლიდან საკონტროლო წერითი ნამუშევარი
„ვოანდლის დაახასიათება“ (შ. რეჟათ-ველის „ვეფხისტყაოსანის“
მთავარი, მოსწავლებელმა ფ. გოგიგოლიამ 4-ს დაეწერა „3“, 4-ს
„2“, ხამდვილად კი 3 მოსწავლე იმართებებს „1“-ს, 4—„2“-ს და
მაოლოდ 1—„3“-ს. დაშვებულ შეცდომათა დიდი ნაწილი უბე-
შია და ამქვანებს მოსწავლეთა ანა სართო თემის უცოდინარო-
ბასა და წერითი მქვყვადების მქვად დაბალ დოვებს, ანამქვდ საერ-
თოდ ძაას საარაკო უვ ცობას. საამქვდოდ აქ იოვვავს მაოლოდ
რამქვდ იქე საილქვსტრაციო მაგალითი:

მოსწ. ქ. გ. წერს: „ვოანდლი არის ამიერპასალარის შვი-
ლი, ის გარეგნობით ღამხია, ჭა სოთა არაბეთის ფრიდონის სამქ-
ფოშა მოვლიდას ფრიდონის ყმქვამა ალყა შექვარტყეს და ავთან-
დლის გარს უვლიდნენ“. ასეთი გაუგებრობით აღსავსე სტრიქონებია
შემდევაც, დასაარულს კი აღიბავა, თუმცა, ეუქვთაა, თქვითოაც
ან იცია, საბქვდობრ რას: „ვეო დაიჭოიავს კოა ვარდი ვერცა
კლდოვანი აქვთადილი იდილქვრი მიჯნქვთია მან უქვოგისოა
ნქვსტანი და მის ყოველგვარ დავალებას ასოქვლებდა მან ფიცი იისცა
თინათინს ეს ფიცი მან დატოვა სიყვარული აღამიინს ამოქვებს
ამბობა, „შოთა ოქვსთაველი ავთანდლი სიყვარულზე ძალდა იბიქვ
მქვობრობას აყენებს ვქვთისტყაოსნას გაოქვმოქვბა ისქვთ ამოავგობა
გამოიბიქვს რომ ძათ საქვოობილქვში ის და მქველი“.

მეორე მოსწავლე ც. ტ. წერს: „ავთანდლის სილამხე
დამქვბარმა მოქვბამა ალყა დაშალეს და ავთანდლი
დაუქვს ქვრქვთა ეს ფრიდონმა დაინხა და ყმა გაგზავნა გასა-
გებად ძანამ რომ აალოს მქვიდა როქვსაც ეს ვილაც მოქვლ ყმა
დათა თქმაც კი დავიქვყდა ავთანდლის ფიბიქვთი სილამხის
გარდა კდევ დაჯილდოქველია მუსიკალქვთ ნიქვითაც, ის როქვსაც
მოქვს ნქვსტანთა საქვბელად ია ისე სქვდიანად მქვროდა რომ
ტყვიდნ მქვცქვი ამოდიოქვენ.“

ვეო ვქვცრქვება ვერ ვქვბამ მას ხელმწიფქვთა ზიანსა.

ავთანდლი კიდეც არის კარგი მოსპარეზე როქვტვენს არ
ეგონა, რომ მის სამქვფოში თუ იქო მასზე უქვლიქვსა მქვილდოსანს
მქვრამ“

ამ მოსწავლის ნამუშევარი მოსწავლებლის მიერ „2“-ზეა შე-
ფასებელი, სიამდვილქვში კი მას „1“ (ძლიერ ცუდი) ექვუთენის.

აბაშის რაიონის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში რუსული ენის სწავლება არ დგაა ხანამედროვე მოახოვნათა დონეზე. რვაწლიანი სკოლის ფარგლებში მოსწავლეს უნდა მიეცეს განსაზღვრული ცოდნა-ჩვევები ფონეტიკაში, ლექსიკაში, სიტყვათა წარმოებაში, გრამატიკაში, სტილისტიკაში, ორთოგრაფიაში და პუნქტუაციაში. მაგრამ კოვად რომ ასწავლოს, მასწავლებელი თვით უნდა იყოს კოვად დაკვლებული ს.გას, მისი სწავლების მეთოდებსა და ხერხებს. ამ ძეგრი აბაშის რაიონის მ-წლიან სკოლებში ყველაფერი თიგზე არ არის.

საუღიად აოხსაკმაო მეწაობა ტარდება ამ სკანის სწავლები-სათვის საჭირო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შესაქმნელად. რაიონის აოც ერთ რვაწლიან სკოლაში არ არის შექმნილი რუსული ენისა და ლიტერატურის კაბინეტი, გაკვეთილები ტარდება დაბალ პედაგოგიკურ-მეთოდოკურ და მეცნიერულ დონეზე. მეთოდოკურად ათაწოთად და ათისისტემატურად ტარდება წერიითი სამუშაოები. საკოატროლო წერები ფოთალუო ხასიათს ატარებს.

შემოკტეულ სკოლებში ასევე არადამაკმაყოფილელად წარმოებს კლასგაკოქმე მუშაობა. მოსწავლეთა წრეობოივი მეწაობა აო არის სწორად გაკებული და მეთოდოკურად არასწოთადა წარმართული.

ფოთმალურ ხასიათს ატარებს მასწავლებელთა მეთოდური გაერთიახება. სუსტია სკოლის დირექციის კოხტროლი რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლებაზე.

კვათანის მ-წლიანი სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის ოთხი მასწავლებლიდახ აოც ერთს არა აქვს უმალესი სპეციალური განათლება.

მასწავლებელმა ე. სურგულაძემ V კლასში გაკვეთილი დაიწყო საუბრიოთ თყიაზე წელიკადის დროები, რაც მხოლოდ 2 წუთითი გაგებელდა. გამოკითხული ოთხი მოსწავლიდან 3-მა არ იცოდა გაკვეთილი. მოსწავლებლები არ შეფასებულან. იადიკიდულური გამოკითხვისას კლასი უმოქმედოდ იყო. აბალი მასალა მეთოდოკურად არასწორად იყო ახსნილი — მან გამოიყენა კითხვისა და თარგმნის მეთოდი. დაბალია მოსწავლეთა კითხვის ტექნიკა, ისინი ბევრ შეცდომას უშვებენ. მასწავლებელმა საშინაო დავლება გაკვეთილის დამთავრების შემდეგ მისცა. 19 მოსწავლიდან მხოლოდ 5-ს აღმოაჩნდა სალექსიკონო რვეული.

ასევე არასწორად იქნა ჩატარებული გაკვეთილი VIII კლასში. საბი მისწავლის გამოკითხვის მასწავლებელმა ე. სურგულაძემ 25 წთ. მონაღობა. მოსწავლეები ვერ მოყვანეს „Кавказский пленник“-ის ერთ-ერთი თავის შინაარსს, მეტყველებდნენ არასწორი რუსული ენით, მათ აო ესმოდათ ნათქვამის შინაარსი. მიუხედავად მოსწავლეთა არადამაკმაყოფილებელი ცოდნისა, მასწავლებელი არ ატარებს ლექსიკურ მუშაობას. ახალი მასალა არასწორად იქნა ახსილი.

სამინათ დავალება მოსწავლეებს გაკვეთილის დამთავრების შემდეგ მიეცათ. მოსწავლეები ისეთ კითხვებზე, როგორცაა „КАК ТВОЯ ФАМИЛИЯ?“, „КАК ТЕБЯ ЗОВУТ?“ ვერ პასუხობენ.

მე-7 კლასში მასწავლებელმა სურგულაძემ ჩაატარა რიგით მე-7 საკონტროლო წერა — კითხვებზე პასუხის გაცემა „ДЕТСТВО НЕКРАСОВА“. „3“-ზე მაოლოდ ერთი ნაწერი შეფასდა; ათმა მიიღო შეფასება „2“ და შვიდმა „1“.

მასწავლებელმა შ. გაყლაიამ მხოლოდ 2 წუთი მონაღობა თემზე — „ПОГОДА“ საუბარს. ორი მოსწავლის გამოკითხვაზე კი მკორე კლასში დაიბაოჯა 20 წუთი. საუბოიდან გამოიოკვა, რომ მოსწავლეებს არ ესმით გაკვეთილის მასალის ყველა სტყვია მნიშვნელობა. თვით მასწავლეიკლი მეტყველებისას უშვებდა შეცდომებს. მაგ. „Слово как делит?“, „Откройте дер, повгорение“ და სხვ.

ასევე არადამაკმაყოფილებლად ჩაატარა მასწავლებელმა ვაბელიამ გაკვეთილი IV კლასშიც, ორი მოწავლის გამოკითხვის იგი 24 წუთს მიუნდა. მოსწავლეებმა რუსული ენისა და პროგრამული მასალის არადამაკმაყოფილებელი ცოდნა გამოა ჟღავეს. მასწავლებელმა მეოოდუოდ აოასწოოდ ასისა ახალი მასალა. ის მეტყველებისას უშვებდა უხეშ შეცდომებს. მოსწავლეებს არ აღმოაჩადათ საკლასო-საბიბო დავალებისა და სექსიონო მუშაობის რვეულები. ეს უკაასკნელი მაოლოდ 7 მოწავლეს ჰქონდა. მათი ვადაავალიერებიდან ნათელი ვადა, რომ სალქსიკონო მუშაობა კლასში სიატემატურად არ წარმოებს.

მასწავლებლები არ კითხულობენ მეოოდიკურ ლიტერატურას და სკოლაში არ ატარებენ კლასგარეშე და საწრეო მუშაობას.

ვაუწყანარის 8-წლიან სკოლაში რუსულ ენისა და ლიტერატურას ასწავლის 2 მასწავლებელი. არც ერთ მათგანს არა აქვს სპეციალური ვანათლება. მასწავლებელმა ტ. ლ. ინჯიამ გაკვეთილი VII კლასი ასეთი წინადადებით დაიწყო: „Что у нас тема урока“.

მ.ნ მეოთხედად არასწორად ჩაატარა სატარო სხვადასხვა თემაზე მასწავლებელს პატარა იოცულობის ძასალი— „прогулка“ გაყოფილია კქონდა ოთ ნაწილად, რაც მეოთხედად არასწორია; მასწავლებელმა ახალი მასალებითა და თარგინით ახსნა. არ ჩატარებულა სალექსიკონი მეშობა. ყურადღება არ გაახვილებულა ხაზარმოების იღებზე, აღაზრდელობითი ხასიათის მოძენებზე, რის შედეგადაც გაკვეთილზე სწავლება კი არ იყო, არაქედ კითხვა მართლად კითხვისათვის. გაკვეთლის შემდეგ მოსწავლეებმა კვერ გატარა, რა გაკვეთეს გაკვეთილზე და კმა შესახებ კითხულობდნენ ისინი. მტყუველებისა უივებდნენ უხემ შეცდომა. მაგ.: „Е-на припят масточки; я владег русским языком“ და სხვა.

იმავე სკოლის მასწავლებელ ინჯიას საკლასო-საწინაო მუშაობის ოვეელკით არასწორად აქვს გაფორმებული. არ წარმოეს მოსწავლეთა ნაქმევერების შეჯამება. წერიის ოაოდნობა და სახეები არ აიონ დაცული. საკოატოლო საძუშვევრება ლიბერალურად სწორდება, არ ელოდება შეცდომათა ანალიზი.

მასწავლებელმა ლ. ოატიამა მე-3 კლასში არ ჩაატარა 5-წუთიანი სატარო. საძი მოსწავლის ინდივიდუალურ გამოკითხვას 17 წუთი მიანიდობდა და ისინი არ შეაჯამა. გაკვეთილის პროცესში გაიოკა, რომ დაბალია მოსწავლეთა იტყუვლებისა და კითხვის კულტურა. მასწავლებელმა მოსწავლეებს წააკითხა მიცემული დავალება და შეადგე ყოველგვარი საძეტველო სავარჯიშოების გარეშე მისცა დავალება: „Что рассказ будет на рассказ“. ამის შემდეგ, ყოველგვარი განმარტების გარეშე, მასწავლებელი შეუდგა ხეობს. წერიისაა მოსწავლეებმა ბევრი შეცდომა დაუშვეს. მათ ვერ ოქქეა, რომელ კლასში სწავლობდნენ ისინი.

გეზათის მ-წლიანი სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის 3 მასწავლებლიდა მხოლოდ ერთია სპეციალური უმაღლესი განათლებით.

იოთხედად იმისა, რომ მასწავლებელი ვ. ჯიბლაძე უმაღლესი სპეციალური განათლებითაა, მტყუვლებისა უშვეებს უხემ შეცდომება: „О ком здесь повествуется?“ „Только людям ставится вопрос кто?“ და სხვა. ასევე სუსტად ფლობენ რუსულ ენას მისი IV კლასის მოსწავლეები. მათ ვერ უპასუბეს კითხვას „Что Вы сейчас делаете?“ და სხვა. მასწავლებლის მიერ დასმულ კითხვაზე მოსწავლეები არასწორად პასუხობდნენ, ვერ აგებდნენ

წინადადებებს დასასწავლი მასალის ირგვლივ. მაგ: „Скоро ему не видно под снегом“ „Начала собака сделала разгребание“ და სხვა.

ახალი მასალა მასწავლებელმა კითხვისა და თარგმნის მეთოდით ახსნა ყოველგვარი ლექსიკური მუშაობის გარეშე. ასევე არა-არადამაკმყოფილებლად ჩაატარა მასწავლებელმა ვ. ჯობლძემ გაკვეთილი VI კლასშიც. გაკვეთილი მეოთხეკური, ენობრივი და მეცნიერული თვალსაზრისით გაუმართავი იყო. მოსწავლეთა მომზადების დონე აღმოჩნდა დაბალი. ისინი ვერ პასუხობენ კითხვაზე „Где ты живешь?“, ვერ გაიგეს თხოვნა „Покажи ухо“, „покажи руки“ და სხვ. ასევე მოსწავლეთა ცოდნის დაბალი დონე გამოყენდა VII კლასში ჩატარებულ წერის შედეგად. ყველა მოსწავლემ მიიღო შეფასება „1“. მეოთხედში კი მათ მაღალი შეფასება აქვთ.

მასწავლებელი ტ. შუბლაძე სუსტად ფლობს რუსულ ენას. ის გაკვეთილს III კლასში ატარებს დამახინჯებული რუსული ენით (ყოველგვარი მახვილებისა და შეთანხმების გარეშე) მაგ: „Где работает твоя папа?“, „Что сказал мама Зурабу?“, „Когда начинается работа на фабрике?“ და სხვ. ბუნებრივია. მასწავლებლის ასეთმა დაბალმა მომზადებამ განაპირობა მოსწავლეთა ცოდნის დაბალი დონე. ახალი გაკვეთილი მასწავლებელმა ქართულ-რუსულ ენაზე ახსნა. მის მიერ დასმულ კითხვებზე თვითონვე პასუხობდა და კლასი უმოქმედოდ იყო. მოსწავლეების სიტყვათა მარაგი ძალდან მცირეა. მეტიად სავალალო მდგომარეობაშია მასწავლებელ ტ. შუბლაძის მოსწავლეთა რვეულებიც.

განაოლების არს 8-წლიან სკოლაში რუსულ ენასა და ლიტერატურას ორი მასწავლებელი ასწავლის.

ამ სკოლის მასწავლებელმა ე. კიზირიამ V კლასში არ ჩაატარა 5-წუთიანი საუბარი. მეოთხედრად გაუმართავად ჩაატარა ვ. კითხვა, ორი მოსწავლეს გამოკითხვას მონაღობა 23 წუთი. გამოკითხვამ ცხადყო, რომ კლასს არ ჰქონდა დასწავლილი ლექსი „Наступление весны“, არ ესმოდათ მიზნის შინაარსი. დაბალია მოსწავლეთა კითხვის ტექნიკა. გენვლილი მასალის გამოკრებიას აკადემიურად ჩამორჩილი მოსწავლეები უყურადღებოდ იყვნენ დატოვებულნი. 13 მოსწავლიდან საკლასო-აშინაო დავალების რვეულები მხოლოდ 7-ს ჰქონდა. რვეულები მეტიად ცუდ მდგომარეობაშია. რვეულის სათაურის ყოველ სიტყვაში დაშვებულია

უბეში შეცდომები. ასევე ცუდ მოგომარეობაშია VIII კლასის მასწავლებელთა საკლასო-საშინაო დავალებისა და საოქსიკონო რვეულები. 20 მოსწავლიდან 12-ს ჰქონდა საკლასო-საშინაო დავალები და 3-ს — საოქსიკონო რვეულები. დაბალია მოსწავლეთა მომზადების დონე. ისინი უმარტივეს კითხვებზე ვერ პასუხობენ: რუსულად ხელისა და თითის სახელიც კი არ იციან. მოსწავლეთა მომზადების დონე გამომკვდინდა საკონტროლო წერის შედეგად. 20 მოსწავლიდან 20-ვემ მიიღო შეფასება „1“. მასწავლებელი ე კიზორია მეოთხედურ ნაშნებს ლიბერალურად წერს. მაწავლებელი ვ. ბოკუჩავა რუსულ ენას სუსტად ფლობს. მისი მეტყველება სავსე იყო შეცდომებით. მაგ.: „Который нам урок?“, „покажи сестра, покажи кошка“ და სხვ. მასწავლებელი გაკვეთილს თითქმის მშობლიურ ენაზე ატარებს, რის შედეგადაც მოსწავლეთა მომზადების დონე დაბალია.

უცხოური (ინგლისური, გერმანული) ენები

აბაშის რაიონის სოფლის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში (ყოველ შემთხვევაში იქ, სადაც შევისწავლეთ) აუცილებელი პირობებიც კი არ არის შექმნილი უცხოური ენების სწავლებისათვის: ბევრგან არაკვალიფიციურია პედაგოგიური კადრები, სუსტია სასწავლო-მეტერიალური ბაზა.

ზოგან, მიუხედავად იმისა, რომ საკნის სწავლებლისადმი წაყენებულ დღევანდელ გაზრდილ მოთხოვნათა შეაფერისი პირობები არ არის, უცხო ენის სწავლება დამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული.

სოფელ სავაზაოს რვაწლიანი სკოლის ინგლისური ენის მასწავლებელი ნ. ვაბუნია (1968 წ. აქვს დამთავრებუნი ქ. თბილისის უცხო ენათა ინსტიტუტი) კარვად ფლობს საგანს, გაკვეთილს ძირითადად ინგლისურ ენაზე ატარებს, დამზადებული აქვს თვითნაკეთი თვა უსაბინოება მოთხოვნით და თანმიმდევრულად მუშაობს მოსწავლეთა გამოთქმები და კითხვის ტექნიკის გამოსამუშავებლად, რის შედეგადაც მისმა მოსწავლეებმა (V—VIII კლასები) მომზადების დამაკმაყოფილებელი დონე გამოავლინეს. მოსწავლეები თავსუფლად პასუხობენ მასწავლებლის მიერ დასმულ კითხვებზე, აღწერენ სურათებს და შეკვრებულად ყვებიან დასწავლილ გაკვეთილს.

მასწავლებელი სისტემატურად ასწორებს საკლასო საშინაო დავალებას რვეულებს, ყურადღებას აქცევს მოწვევითა წერილობრივ კულტურას და შედეგს; დამაკმაყოფილებელი აქვს. აივე წარსწავლია შინა მოსწავლეთა საკონტროლო წერის რვეულები, ისინი გასწორებულია, მოსწავლეებია ასწორებენ შ ცდომება.

უცხო (გერმანულ) ენას დამაკმაყოფილებლათ ასწავლის გეზთის რვეულიანი სკოლის ახალგაზრდა (1972 წ. აქვს დამთავრებული ქ. თბილისის უცხო ენათა ინსტიტუტი) მასწავლებელი რ. ჯობლაძე.

მაგრამ, სამუხაროდ, ყველა სკოლაში ასეთი მდგომარეობა არ აღმოჩნდა.

ქ. აბაშის რუსული 8-წლიანი საშუალო სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელმა შ ჯიშკარიანმა არადამაკმაყოფილებლად იცო ენა. საუბრისას უშვებს შეცდომებს, სრულებით არ ხმარობს ე. წ. „უბალაუთებს“. მასწავლებელს კლასებში ყავს 3-4 მოსწავლე (V-VII კლასები). მიუხედავად მოსწავლეთა რაოდენობის სმც რისა, მოსწავლეების კითხვისა და წერის ტექნიკა მეტად დაბალია. მათ არ იცან, თუ რამე არასო როგორ იწერება; მათ მიერ დაწერილი ა და t ერთი ზომისაა ასომთავრული G ს მეორე ნაწილი ხაზის ქვემოთაა მოთავსებული და სხვ. მოსწავლეებ, განსაკუთრებით VII კლასებში, მარტივ კითხვებზედაც ვერ პაუხობენ, რადგან მასწავლებელი მის მიერ დასმულ კითხვებზე თვითონვე პასუხობს და მოსწავლეებს აღარაფერი რეზაუთ გასაკეთებელი.

ძალიან ცუდ მდგომარეობაშია მოსწავლეთა საკლასო-საშინაო და სალექსიკონო რვეულები. ისინი აკურატულად არ არის მოვლილი და ნაწერებში უამრავი შეცდომაა, რომლებიც შეუმჩნეველ რჩება მასწავლებელს ვაკეთილებზე მასწავლებელი არ იყენებს თვალსაჩინოებას და არ ხრუნვს სწავლებაში სიახლეთა დაწერვისათვის. ამიტომც არის, რომ დაბალია მოსწავლეთ მოზადებას დონე.

ძველი აბაშის 8-წლიანი სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელს კვალიაძე (1971 წ. დაუსწრებლად აქვს დამთავრებული მოკოვის უცხო ენათა ინსტიტუტი) კურსები აქვს 10 წლის პედგოგიური მუშაობის სტაჟი. მას შ მოწმების დღეს ვაკეთილები არ ჰქონდა, მაგრამ გამოსაუბრებამ სავნია სწავლების საკითხებზე და საკონტროლო წერის რვეულების შემოწმებამ ცხადყო, რომ

მასწავლებელ ვ. კვლინაძის მომზადების დონე გერმანულ ენაში არაღამაკმაყოფილებელია, ნაწერებში გაპარულია გრამატიკული ხასიათის უხეში შეცდომები. მაგ. Ich wurde fragen mit meinem Halstuch. და სხვა. მასწავლებელი არ იცნობს განაოლების სამინის როს მითითებას უცხოურ ენაში წერითი მუშაობის შესახებ. VI—VIII კლასებში საკონტროლო წერის ერთ-ერთ სახედ გამოყენებული აქვს წიგნიდან გადაწერა.

კვათიანის რვაწლიანი სკოლის ინგლისური ენის მასწავლებელს ლ. გიგინიშვილს, საშუალო განათლებით, დამოუკიდებლად უსწავლია ენა. დაბალია თვით მისი მომზადების დონე: არ იცის კითხვის წესები, ენის გრამატიკის ელემენტარული ხერხები და კანონები. კითხვების დასმისას უშვებს უხეშ შეცდომებს; ბ-ვრი შეცდომა რჩება შეუძინეველი მოსწავლეთა წერით ნაშრომებში, მოუწესრიგებელი აქვს საოქსიკონო რვეულები; ყოველივე ამის გამო დაბალია მოსწავლეთა მომზადების დონე.

მ ა თ ე მ ა ტ ი კ ა

ღამაკმაყოფილებლად მუშაობენ მათემატიკის მასწავლებლები ტ. არევაზოვი (გაუწყინარის 8-წლიანი სკოლა), მ. თოფურია (საგვაზაოს 8-წლიანი სკოლა). ისინი სათანადოდ ემზადებიან ყოველი გაკვეთილისათვის და მოსწავლეებს აძლევენ მკვიდრ ცოდნას სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული მასალების ფარგლებში.

მაგრამ, არაიშვიათად, გვხვდებიან ცუდად მომუშავე მასწავლებლებიც.

არაღამაკმაყოფილებლად მუშაობს გაუწყინარის 8-წლიანი სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი შ. ჭიშმარეიშვილი (უმაღლეს-დაუთმთავრებელი): ახალი მასალის ახსნისას კლასი პასიური იყო, გაკვეთილი ისე ჩატარდა, რომ ნიშანზე არც ერთი მოსწავლე არ შეფასებულა. მე-7 კლასში ჩატარებულმა საკონტროლო წერამ გვიჩვენა, რომ მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ვერ ფლობს პროგრამულ მასალას. 16 წერითი ნამუშევრიდან 7 არაღამაკმაყოფილებლად იქნა შეფასებული.

სისაჩუქრად არ ემზადება გაკვეთილისათვის კვათიანის 8-წლიანი სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი მ. მელაძე. VIII კლასში კვადრატული სამწევრიდან სრული კვადრატის გამოყოფის დროს გამოტოვებს x^2 და ვერ მიიღეს სწორი პასუხი. მოსწავლეთა დაბალი მომზადება გვეჩვენა VIII კლასში ჩატარებულმა საკონტროლო წერამ: 7 წერითი ნამუშევრიდან 5 არაღამაკმაყოფილებლად იქნა შეფასებული.

ასევე სუსტად მეშაობს მასწავლებელი გ. უჩანეიშვილი. მას VII კლასში ზერელად შეამოწმა გეომეტრიაში საბინაო დავალები. ყველა მოსწავლეს არ გაუსწორა დაშვებული ნეცდომები. თილად მიცემული სამი თეორემიდან ორში, მასალის თხრობის დროს, სწორად არ იყო ჩამოყალიბებული მოცემულობა და დასკვნა. არასწორად იყო აკრეავე გამარტებული პითაგორას თეორემა. ახალი მასალა მასწავლებელმა ახსნა ლექციური მეთოდით მაშინ, როდესაც უფრო წარმატებით შეიძლებოდა მისი ახსნა ევრისტიკული მეთოდით. ახსნის დროს მასწავლებელი უშვებდა შეცდომებს და ამქდაწებდა საგნის უცოდინარობას. ძალზე დაბალია მოსწავლეთა მომზადების დონე. V კლასში საკონტროლო ყურის 18 ნამუშევრიდან 9 არადაძაძაყოფილებლად იქნა შეფასებული.

აკადემიურად დაბალ დონეზე და მეთოდურად გამართავ გაკვეთილებს ატარებს გეზათის 8 წლიანი სკოლის მასწავლებელი შ. ესაკია (უმადლესდაუმთავრებელი).

მოსწავლეები არასწორად განმარტავენ, რომ განტოლება

$$\frac{3x-5}{x-1} - \frac{2x-5}{x-2} = 1$$

არის წილადიანი, მნიშვნელები კი ურთი-

ერთმარტივი გამოსახულებანი. ამ შეცდომას მასწავლებელი არ ასწორებს; მასწავლეები ასევე არასწორად აღნიშნავენ, რომ, თუ ერთი სიდიდის გადიდება იწვევს მეორე სიდიდის გადადებას, მათ ეწოდებათ პიოლაპიოპოპოპოციული სიდიდეები, რაც არ იქნა გასწორებლი. უფრო მეტიც, თვით მასწავლებელიც უშვებს უნებ შეცდომებს. იგი ამბობს: „x დროში გაიარა y მანძილი“, „არაებობს ცხრილური გრაფიკი“. ახალ გაკვეთილს მასწავლებელი ხსნის ლექციური მეთოდით, მუშაობაში ვერ აბამა მოსწავლეს. ვერ იცავს გაკვეთილის მომენტას, ზაზის დარკვის შემდეგ აგოქლებს მაასლის ახსნას, როცა მოსწავლეთა ყურადღება გაუხატულია და მისი მობილიზება მასწავლეებელს არ შეუძლია.

ათავე სკოლის მასწავლებლები ი. გეგინეიშვილი და ნ. ბოზუა ნაკლებად მეშაობენ მეორეულიან და აკადემიურად ჩამორჩენილ მოსწავლეებთან. საგვაზაოს 8-წლიანი სკოლის მასწავლებელი დ. ლომაძე საფუძვლიანად არ ემზადება გაკვეთილებითათვის, არ მეშაობას თავის თავზე. გაკვეთილის გადაცემისას არ იყენებს აქტიურ მეთოდებსა და ხერხებს. არ იცავს გაკვეთილის ძირითად მომენტებს.

V კლასში საკონტროლო ყოთა შეასრულა 16 მა მოსწავლემ, აქედან 1 მოსწავლის წეოითი ნაქუშეკაოი მეფასდა არადაძაძაყოფილებლად.

რაიონის რეწლიან სკოლებში სეკიონული ნაკლოვანებების შენიშვნება ფიზ კია სწავლებაში, რაც, უპირველეს ყოვლისა, იხსანება, რომ შესწავლილი სკოლები უზრუნველყოფილი არ არის ამ საგნის მალაქვა-ივიციური პედაგოგიური კადრებითა და თანამედროვეობის მოთხოვნათა შესაფერისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით.

ფიზიკა არადამაკმაყოფილებლად ისწავლება ძველი აბაშის რეწლიან სკოლაში, სადაც ამ საგანს ასწავლის სკოლის დირექტორი ი. გოგიგოლია, სპეციალობით ქიმიკოსი. სკოლას არა აქვს ფიზიკის კაბინეტი, არ გააჩნია არავითარი ტექნიკური საშუალებანი, არ ტარდება პროგრამით გათვალისწინებული სამუშაოები, არ წარმოებს წრეობრივი მეშობა. ყოველივე ამის შედეგად დაბალია მოსწავლეთა მიმზადების დონე.

VI კლასში მასწავლებელმა გაკვეთილი დაიწყო მოსათბობი მასალის—„არქიმედეს ძალა“ გამოკითხვით. დავასთან გამოძახებულმა მოსწავლემ არ იცოდა მასალა, უშეკადა შეცდომებს, როდელთაც მასწავლებელი უსწორებდა, მან მიზანს; რალა თქმა უნდა, ვერ მიადწია. ცოდნა არც მეორე მოსწავლეს აღმოაჩნდა. მოსწავლეთა გამკითხვამ დაგეარწმუნა, რომ კლასის შიდი მოსწავლიდან ექვსმა არ იცის არქიმედეს კანონი. ასეთი, ყოვლად მიუღებელი პასუხები იმოდნა მოსწავლეთათვის: კითხვაზე—რას უდრის სიჩქარე? მოსწავლე პასუხობს—*P*-ს. განხეორებით დასმულ იგივე კითხვაზე მეორე მოსწავლე პასუხობს *v*-ს.

ახალი მასალა—„სხეულთა ცურვა, ცურვის პირობები და მისი დამოკიდებულება სივლის მასალა და სიმკვრივეზე“ მასწავლებელმა ასნა წიგნის ენით, ბავშვებისათვის გაუგებრად. მასწავლებელმა ჩაატარა ცდები, მაგრამ მათი შედეგები მიუწვდომელი და გაუგებარი იყო მასწავლეთათვის. მასწავლებელმა ცურვის პირობები არ დაუკავშირა სივლის სიმკვრავეს. ეს კი ფაქტიურად ნიშნავს ახალი მასალის არასოულყოფილად ასნას. მოსწავლეებმა ვერ გაგეს ახალი მასალა.

სოფელ გეზათის რეწლიანი სკოლის VII კლასის (მასწავლებელი ნ. ბოხუა) მოსწავლეები სუსტად ერკვევიან პროგრამულ საკითხებში, ვერ ხიზვენ გამტარების მ მღევრობით და პარალელური შეეოთების სქემებს. უფრო მეტიც: მოსწავლე ვერ რთავს წრედში

ამპერმეტრსა და ვოლტმეტრს, უზნის წინააღობას, როდესაც წრედში მიმდევრობით ჩართულია 100 ომი წინააღობის მქონე სამი მომბარებელი.

საქონეული
მიზანი

ახალი მასალა — მუდმივი დენის მუშაობა და სიმძლავრე მასწავლებელმა ახსნა ყოველგვარი ცდისა და თვალსაჩინოების გარეშე, მაოლოდ დაფისა და ცარცის გამოყენებით, ამიტომაც ახლად ახსნილი მასალა კლასში ცუდად გაიგო. გაუგებრად ქნა მიცემელი კლასისათვის დენის მუშაობის საანგარიშებელი ფორმულა. აო იყო მიცემული ამ ფორმულა საფუძველზე მუშაობის ერთეულის ჯოჯის განმარტება ($1 \text{ ჯ} = 1 \text{ ს} - 1 \text{ ვ} \cdot 1 \text{ წმ}$). ასევე არ მიეცა კლასს განმარტება სიმძლავრის ერთეულის ვატის მუდმივი დენის სიმძლავრის საანგარიშებელი ფორმულას მხედვით ($N = 1 \cdot u \cdot I \text{ ვ} = 1 \text{ ს} \cdot 1 \text{ ვ}$).

ფიზიკის კაბინეტი აღნიშნულ სკოლაში ტიპურია (შედგება საბრეპოატო ოთახისა და სამცადინოდ განკუთვლილი ოთახისაგან), უზრუნველყოფილია დგამ-ავეჯით, მაკრამ კაბიეტს არ გააჩნია აუცილებელი ხელსაწყო-იარაღებიც კი. არ არის არ ვითარი ტექნიკური საშუალებანი, მიუხედავად იმისა, რომ სკოლა უკვე სამი წელია გადასტლია ახალ სასკოლო შენობაში.

სოფელ გაათლებისკარის რვაწლიანი სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი დ. გუბრავა საკონტროლო წერების გასწორებისას უშვებს მცნიეული ხასიათის მრავალ შეცდომას, ხოლო ზოგიერთ კლასში რამდენიმე თვით აგვიანებს ხაშოომების გასწორებას, ასე მაგალითად, VI კლასში 25 დეკემბერს ჩატარებული საკონტოლო სამუშაო მარტშიც გაუსწორებელია, არ აქვს ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული არც ერთი ლაბორატორიული სამუშაო.

სკოლას არ გააჩნია არავითარი ტექნიკური საშუალება (ფილმოსკოპიც კი). საერთოდ სკოლა ძალიან ღარიბია ფიზიკის ხელსაწყო-იარაღებით.

კათანის რვაწლიან სკოლასაც (დირექტორი ლ. ჯოჯუა, ფიზიკის მასწავლებელი ტ. კატარავა) უმაიშკნელო რაოდენობის ხელსაწყო-იარაღები აქვს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მათი შევება ახალი ხელსაწყო-იარაღებით ფაქტიურად არ წარმოება; მაკალითად, ბოლო სამი წლის მაძილზე კაბინეტში შეუძენიათ მხოლოდ ერთი დასახელების ხელსაწყო (ნახევარკამტარული გამმართველი). ამის გამო არ ჩატარებულა პროგრამით გათვალისწინებული

არც ერთი ლაბორატორიული სამუშაო. ტექნიკური საშუალებები ყველა მყოფიდანაა გაქოსული (კინოაპარატი „სკოლიკი“, ებიდიასკოპი და ფილმოსკოპი) და პრაქტიკულად უკვე წელია უმოქმედოდა.

გაუწინარის რვაწლიანი სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი ა. გოგილია ზერკლე ამოწმებს საშინაო დაკლებას. დავალებად იცემული იყო ძალიან მარტივი ამოცანა სხეულის იმპულსზე. საჭირო იყო იმპულსის ცვლილების განსაზღვრა სისტემაში. გამოიოკვბ, რომ ამოცანა სწორად არ ჰქონდა, ამოხსნილი არც ერთ მოსწავლეს, ამიტომ მასწავლებელი იმტლებული გადა ამოიყანა იგი დაუაათან. ამოხსნა 1) წუთს გავრძელდა, მაგრამ ბოლომდე მაინც არ იქნა გამოყვანილი. სისტემაში მომხდარი იმპულსის ცვლილება, რასაც ამოცანა გვეკითხებოდა, განსაზღვრული არ ყოფილა.

გამოძახებელი მოსწავლე ყველა წინა გაკვეთილის მასალას — „რეაქტიული ძრავები“. იგრძნობა, რომ მას აღნიშნული საკითხი გაზრდილებელი აქვს. გამოძახებულ მოსწავლეს გაკვეთილის მოყოლისა და კითხვებზე პასუხისათვის 15 წუთი დასჭირდა, ხოლო კლასი დროის ამ პერიოდში პასიური იყო და მასწავლებელ-მოსწავლის კითხვა-პასუხის ინერტული მსმენელის როლში გამოდიოდა.

ახლოვებულად ძივდ ნარეობდა მეორე მოსწავლის გამოკითხვა, არც ერთი ძაბვანი მასწავლებელს არ შეუვასებია, ისე გაიატურა ადგილზე. გამოკითხვამ დაგვაოწმენა, რომ კლასმა ცუდად იცის, როგორც გაკვეთილად მიცემული, ისე განვლილი მასალა... ძაგალითაღ, კლასიდან ვერაფერ პასუხობს, თუ რა პოინტებზე მოქმედებს რეაქტიული ძრავები, არ იციან, როგორ მოძრაობას ეწოდება რეაქტიული მოძრაობა, ვერ ასახელებენ ვექტორულ და სკალარულ სიდიდეებს.

ახალი მასალა — „კავშირი სხეულზე მოქმედ ძალასა და იმპულსს შორის“ ახნილ იქნა ყოველგვარი ცდისა და თვალსაჩინოების გამოყენების გარეშე, მხოლოდ, წიგნის ენით. მოსწავლეთა დიდმა ხაწილმა ვერ გიგო ახლახსნილი მასალა. გაუგებრად იქნა მიცემული ძალის იმპულსის ცნება. მისი ვექტორობის საკითხი, აი ყოფილა დადგენილი მისი საზომი ერთეულები.

აღნიშნულ სკოლაში ფიზიკის კაბინეტი ფაქტიურად არ არსებობს. საკლასო ოთახი, რომელიც ფიზიკის კაბინეტად აქვთ წარმოდგენილი, იმით განსხვავდება სკოლაში არსებული სხვა საკლასო

ოთახებისავე, რომ აქ კალოის გასწორივ ვანლაკებუთია კარაიღი
რომლებშიც აწყვია ფიზიკის ხელსაწყო-იარაღები. კარადღის
გახანისას აღმოჩნდა, რომ ივალსაინოვის გამოყენებაზე აქ
ფიქრობს. ხელსაწყოები უწყსრივოდ არის მიყრილ-მოყრილი კარა-
დებში. ბოლო სამი წლის განმავლობაში კაბანეჯი არ ყოფილა შეე-
სებული არაერთად ახალი ხელსაწყო-იარაღებით. ყოველი მოუთ-
მენელ მრგობარეობაშია კაბინეტში არსებული საინვენტარო დავ-
თარი.

დღემდე ფიზიკაში არ ჩატარებულა არც ერთი ლაბორატო-
რიული სამუშაო; არ მუშაობს ფიზიკის წრე. ასეთ ვითარებაში
ფკულტატიურ მეცადინეობაშიც ფორმალური ხასიათი აქვს.

ფიზიკის სწავლების ჯეროვან სიბაღღებო დასაყენებლად
თითქმის არაფერი კეთდება აბაშისპირის რვაწლიან სკოლაში (დი-
რექტორი ს. სანიკიძე, ფიზიკის მასწავლებელი მ. მელაძე).

ქ ი მ ი ა - ბ ი ო ლ ო გ ი ა

აბაშის რაიონის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში გარკვე-
ული ნაკლოვანებანი შეინიშნება ქიმიკ-ბიოლოგიის სწავლებაშიც.
ასეთი მდგომარეობის ერთ-ერთი მიზეზია სათანადო სასწავლო-მა-
ტერიალური ბაზების უქონლობა. ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტ-
ლაბორატორიები, საჭირო ფართის უქონლობის გამო, არა აქვთ
მოწყობილი აბაშისპირისა და ძველი აბაშის რვაწლიან სკოლებს.

აბაშის, გაღწყინარის კვათანისა, და საგეიზაო რვაწლიან
სკოლებში არ ტარდება ბრექტიკულ-ლაბორატორიული მეცადი-
ნეობები, კინო-გაკვეთილები, სადემონსტრაციო ცდები. არ იყე-
ნებენ თვალსაჩინო მასალებს, რის გამოც ეს საგნები ისწავლება
ზეპირსიტყვიერად.

ძველი აბაშის რვაწლიანი სკოლის VII კლასის მაწავლებელი
გრიგოლია მაწილების ფორმულები, შდგენისას ასწავლის დიოქ-
სების ვალენტობის გასაზოვრისათვის პერიოდულობის ტბულის
გაოყნებას, რაც გაუმართლებელია. ამოცანების ამოხსნის ამ სკო-
ლაში ნაკლები ყურადღება ექცევა, რაც იქიდან ჩანს, რომ VIII
კლასში საკონტროლო წერისათვის მიცემული ამოცანა ვერც ერთ
ბავშვს ვერ ამოუხსნია. მასწავლებელი არ იცავს არც პროგრამული
მასალების შესწავლის თანმიმდევრობის პრინციპს.

აბაშისპირის რვაწლიანი სკოლის მასწავლებელი ნ. ქორჯა
VIII კლასში საკონტროლო წერიანთვის აძლევს ისეთ თემებს,
რომლებიც არ პასუხობენ პროგრამულ მოთხოვნებს. იგი შემოწმ
ლებად ამჩვენებს მოსწავლეთა ნამუშევრებს. ბაკშვების მიერ შეც-
დომით დაწერილ ფორმულებსა და განტოლებებს არ ასწორებს და
ამის შედეგად შეფასებაც არაობიექტურია.

თითქმის ყველა შესწავლილ რვაწლიანს კოლაშია დაცულია
საკონტროლო წერითი მუშაობის რაოდენობა ქიშიში, მაგრამ
ისინი შესრულებულია დაბალ დონეზე. VIII კლასში ჩატარებული
საკონტროლო წერის თემა არ პასუხობს სასწავლო პროგრამის
მოთხოვნებს.

ქიშის მასწავლებლები არასაკმაო მომთხოვნელობას იჩენენ
მოსწავლეებისადმი, რაც იმაშიც იჩენს თავს, რომ საშინაო დავა-
ლებათა რვეულებში მოსწავლეები არ აკეთებენ ჩანახატებსა და სა-
ჭირო ჩანაწერებს.

საკუთარი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისადმი
უპასუხისმგებლო დამოიდებულებას იჩენს აბაშის რუსული რვა-
წლიანი სკოლის ბიოლოგიის მასწავლებელი ლ. ქორჩილავა. იგი
მოუმზადებელი ცხადდება სკოლაში. VIII კლასში თემა, — ნერვული
სისტემის მნიშვნელობა“ მან ახსნა თვალსაჩინოების გარეშე. მიელი
გაკვეთილის მსვლელობაში მოახერხა მხოლოდ 2—3 მოსწავლის
ჩაიმა.

აბაშისპირის რვაწლიანი სკოლის მასწავლებელმა ნ. ქორჯამ
მეხუთე კლასში („კანის როლი სიბოროცეში“) გაკვეთილები ჩა-
ატარა ზე ირსიტევირად, ყოველგვარი თვალსაჩინოების გარეშე,
ამიტომ მოსწავლეებსაც არაღამაკმაყოფილებლად აითვისეს ახალი
მასალა.

შესწავლილ რვაწლიან სკოლებში სერიოზულ ნაკლოვანებებს
აქვს ადგილი მოსწავლეთა შრიმით სწვლებაში. შ. მამას ასწავლიან
ისეთი საკნების მასწავლებლები; რომელთაც სათანადო ცოდნა

და გამოვიდოდა არა აქვთ. ამ ავანს განათობისკარს 8-წლიან სკოლაში თვით დირექტორი (თილოლოგი გ. ჭანტურია) ასწავლის. სავაზაოს სკოლაშიც საგნის ერთ-ერთი მაწავლებელი ავანსის ფილოლოგია, იქი, სადორგლო სახელოსნოს ისრატი კ. კაჭარავა ფიზკულტურის მასწავლებელია და ა. შ. ამ სკოლის სახელოსნოში არ არის არც ერთი ჩარხი.

გაუწყინარის რვაწლიანი სკოლის სახელოსნოში ოთხი ბაშვის ადგილია. მისწავლეთა რაოდენობა კი 10—15. სასკოლო მიწის ნაკვეთი მოუიღებია და მასზე აკვირ მუშაობა არ ტარდება.

სამუშაო ადგილები საკვარისი არ არის ავანსის ქვედა აბაშის 8-წლიან სკოლაში (სადორგლო სახელოსნოს გავი გ. რუბინია).

აბაშის რუსულ რვაწლიან სკოლაში ცალკე არა აქვს სახელოსნო, იგი მოთავსებულია ფიზიკის სასწავლო კაბინეტში (შრომის მასწავლებელი, ისტორიკოსი ო. საჯავია).

სკოლების ხელმძღვანელები არასაკმაო რაზმარებს და კონტროლს ახორციელებენ მასწავლეთა შრომათ მწავლებლები. ქმედით ზემოებს არ იღებენ ამ მიზნით საჭირო სასწავლო-მატერიალური ბაზის შესაქმნელად. შრომის მასწავლებლად, როგორც ზემო ითქვა, არაიშვიად ჩვედებით შეუფერებელ კადრებს, რადვ ამ საგნის საათებს იყენებენ მასწავლებლის სასწავლო დატვირთვის შესავებად.

პიონერული ორგანიზაციების მუშაობა

აბაშის რაიონის სოფლის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებში გარკვეულ მუშაობას ატარებენ პიონერული ორგანიზაციები.

განაილ ბისკარის 8-წლიან სკოლას (დირექტორი გ. ჭანტურია, უფროსი პიონერ-ხელმძღვანელი ა. მ. მინოშვილი) აქვს საკმაო ფართის, დამაკმაყოფილებლად გაფორმებული პიონერთა ოთახი. რაზმეული ატარებს ი. გავარინის სახელს. კარვადია გაფორმებული კოსმონავტიკების კუთხე. რაზმეულს 12 აპრილს ავს თავისი ტრადიციული ღონისძიება, მიძღვნილი გავარინის ხსენისადმი. წესრიგში აქვთ პერსპექტიული, კალენდარული გვერები და ალბომები. სკოლაში შექმნილია ოქტომბრეთა მეკობრობის საჭო, რაზმის ხელმძღვანელთა კლუბი, პიონერული აქტივის სწავლების სკოლა. ჩატარებულ ღონისძიებაზე ალსანიშნავია რაზმეულის შეკრებები, ვიქტორინები, შეხვედრები, საზიკო დილები და სხვ.

პიონერულ ორგანიზაციის ბევრი ღონისძიება ჩატარებული იქნა კომკავშირთან ერთად. დამაკმაყოფილებლად მუშაობენ ვაუწყინარის (დირექტორი ა. ვრიგოლია, უფროსი ბიონერ-მძღვანელი ზ. ბალაუტია), აბაშის (დირექტორი ი. კაჭაია, პიონერ-მძღვანელი ლ. ქორჩილაია) რვაწლიანი სკოლების პიონერული ორგანიზაციები

მაგრამ ამათან, რაიონის სკოლების პიონერული ორგანიზაციების მუშაობაში შეინიშნება მთელი რივი არსებითი ხასიათის ნაკლოვნებანი.

კვათანის რვაწლიან სკოლაში (დირექტორი ლ. ფოჯუა, უფროსი პიონერ-მძღვანელი ლ. ლიპარტიანი) პიონერთა ოთახი სრულიად გაუფორმებელია. არის რაზმების კუთხეები, მაგრამ დაბალხარისხიანი და არასწორადაა გაფორმებული. აქ თითქმის არ იგრძნობა ორგანიზაციის არსებობა.

პიონერ-მძღვანელს არა აქვს პირადი სამუშაო გეგმა. სკოლას აქვს მხოლოდ პერსპექტიული გეგმა და ისიც დაბალხარისხიანად შედგენილია. არა აქვთ არც კლასური გეგმა. როგორც სკამის შესწავლითაც დადასტურდა, ორგანიზაციაში არავითარი მუშაობა არ ტარდება.

ასეთი მდგომარეობის მიზეზი ისიც არის. რომ პიონერული ორგანიზაციის მუშაობაში სრულიად არ მონაწილეობდნენ კლასების ხელმძღვანელები. მათი სამუშაო გეგმები არ შეეც ვენ ღონისძიებებს პიონერულ ორგანიზაციისთან ერთობლივ მუშაობაზე. მეტიც: ეს გეგმები ისე მოუფიქრებლად, კლასის მუშაობის სპეციფიკური პირობების გაუთვალისწინებლად იდება. რომ სწავ კლასების ხელმძღვანელთა გეგმების აღს წარმოადგენენ: ასციეზია, მაგალითად, იმავე კვათანის სკოლის VI, VII და VIII კლასების ხელმძღვანელთა (გ. უჩანეიშვილი, ჯ. თოფურია და ელ. სურგულაძე) სააღმზრდელო გეგმები.

არის შემთხვევები, რომ კლასის ხელმძღვანელი პიონერული ორგანიზაციის მუშაობის სრულ უცოდინარობას იჩენს: მე-5 კლასის ხელმძღვანელს ხ. შომახიას რაზმის ანგარიშგება-არჩევნები გათვალისწინებული აქვს სასწავლო წლის მეორე ნახევარში და ეს მაშინ, როდესაც ასეთი არჩევნები, როგორც წესი, 15-დან 20 სექტემბრამდე ტარდება.

ასეთივე მდგომარეობაშია იმ კლასების ხელმძღვანელთა გეგმებიც, რომელთაც ოქტობრულს ასწავლიან. ისრია ანგარიშები უწყვეტ მოსწავლეთა ასაკს, არ იცავენ პროგრამა „ორინტი“ არანორმალურ პირობებში მუცაობს ახალისპირის მ-წლიანი სკოლის პიზნეროვანიხაცია (დირექტორი ს. საიკიძე, უფროსი პიო ერხელმძღვანელი დ. ჩაჩავა). პიონერთა ოთახი მოაყვებელია პატარა, გადატირულ დეუფთაში და სრულიად გაუფორმე-ღია რაზმულს გათვა-ისწინებელი არა აქვს ღონისძიებაი საკავშირო პიოქოული მარშია „მიად ვარ“ მიადღვიო. მიად პერსპექტიული გეგმიო გათვალისწინებელი საკითხეი არ ეფადება რაძეიასა და რაზმელის კალე დარულ გეგმებს. პიოაერული რაზმება არავის სახელს არ ატარეენ, სკოლაში არ არიო არავი-თარი ტრადიციული ღონისძიებანი, რაზმელის შეკრებები ტარ-დება შემთხვევიდან შემთხვევამდე, სისტემატურად არ გამოდის კედლის გააეთი. ამასთან, რაც გამოემვიოთ, ისიც უვარგისიო. პიოაერელმძღვანელი ნ. ჩაჩავა ვეო ერკვეო პიონერული ორგანი-ზაციის მუშაობაში.

ამ სკოლის კომკავშირული ორგანიზაციის დოკუმენტაცია წესრიგშია. მაგ. ამ თვით საქმე, კ მკავშირული შემართება მუცაო-ბაში არ იგრძობა. არ ჩანს ბრენკა „ლენინერ ჩათვლებზე“.

პიონეროვანიზაციების რაზმებს ზოგჯერ არავიო სახელი არა აქვს მინიჭებული.

არ ტარდება დისპუტები, კონფერენციები, ვიქტორიანები, შეზვედრეი გამოჩენილ ადამიანებთან და ს.ვ.

ხაკლოვანებაში, რომელთაც ადგილი აქვს აბაში რაონის რვა-წლიანი სკოლების პიო ერული ორგანიზაციეის მუშაობაში, იმი-თაც არიო შემბრობებელი, რომ რაიონის პიონერთა საალი (დირექ-ტორი გ. ძველია, მასობრივი მუშაკი ნ. ძველია), რომელიც მე-თოდური ცენტრია ძათი მუცაობისათვის, არადამკმაყოფილებ-ად მუცაოას.

პიონერთა სახლში 10 წრეა, რომელთაც არასპეციილი ტები ხელმძღვანელოენ. მატეოიალური ბაზის თვალსასრისიოთ თუ შეკ-ხედავთ საქმეს, აღმოჩიდება, რომ სახლს აქვს ძა ეოიალური ბაზა, მაგრამ იგი თავის თავის შესაძლებლობებს, შეიძლება ითქვას, ვერ იყენებს. პიონერთა რიონულ სახელს არა აქვს მოწყობილი სან-მუშო პიონერთა ოთახი, რათა სკოლებმა ისწავლონ, როგორი უნდა იყოს იგი,

ერთგვარ დადებით მუშაობას ეწევიან, თავიანთ საქმიანობაში მაინც აქვთ მთელი რიგი სერიოზული ნაკლოვანებანი ხაოვებები.

ზოგ სკოლაში ქართული ლიტერატურის წრის სამუშაო გვემკვს აკლიათ კონკრეტულთა; ასე თავალითად, გაუწყინარის რვაწლია ი სკოლის ლიტერატურის წრის (ბელმქლვაეღი ს. გოგიშვილი) სამუშაო გვემკვსი წერია: ჟურნ. „პიანკოში“ გამოქვეყნებული ლექსებისა და მოთხრობების მატერული კვალი. არა ჩანს, რომელი წლის, რომელი № ჟურნალია, რომელი ლექსები და მოთხრობები წაიკითხება და ა. შ.

წრის დღიურები და ჩანაწერები სავსეა ენობრივი ხასიათის უხეშო შეცდომებით. იმავე სკოლის წრის ერთ დღიურში იკითხება: „ბოლოა შეჯამებული სიტყვით გამოვდა ს. გოგიშვილი, რომელმაც შეჯამა წრის მეცადინეობა და შეეხო ძველი ქართული მწერლობის განვითარების და ოქსთაველის მოღვაწეობას“ ააშისაირის რვაწლიანი სკოლის ლიტერატურული წრის ჩანაწერებშია: „შედგა ენისა და ლიტ-ის წრის მეცადინეობა“.

ამავე, აბაშიაიის სკოლაში წრეს შეუდგენია ალბომი, მაგრამ პოეტები და მწერლები მასში შეუტანიათ ყოველგვარი სიატის, პრინციპის გარეშე. ალაოში დაულაგებლად, ერთად არის წარმოადგენილი ყველა დროისა და ყველა ლიტერატურული მიმართულების მწერალი.

არაღმკაპაყოფილებლად მუშაობენ რუსული ენის საგნობრივი წრეები. ამიტომ ისინი ვერ უზრუნველყოფენ მოსწავლეებში საგნის შესწავლის ინტერესს.

უფროსულად მუშაობენ მათემატიკის საგნობრივი წრეები. გეზათის რვაწლიან სკოლაში (დირექტორი მ. ესაკია, მასწავლებელი ი. გიგინიშვილი, წრის სამუშაო გვემკვსი მთელი წლისათვის არის შედგენილი. წრეში გაერთიანებულია IV, V, VI VII და VIII კლასების მოსწავლეები. იგი გ. ყ. ფილი უნდა იყოს ორად—ცალკე IV, V, VI და ცალკე VII, VIII კლასების მოსწავლეთათვის. წრეს მოუმზადებია ბიულეტენი „ნორჩი მათემატიკოსი“, მაგრამ იგი ისე მალადა გაკრული კედელზე, რომ მას წმინდა ფორმალური დოკუმენტის ხასიათი ენიჭება.

სკოლებში სუსტად არის გაშლილი წრეობრივი მუშაობა ფიზიკაში. იშვიათია კარგად დამუშავებული მასხენებები, თვითნა-

კეთა ხელსაწყო-იარაღა და სხვა, რაც ფიზიკის შესწავლით მასწავლებელთა და უნივერსიტეტების ერთ-ერთი მიხეტი იდქა.

რაიონის რვაწლიან სკოლებში არ არის შექმნილი საგნობრივი წრეები.

ჩვენს მათ შესწავლილ ყველა სკოლაში მოქალაქეებელია „ნორჩა ნატუალისტა წრეები“, მ.გ. ამ მათ ძუშაობას მეუად პრაქტიკული სასიათი აქვს და ნაკლები ყრადღება ექცევა თეორიულ ძუშაობებათა დაქმნევებას. წოთს სამქმნი. გვემძი გათავლიაქმნიტელი არ არის სათ. რკანიზაციო სასიათის საკითხები.

მასწავლებელთა შორის მეთოდოკტორი მუშაობის ზოგი საკითხის შესახებ

სოფლის რვაწლიან სკოლებში მასწავლებელთა შორის მეთოდურ მეძაობას ეთავჯობი საკითხიკტორი სასიათი აქვს. საქმის აოთს, თომ ამიოად არ გვედქა სკოლები, სადაც ეოთი დაიგივე საგნის თამდენიმე (სამი თ სა.ზე მეტი) მასწავლებელი მეშაობდეს. ამია გამო არ ეყოდქა მეთოდოკტორიანებები და მასწავლებელთა შორის მეთოდოკტორი მეშაობის თოი გზა რჩება: ინდივიდუალური და თომქმნი ძალობელი საშუალო სკოლის სათაბადო მეთოდოკტორიანებათი მონაწილეობა. ამ მთოვე, ასეთი ძდგომარეობაა აბაშის რაიონის სკოლებშიც.

სამქუთაროდ, შესწავლილ სკოლებში მასწავლებელთა შორის მეთოდური მეშაობა ფოოძალურ სასიათს ატოკის და ვერ ასრულება თანამედოროვეოთის გაზოდოლ მოთხოვეს, წაყენებქლს ასეთი საქმიანობიადმი: არაიქიათად ისინი, ვინც თოიქოს ინდივიდუალურად მეშაობს თავისთაზე, არავერს არ აკეთებქნ თავიანთი კვალიფიკაციის ასამაღლებლად; მეზოელი საშუალო სკოლების მეთოდოკტორიანებების მეშაობაში მწლიანი სკოლების მასწავლებლები არ არიან ჩამქლნი.

ასეთი ძდგომარეობა გამიწვეულია იმით, რომ რაიონის განათლების განყოფილების მეთოდოკტორი კაბინეტი, შტაბი მასწავლებელთა შორის მეთოდოკტორი მეშაობისა (გამკვე ნადარაბია), სკოლებისა და მეთოდოკტორიანებებთა ხელმძღვანელები არ ასრულებქნ საქარეველოს სსრ განათლების მინისტრის 19/1 წლის 23 აგვისტოს № 4ა3 ბოძანებას „ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის მასწავლებელთა მეთოდოკტორი მეშაობის შესახებ“ და ამ საკითხზე ბრძანებაზე დართულ საინსტრუქციო მეთოდოკტორ წერილს.

რაიონში თითქმის არაფერი კეთდება სასკოლათაშორის
 მეთოდგაერთიანებათა შესაქმნელად და მათი მუშაობის ფე-
 სიპალეზე დასაყენებლად სანიმუშოდ აქ მოიტანო ე-
 ლათს: გაუწყინარის 3-წლიანი სკოლა ტერიტორიულად ეახლება
 პირველი მაისის საშუალო სკოლას. გაუწყინარის რვაწლიან სკო-
 ლასთან ახლოსაა ქვიშაწკალის დამოუკიდებელი დაწყებითი, ხოლო
 თვით 1-ლი მაისის საშუალო სკოლასთან — ხმელარის დაწყებითი
 სკოლა. ასე რომ, პირველი მაისის საშუალო სკოლასთან უნდა
 მოწყობილიყო სასკოლათაშორისო მეთოდგაერთიანებანი. რომლებ-
 შიც შევიდოდნენ ზემოხსენებული დამოუკიდებელი დაწყებითი და
 რვაწლიანი სკოლები. ასეთივე როლი უნდა დაეკისრებინა განათ-
 ლების განყოფილებას და მეთოდკაბინეტს სხვა საშუალო სკოლებისა-
 თვის. იმ ხაქმში ერთგვარი გარკვეულობისა და სინათლის შეტა-
 ნისათვის შეიძლება პირდაპირ ჯერ სკოლების მიხედვით, შემ-
 დგე კი ერთი რაიონული სქემაც შეედგინათ, ასე მაგალითად:

განათლების განყოფილების მეთოდური კაბინეტი

პირველი მაისის საშუალო სკოლა

გაუწყინარის 8-წლიანი სკოლა ხმელარის დაწყებითი სკოლა

ქვიშაწკალის დაწყებითი სკოლა

ასეთ სასკოლათაშორისო მეთოდგაერთიანებაში უნდა გაიშა-
 ლოს ფართო მეთოდოლოგიური მუშაობა: მაღალ მეცნიერულ და პედა-
 გოგიურ-მეთოდოლოგიურ დონეზე დამუშავდეს მოსწავლეთა სწავლებისა
 და აღზრდის აქტუალური საკითხები, წაკითხულ იქნეს მოხსენე-
 ბები. ლექციები უმნიშვნელოვანეს პედაგოგიურ-მეთოდოლოგიურ ხასია-
 თის თემებზე, ჩატარდეს სასკოლათაშორისო და გაკვეთილები,
 მოაწყოს მათი გახლვა და სხვ.

ზოგ სკოლაში მეთოდგაერთიანების სამუშაო გეგმები მოუ-
 ფიქრებლად და სავნის სწავლების საჭიროების გათვალისწინებ-
 ლად დგება. ამიტომ დასამუშავებელი რეკეზები ზერეულდ არის
 შერჩეული: გაუწყინარის რვაწლიანი სკოლის ქართული ენისა და
 და ლიტერატურის მასწავლებელთა მეთოდგაერთიანებათა გეგმაში
 შეტანილია ასეთი საკითხები „პერიოდული მეთოდური ლიტერა-

ტურის განხილვა“ (კონკრეტულად არა ჩანს, სახელდობრ პერიოდული ლიტერატურიდან რა მასალა იქნება განხილული)... იგივე საკითხია აგრეთვე შეტანილი კლასის ხელმძღვანელთა მეთოდებში თიანების გეგმაში... ამ გეგმების ავტორებს მხედველობაში აქვთ სათანადო შინაარსის მეთოდოლოგიური სტატიები, რომლებიც პერიოდულ პრესაში გამოქვეყნდება; მაგრამ შეიძლება საერთოდ არ დაიბეჭდოს ასეთი სტატიები. რად გვინდა მანამდე ვუწოდოთ ბავშვს აბრამი, სანამ ის არ დაბადებულა!..

არის შემთხვევები, როცა მასწავლებლის მიერ არჩეული თემა აქტუალურია, მაგრამ იგი კარგად არ არის დამუშავებული: იმავე სკოლის მასწავლებელ მ. გოვიშვილის თემა — „როგორ ვმუშაობ მოსწავლეებთან წიგნისადმი ინტერესისა და სიყვარულის გამომუშავებისათვის“ საერთოდ ცუდად როდი აქვს დამუშავებული, მაგრამ არაფერი აქვს ნათქვამი თვით წიგნის გაცნობაზე (სახელწოდებაზე, გარეკანზე, სატიტულო ფურცელზე და სხვ.), მასზე მუშაობის მეთოდებსა და ხერხებზე.

მეთოდგაერთიანებათა სხდომებზე გამოსულ მასწავლებელთა ნაშრომებში არა ჩანს პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური ლიტერატურის ღრმა ცოდნა; თითქმის არაფრით აგრძნობა ამ აუცილებელ ლიტერატურასთან ავტორის დამოკიდებულება. ნათლად არ არის გამოკვეთილი ის შეხედულებანიც, რომელთაც ავითარებს ავტორი.

სკოლის ხელმძღვანელობის უპირველესი საზრუნავი

სასკოლო საქმიანობის ორგანიზებულად წარმართვა ვერ წარმოიდგინება წინასწარ კარგად მოფიქრებული, საპერსპექტივო მუშაობის დასაბუთებული, მეცნიერული განკვეთის გარეშე. ამიტომ რთული სასკოლო მუშაობის სხვადასხვა მხარის მაღალ დონეზე დაგეგმვის უზრუნველყოფა სკოლის ხელმძღვანელობის უპირველესი საზრუნავია. იმაზე, თუ რამდენად სწორად, სკოლის მუშაობის რეალური პირობებისა და სასკოლო საქმიანობის შედეგების გათვალისწინების გზით იგეგმება ეს მუშაობა, ბევრად არის დამოკიდებული სკოლის მთელი სასწავლო-აღმზრდელობითი საქმიანობის დონე.

ამ თვალსაზრისით თუ გადავხედავთ აბაშის რაიონის დამოუკიდებელ რვაწლიან სკოლებს, გარკვეულ ხარვეზებს შევნიშნავთ:

გაუწყინარის რვაწლიანი სკოლის წლიური სამუშაო გეგმა შეიცავს სკოლის მუშაობის თითქმის ყველა ძირითად საკითხს. მის „შესავალში“ დავიწყებულია მთავარი: ყურადღება გამახვილებული იმ ამოცანებზე, რომლებიც სოფლის სკოლის წინაშე არის დასახული სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს იმავე წლის 4 სექტემბრის დადგენილებებში და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს იმავე წლის 4 სექტემბრის ბრძანებასა და მათ შესასრულებლად საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1974 წლის 5 ნოემბრის № 767 ბრძანებაში.

გეგმის ამ ნაწილში არ ჩანს 1973—1974 სასწავლო წელს სკოლის მუშაობის ძირითადი მიმართულებანი, განსაზღვრული საქართველოს განათლების სამინისტროს მიერ გამოცემული შესაბამისი სახელმძღვანელო დოკუმენტით.

ამრიგად, სკოლის წლიური სამუშაო გეგმის „შესავალი“ ნათელ წარმოდგენას ვერ გვაძლევს სკოლის მიერ გასულ სასწავლო წელს მიღწეულ წარმატებებზე, ერთი მხრივ, მათ გვერდით შემჩნეულ ჩრდილოვან მხარეებზე მეორე მხრივ, და ახალ სასწავლო წელში მათგან გამომდინარე ამოცანებზე, შესამე მკრივ.

ანალოგიური ნაკლოვანებანი ახასიათებთ აგრეთვე აბაშისპირის, ძველი აბაშის, განათლებისკარისა და ზოგ სხვა ჩვენ მიერ შესწავლილი სკოლების წლიურ სამუშაო გეგმებს.

სკოლების წლიურ სამუშაო გეგმებს აკლიათ კონკრეტულობა. მათში საკითხები ზოგადად არის ფორმულირებული და ზოგჯერ გაურკვეველიც კია, სახელდობრ, რის განხორციელებას ისახავს მიზნად მათი შემდგენელი.

ანალოგიური ნაკლოვანებებით ხასიათდება პედაგოგიური საბჭოს გეგმები. ზოგჯერ აშკარა პედაგოგიური წუნისა და შეცდომის დაშვების შემთხვევებს აქვს ადგილი პედსაბჭოს ოქმებში; ასე მაგალითად, აბაშისპირის რვაწლიანი სკოლის (დირექტორი ს. ს. ნიკიძე) პედსაბჭოს ერთ-ერთ ოქმში იკითხება: „პირველ კლასიდანვე შეასწავლონ მოსწავლეებს მარქსიზმ-ლენინიზმის ფილოსოფიის დიალექტიკური და ისტორიული მატერიალიზმის ცნებები, რომ მოზარდი თაობა იყოს საწმობლო მოყვარული, შრომისადმი კომუნისტური დამოკიდებულების, ჰუმანისტი და დღენიადგ ახლის მაძიებელი“. ოქმში ვხვდებით ლოგიკური თვალსაზრისით

საცილობელი შინაარსის დებულებებს: „მისწავლებელი ლ. თხიგაჯა
კარგად მუშაობს, მაგრამ მის მუშაობას ნაყოფი არა აქვს (!).“

ნაკლები ყურადღება ექცევა კლასის ხელმძღვანელთა მშროდლო გეგმების ჯეროვნად შედგენას; მათში არ იგრძნობა კლასის მუშაობისადმი შემოქმედებითი მიდგომა. ყველა კლასის გეგმა თითქმის ერთნაირად დგება და ზოგჯერ აშკარად შეინიშნება ამ გეგმის გადაწერის შემთხვევებიც.

არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებებს შეიცავს მშობელთა კომიტეტის სამუშაო გეგმებიც. არაიშვიათად ვხვდებით უხეშ ენობრივ შეცდომებს; ასე მაგალითად, ვანათლებისკარის მშობელთა კომიტეტის გეგმაში წერია: „ჩაბმული იქნას მშობლები სკოლის სამეურნეო და სასწავლო-მატერიალური ბაზის განმტკიცების, კეთილმოწყობისა და სამეურნეო და სასწავლო-მატერიალური ბაზის განმტკიცების, კეთილმოწყობისა და მასში ნორმალური სანიტ-ჰიგიენურ ორგანიზაციაში“.

არადამაკმაყოფილებლად არის შედგენილი ბიბლიოთეკების სამუშაო გეგმებიც. მაგრამ პირველ რიგში ის უნდა ითქვას, რომ ძალზე ღარიბია ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდი ყველა შესწავლილ სკოლაში. აქ ვერ ნახავთ ვერც მისწავლებელთა და ვერც მოსწავლეთათვის აუცილებელ ლიტერატურას. საქმე იქამდე მიდის, რომ ბიბლიოთეკებს არა აქვთ თვით რუსთაველის, დ. გურამიშვილის, ნ. ბარათაშვილის. ილიას, აკაკის, ვაჟასა და გალაკტიონის თხზულებაც კი; არა აქვთ ქართული ენის განმარტებითი და ორთოგრაფიული ლექსიკონები, რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული ლექსიკონები და სხვ.

ამჟამად, როცა მთელ ჩვენს უკიდევანო ქვეყანაში გჩაღებულა მუშაობა სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ სკკპ ლენინური ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ისტორიულ გადაწყვეტილებათა განსახორციელებლად ასეთი მდგომარეობის გაგრძელება ყოვლად შეუძლებელია.

**შინასასკოლო კონტროლი—საქმის წარმატების უტყუარი
ს ა წ ი ნ დ ა რ ი !**

შინასასკოლო კონტროლის, სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის სახელმწიფოებრივი კონტროლი პირველადი ფორმის,

მნიშვნელობა არავისათვის საეკვო არ არის. ამასთან, შესაძლოა ითქვას, რომ იგი სკოლის, როგორც იდეოლოგიური მუშაობის ყველაზე რთული უბნის, აქილევსის ქუსლია შინასასკოლო კონტროლის საკითხი ჩვენ სწორად ამ კრილში გვინდა განვიხილოთ.

არაიშვიათად გვხვდებით ისეთ შემთხვევებს, როდესაც გაკვეთილის სწორ, მიზანმიმართულ, პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით დაწერილ ანალიზს ცვლის მისი მშრალი, არაფრისმთქმელი აღწერა, მისი პოზიცია „ანალიზიდან“ არა ჩანს, რომელ საგანში რა დროს რა რაში დაიმსახურა მოწონება. თუ შენიშვნა მასწავლებელმა, როგორ აწორებს იგი მათ და როგორ იზრდება იგი, როგორც სპეციალისტი და პედაგოგი. გაკვეთილის ანალიზებში გარკვეულად არ ჩანს გაკვეთილზე დასწრების მიზანი... მათში ხშირად გვხვდება არა უბრალო, ეობრივი ლაფსუსები, მართლწერის წესების უცოდინხაროით გამოწვეული, არამედ საქმის შინაარსი, ძთელი წინადადებები ისეა გადმოცემული, რომ აზრიც კი ძნელად ასაგები ხდება.

ასეთი მდგომარეობა გამოწვეულია, ერთი მხრივ, თვით სკოლების ხელმძღვანელთა პედაგოგიკურ-მეთოდოლოგიური კულტურის, მათი მომზადების დაბალი დონით, მეორე მხრივ, მიუღობილი საქმისადმი უპასუხისმგებლობით. საქმე ის არის, რომ სკოლის ასეთი ხელმძღვანელი მუთაკი გაკვეთილის მოსმენამდე კონკრეტულად არ განსაზღვრავს დასწრების მიზანს, წინასწარ არ ეცობა მოსასმენი გაკვეთილის წინა და ახალ მასალას, გაკვეთილის გეგმას, სასწავლო პროგრამას (არ იცის, რა დროს რა მასალას უნდა სწავლობდეს კლასი) მასწავლებლის მუშაობისადმი, გაკვეთილის მოსმენისადმი ასეთი ფორმალური დამოკიდებულების შედეგია ის, რომ იგი კლასთან მუშაობას ისეთ მასალაზე, რომელიც პროგრამით არ ისწავლება. თუ არა საქმისადმი ასეთი დამოკიდებულებით, აბა რით შეიძლება აიხსნას ის გარემოება, რომ აბაშისპირის რვაწლიანი სკოლის ქართულ ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი მ. თევდორაძე კლასს ისეთ მასალას ასწავლის (სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკები), რომელიც პროგრამით არ ისწავლება. ამასთან, საოცარია, რომ ეს ხდება სკოლაში, სადაც სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე თ. გადელია ამ საგნის სპეციალისტი.

ერთი სიტყვით, სკოლების ხელმძღვანელთა დიდი ნაწილი ფორმალურად ეკიდება შინასასკოლო კონტროლის ერთ-ერთ ძირითად ფორმას—გაკვეთილის მოსმენას; ზერელედ, საქმეში ჩაუხედავად ასრულებს თავის ამ უპირველეს მოვალეობას და იძლევა გაკვეთილის არა კრიტიკულ ანალიზს, არამედ მხოლოდ ემპირიული სინამდვილის უწყინარ აღწერას.

აქვე უნდა ითქვას, რომ შინასასკოლო კონტროლის სხვა ძირითად მეთოდებს—საკონტროლო წერათი ნამუშევრების ანალიზს, მასწავლებელთა გამოკითხვას და მათი ცოდნის შეფასებას, სასკოლო დოკუმენტების წარმოებას შესწავლილ სკოლებში არ ექცევა ჯეროვანი ყურადღება.

ამრიგად, შინასასკოლო კონტროლს—სასკოლო საქმის წარმატების ამ საწინდარს დღემდე არ ექცევა მისთვის შესაფერისი ყურადღება.

* * *

რაიონის სოფლის რეაწლიანი სკოლების მუშაობაში შემჩნეულმა ნაკლოვანებებმა განათლების სამინისტროს ბრიგადა, მისი წინასწარი გეგმის წინააღმდეგ, მიიყვანა გადაწყვეტილებამდე, რომ შეესწავლა რაიონული ცენტრის იმ საშუალო სკოლის მუშაობაც, რომელსაც განათლების განყოფილება და მისი პედაგოგიური კაბინეტი იყენებენ რაიონის მასწავლებელთა შეკრებების, მეოთხური თათბირების მუშაობის, მოწინავე გამოცდილების განზოგადებისათუ სხვა შემთხვევაში. ჩვენი მიზანი იყო, გავვეგო, რამდენად შეიძლება მისი გამოყენება, ასე ვთქვათ, საყრდენ, საჩვენებელ სკოლად.

ასეთი დანიშნულების სკოლად გამოყენებულია აბაშის 1-ლი სკოლა (დირექტორი ა. თოფურია—ფილოლოგი, მისი მოადგილე სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის დარგში მ. ბურსულაია—ფილოლოგი).

სკოლას აქვს რამდენადმე მოსათმენი სასწავლო-მატერიალური და ტექნიკური ბაზა, მაგრამ იგი არ კმარა იმ ყოველდღიურად მხარდი თანამედროვეობის მოთხოვნათა დასაკმაყოფილებლად

რომელთაც ცხოვრება აყენებს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის წინაშე, რომელსაც ვაკისრებთ სანიმუშო, მაგალითის მოძებნი იყავს სხვებისათვისაც.

ვნახოთ, მოკლედ, როგორ გამოიყურება ამ თვალსაზრისით ეს სკოლა.

ამ სკოლის დაწყებითი კლასების დედაენის ზოგი მასწავლებელი აშკარად არადამაკმაყოფილებლად ასრულებს თავის მოვალეობას. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ ისინი ნაკლებად ზრუნავენ მოსწავლეებში სწორად, სუფთად, ლამაზად წერის ცოდნა-ჩვევების განსამტკიცებლად.

აბაშის 1-ლი სკოლის III კლასის მასწავლებელ ნ. გრიგოლავას მოსწავლე ნ. გ.-ს ნაწერში შეცდომების გასწორებაში ისევ შეცდომა აქვს დაშვებული, მაგრამ მასწავლებელს იგი არ შეუნიშნავს: „გუშობდა“, „შინარსი“, „ვახტანგმა ამ თბილის უნოდა“, „შავარდენი ხობები მონადირა“ და სხვა. ამავე მასწავლებელს მ. ჯანელიძის ნაწერში ვერ შეუნიშნავს შეცდომით დაწერილი სიტყვები: „ცოტნე“, „გლიეზობამ“, „ჭყუჭყიანი“, „სპარცეთი“ და სხვა. მოსწავლე ზ. კეკელიას შვიდჯერ აქვს გამეორებული „შიცტომების გასტორება“, მასწავლებელს კი იგი არც ერთხელ არ შეუნიშნავს.

შეცდომები შეუნიშნავია აგრეთვე მასწავლებელ მ. თოფურიას მოსწავლეთა წერით ნამუშევრებშიც (რცხელა, უთთხელ, წინად, ბეჯჯერ. არმის). შეცდომებია გაპარული აგრეთვე სიტყვების გადატანაში (ფოთლე-ბზე, სამშობლ-ოს...).

რა შეიძლება ისწავლოს ბავშვმა ისეთ ვითარებაში, როცა შეცდომები არ სწორდება და კვლავ იმეორებს მათ.

პროგრამული მასალის საფუძვლიანი ცოდნა გამოამქლავნეს აბაშის 1-ლი საშუალო სკოლის მოსამზადებელი კლასის მოსწავლეებმა მათემატიკაში (მასწავლებელი ც. მეგენიშვილი). ისინი კარგად ფლობენ შეკრება-გამოკლების ცხრილს 10-ის ფარგლებში, შესწევთ უნარი ერთი და იგივე მაგალითი წაიკითხონ სხვადასხვა ვარიანტში, იციან ორნიშნა რიცხვების ათობითი შედგენილობა, შეგნებულად ფლობენ მოქმედების კომპონენტთა შორის დამოკიდებულებას და მის საფუძველზე ახერხებენ უცნობი კომპონენტის განსაზღვრას.

მასწავლებელს, საერთოდ, საინტერესოდ და შინაარსიანად მიჰყავს გაკვეთილი. დაფასთან გამოძახებულ მოსწავლეს კონტროლს

უწევს თვით მასწავლებელი. კლასი კი ამ დროს დამოუკიდებელი
ასრულებს ამ სამუშაოს. საჯულისხმია ის ფაქტი, რომ გამოძახებულ-
ლი მოსწავლეები მაგალითებს მსჯელობით ხსნიან და ასაბუთებენ
კიდევ მის სისწოლეს.

გაკვეთილზე შეადგინეს და განტოლების საშუალებით ამოხ-
სნეს ამოცანები, ივარჯიშეს გეომეტრიულ მასალაზე. მასწავლებელ-
ი ითვალისწინებს ამ ასაკის ბავშვთა ინდივიდუალურ თავისებუ-
რებებს, მიზნობრივად ატარებს დიდაქტიკურ თამაშს გაკვეთილზე.

დამაკმაყოფილებლად არის დაუფლებული დაწყებით კლასებ-
ში სწავლების მეთოდებს ამ სკოლის II კლასის მასწავლებელი
ც. ბოკუჩავა. იგი ზრუნავს მოსწავლეთა აზროვნების განვითარებ-
ისათვის, ახერხებს გაკვეთილზე მუშაობაში მოსწავლეთა უმრავლეს-
ობის ჩაბმას. მოსწავლეებისაგან იგი შიითხოვს გაანარებულ, შეგ-
ნებულ ცოდნას, გაკვეთილზე სათანადო ყურადღებას უთმობს
ზეთიო სავარჯიშოებს, ნერგავს მოსწავლეებში დამოუკიდებელი
მუშაობის ჩვევებს.

გაკვეთილზე მოსწავლეებმა მოცემული ცბრილის მიხედვით
შეადგინეს და სათანადო ახსია-განმარტებით ამოხსნეს მათთვის საკ-
მაოდ რთული განტოლებანი, გამოიანგარიშეს მარკუთხედისა და
ტოლფერდა სამკუთაედის პერიმეტრი. დამოუკიდებელი სამუშაო,
რომელიც კლასს მიაეცა, დროის ძალზე მცირე მონაკვეთში შეას-
რულეს მოსწავლეებმა.

აბაშის 1-ლ საშუალო სკოლაში გარკვეული წარმარტებები
მოპოვებული ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებაში.
ამასთან ერთად, ამ საგნების სწავლებაში შეინიშნება ძიელი რიგი
არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებები და ხარვეზებიც.

VI კლასის მასწავლებელი თ. კაჭაია არ ზრუნავს მწერ-
ლის ბიოგრაფიის სწავლებისას დამატებით სანტერესო მასალების
შერჩევაზე და ამ გზით საგნის შესწავლით მოსწავლეთა დასაინ-
ტერესებლად; მეტიც: იგი საკმაო ყურადღებას არ აქცევს თვით იმ
მასალის ჯეროვან შესწავლას, რომელიც სახელმძღვანელოშია მო-
ცემული.

მის. ჯავახიშვილის ბიოგრაფიაში მოცემული მასალა ცოდნის,
სწავლა-განათლების შექმნისადმი მომავალი მწერლის დაუოკებელი
სწრაფვის შესახებ მასწავლებელმა ვერ გამოიყენა მოსწავლეებში
შესაბამის გრძნობათა აღსაზრდელად; არაფერი თქმულა წინამძღვრი-
ანთკარის სკოლის როლისა და მასზე ძლია ჭავჭავაძის შეხედულებ-
ათა შესახებ.

მწერლის ოჯახის უბედურება—მისი დედისა და დის ტრაგიკული დაღუპვა მასწავლებელმა ვერ გამოიყენა აღმზრდელობით, მიზნისათვის.

ამასთან, უნდა მივუთითოთ ვაკვეთილის სხვა ხარვეზზედაც: მოსწავლეებს წარმოდგენა არა აქვთ საქართველოს გეოგრაფიაზე, მის ძველ და ახალ ადმინისტრაციულ დაყოფაზე. მათ არ იციან, სად მდებარეობს ქართლი, ბორჩალო (რომელი რაიონია ამჟამად იგი), ლორე, წინამძღვრიანთქარი და სხვ. ამის გამო, აქ უკვე აღარაფერს ვამბობთ იმაზე, რომ წარმოდგენა არა აქვთ იმ ადგილებზე, სადაც ცხოვრობდა და სწავლობდა მწერალი (ყირიმი, საფრანგეთი, ბელგია და შვეიცარია).

მასწავლებელი ვაკვეთილზე არ იყენებს თვალსაჩინოებას, კლასის წინაშე სვამს პედაგოგიური თვალსაზრისით გაუმართლებელ კითხვებს— „შეძლო თუ არა .მის. ჯავახიშვილმა სასწავლებლის დამთავრება?“, „დარჩა თუ არა თავის სოფელში სასწავლებლად?“ და სხვ.

მასწავლებელი თ. კაჭარავა არ ასწორებს მოსწავლეთა მეტყველებაში დაშვებულ შეცდომებს; ასე მაგალითად, მას შეუმჩნეველი დარჩა: „მის. ჯავახიშვილი დააჯილდოეს წითელი შრომის ორდენით“ „იგი დააჯილდოეს პუშკინის მედალით“ „სხვადასხვა ნივთებით“, „არსენა ვაჟკაცურადაც კარგი ვაჟკაცი იყო“. მოსწავლეებმა არ იციან სხვადასხვა სახის კითხვითი წინადადების წარმოთქმის წესი და სხვა.

თქმა არ უნდა, ამგვარად ნასწავლები ბიოგრაფია ვერ განახორციელებს საკანმანათლებლო-აღმზრდელობითს ამოცანებს, ვერ შეასრულებს მოსწავლეთა პატრიოტული, იდეურ-პოლიტიკური აღზრდის როლს, მწერლისა და მისი ნაწარმოების შესწავლისადმი ინტერესის აღზრდის როლს.

იგივე მასწავლებელი თ. კაჭარავა მხატვრულ ლიტერატურას ვერ იყენებს მოსწავლეებში მარქსისტულ-ლენინური მსოფლმხედველობის ფორმირების, მათში გონებრივი, ესთეტიკური, ანტირელიგიური და შრომითი აღზრდის მიზნით; მასწავლებელმა ისე გაამეორებინა კლასს ილ. ჭავჭავაძის „კაც-ადამიანი?“, რომ არაფერი თქმულა ლეარსაბ თაიქარიძის, როგორც ექსპლოატატორული კლასის წარმომადგენლის შესახებ, ყმა-კლევებისადმი, შრომისადმი, სწავლისადმი, რელიგიისადმი მის დამოკიდებულებაზე. არ გამხვილებულა მოსწავლეთა ყურადღება ქართული ენისა და ლიტერა-

რის თეორიის ისეთ საკითხებზე, რომელთაც აგრეთვე უმჯობესად აღმზრდელობითი მნიშვნელობა აქვთ.

ამასთან, მასწავლებლის მიერ კლასის წინაშე უსისტემოდ დამატებული თანაც ენობრივად გაუმართავი კითხვები: „სად იდკა ლუარსაბის სახლ-კარი“, „რა დამხმარე ნაგებობანი იდგა ეზოში“, „როგორი იყო ეზო“, „ვინ მეტყვის ლუარსაბის პორტრეტს“, „ლუარსაბის შეხედულებას ვინ მეტყვის სწავლაზე“, „როგორი ნაწარმოებია „კაცია-ადამიანი?!“ და „რას ეწოდება სატირული ნაწარმოები“ სრულიადაც არ კმარა მნიშვნელოვანი მასალის გასამეორებლად.

მასწავლებელი თ. კაჭარავა რაციონალურად ვერ იყენებს გაკვეთილის დროის ბიუჯეტს: იგი ცდილობს ყველაფერი მოასწროს, მაგრამ, გაკვეთილის დაბალ დონეზე მომზადების გამო, ამას ვერ ახერხებს: იძულებულია კლასს ზერელედ შეასწავლოს მასალა. ეტყობა, მასწავლებელი ივიწყებს ა. დისტერგევის დიდ-მნიშვნელოვან პედაგოგიურ დებულებას: „უფრო მეტი სარგებლობა მოაქვს ერთი და იმავე საგნის განხილვას ათი სხვადასხვა მხრიდან, ვიდრე ათი სხვადასხვა საგნის სწავლებას ერთი მხრიდან. ცოდნის რაოდენობაში კი არ არის განათლება, არამედ ყოველივე იმის სრულ გაგებასა და ოსტატურ გამოყენებაში, რაც იცო“.

მასწავლებელი გაკვეთილზე უყურადღებოდ ტოვებს ზოგ მოსწავლეს. ეს მათ შეუჩნეველი არ რჩებათ და იშვიათად, მაგრამ მაინც არღვევენ დისციპლინას.

მოსწავლეთა წერით ნამუშევრებში მასწავლებელი თ. კაჭარავა ზოგ შეცდომას შეუმჩნევლად ტოვებს და ნაწერს ზედმეტი ნიშნით აფასებს. იგი არ იყენებს წერითი მუშაობის ყველა სახეს და ამ მხრივაც გარკვეული ნაკლი აქვს განათლების სამინისტროს ცნობილი მითითებების „ქართულ ენასა და ლიტერატურაში წერიითი მუშაობის სახეების, რაოდენობისა და შეფასების ნორმების შესახებ“ შესრულებაში.

კარგად მუშაობს VI² კლასის მასწავლებელი ე. ჩიქოვანი. ამ კლასის 26 მოსწავლიდან ხუთი შეფასებულია „5“-ზე, 12—„4“-ზე, დანარჩენს კი „3“ აქვს (მასწავლებლის ობიექტურობასა და შეფასების უნარში ეჭვი არ გვეპარება). მაგრამ მაინც გვინდა მივუთითოთ მასწავლებელს გაკვეთილის ზოგ ნაკლზე:

VI² კლასში გაკვეთილზე მასწავლებელმა მიმართა მოსწავლეებს—გადმოეცათ ის ცვლილებანი, რომელთაც ამჩნევდნენ გაზაფხულის მოახლოებათან დაკავშირებით. პასუხად მიიღო, რომ

დღემ იმატა, მზე უკვე მეტად ათბობს, ნიადაგი თბება, იამ და
ენძელამ ჯერ კიდევ ადრე იგრძნო გაზაფხულის მოახლოება და
ამოვიდა. იფურჩქნება სხვა ყვავილებიც, მცენარეები ყვავილობს და
მწვანით იმოსება (აქ მასწავლებელმა მოაგონა კლასს ცნობილი
ხალხური ლექსის სტრიქონები: „თებერვალი დადგაო, ხეში წყალი
ჩადგაო...“), თბილი ქვეყნებიდან ჯერ კიდევ არ დაბრუნებულან
ფრინველები, მაგრამ გაზაფხულის მოახლოებას შაში გრძნობს და
უფრო საამჟრად სტვენს, მინდვრად უკვე იწყება ხენა-თესვა.

ამ შთაბეჭდილებათა გადმოცემის შემდეგ მასწავლებელი
შეეკითხა კლასს: „რას უსურვებთ გაზაფხულსო?“ პასუხად მიიღო:
„მობრძანდეს“ და „გაგვხაროსო“. აქ დაისვა წერტილი და მოს-
წავლევს მიეცათ დავალება— ე. წ. საკლასო სამუშაოთა რვეულებში
დაეწერათ თემა „გაზაფხული მობრძანდება“.

სწორედ აქ გვინდა ზოგ იმ დეტალზე მივუთითოთ, რომელ-
ზედაც კფიქრობთ, საჭირო იყო შეჩერება: მასწავლებელს უნდა
გაემახვილებინა მოსწავლეთა ყურადღება იმაზე, თუ რა სახის სა-
სოფლო-სამეურნეო სამუშაოების შესრულება იწყება გაზაფხულზე
საერთოდ და მათ რაიონში კერძოდ, რა ღონისძიებანი ხორციელ-
დება კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის მითითებათა
შესასრულებლად, ქვეყანაში მწვანე ზოლის შესაქმნელად, რას
აკეთებს საბჭოთა ხალხი ჰაერის გაქუჩყიანების წინააღმდეგ,
რა მუშაობა ტარდება ამ მიმართულებით ჩვენს რესპუბლიკაში
(მოეგონებინა მოკლე, რა ღონისძიებანი ხორციელდება ბორჯომის
ტყეებში ლაფანჭამიას გასანადგურებლად, აქვე გაემახვილებინა ყუ-
რადღება ბორჯომელ და ფოთელ პიონერ-მოსწავლეთა პატრიოტულ
საქმიანობაზე ამ მავნებელთა წინააღმდეგ ბრძოლაში და სხვ.);
მიეთითებინა მთსწავლეებისათვის, რომ გაზაფხულს მარტო ია-ვარ-
დი, სასიამოვნო ფრინველები კი არ მოჰქვება, არამედ ჩნდება სა-
რველები, მავნე მწერებიც, რომელთა განადგურებით კიდევ უფრო
მშვენიდება და ლამაზდება ისედაც სილამაზითა და მშვენიერებით
შემკული სამყარო, გაეხსენებინა მოსწავლეთათვის ჩვენი ხალხის
ანდაზა, რომ „გაზაფხულის ერთი დღე მთელ წელიწადს კვებავსო“,
შესწავლილი ლიტერატურული მასალიდან მოეგონებინა, ერთი
მხრივ, ვუთნის დედისა და ლაბა ხარის და, მეორე მხრივ, ტრაქ-
ტორისტისა და ტრაქტორის მუშაობა, დარეჯანისა და ლუჩასაბი-
საგან დაწოკებული მოსამსახურე გოგო-ბიჭება და ჩვენი დღე-

ვანდელი საბჭოთა ახალგაზრდების მდგომარეობა, მოეცა ვაჟა-ფშაველას „ბუნების მგოსნები“, „ია“ და სხვა.

ჩვენ, უბრალოდ, არ გვსურს „გადავტვირთოთ“ გაკვეთილი ამგვარ დეტალებზე შეჩერებით: ჩვენის აზრით, მითითებულ საკითხებზე ყურადღების გამახვილება სრულიად სხვა ელფერს მისცემდა გაკვეთილის იდეურ-პოლიტიკურ მიმართულებას (რა უჭირს, რომ ეს VI კლასია), რაზედაც თავის დროზე მიგვითითებდა მასწავლებელთა ყველაზე დიდი მასწავლებელი ვ. ი. ლენინი. ისინი, ეს დეტალები, ვარკვეულ როლს შეასრულებდნენ მოსწავლეთა გონებრივ განათლებაში, ადამიანის შრომისადმი, მისი ამოღლებული მორალისადმი პატივისცემის, პატრიოტიზმის, ჰუმანიზმისა და ესთეტიზმის გრძნობებით მოსწავლეთა აღზრდაში.

მასწავლებელმა ვ. ჩიქოვანმა კლასში შესრულებული აღნიშნული სამუშაოები იქვე წააკითხა ჯერ ერთ, შემდეგ მეორე მოსწავლეს. ყოველი თემის წაკითხვის შემდეგ ჩაატარა წაკითხულის ზეპირი რეცენზირება. მოსწავლეებმა მიუთითეს თანაკლასელთა ნამუშევრებში დაშვებულ შეცდომებსა თუ ნაკლოვანებებზე: გააკეთეს, მაგალითად, ასეთი შენიშვნები: „მშვენიერება არ არ იფრქვევაო“, სიტყვა „გაზაფხული“ წინადადებაში ნახმარაო ზედიზედ, ნამუშევარში ისეა წარმოდგენილი საქმე. თითქოს ყვავილები ჯერ ამოვიდნენ და მერე წასჩურჩხულეს ერთმანეთს — „გვეყო ამდენი ძილიო“, სინამდვილეში კი პირიქით უნდა თქმულიყო და ა. შ.

სასწავლო პროცესის კიდევ უფრო სრულყოფის პროფესიულმა ინტერესმა და ოფიციალურმა მოვალეობამ გვიკარნახა, გავეკეთებინა ზოგი ზემოხსენებული შენიშვნა თორემ, როგორც იტყვიან, ღმერთმა ქნას, ყველგან იყოს ასეთი კლასიკა და მასწავლებელიც!

სკოლაში არასაკმაო მუშაობა ტარდება მშობლიური ენისა და ლიტერატურის სწავლებისათვის საჭირო სასწავლო-მატერიალური ბაზის შესაქმნელად, მეტად ღარიბია ამ საგნების კაბინეტები: არ იცემა ხელნაწერი ჟურნალი, თითქმის არ არის მოსწავლეთა ხელით დამზადებული თვითნაკეთი თვალსაჩინოება, არ ავროვებენ ფოლკლორულ მასალებს და სხვა.

ძალიან ცოტა კეთდება ერთიანი ენობრივი რეჟიმის დასაცავად. სკოლაში არსებული წერილობითი ხასიათის დოკუმენტები ამის ნათელი დადასტურებაა. მოვიტანთ მხოლოდ ერთ მაგალითს:

ჩვენი ყურადღება მიიქცია VIII კლასის საორგანიზაციო კუთხეში (თუმცა არა ესთეტიკური თვალსაზრისით). აქ ჩამოკიდებულ ულაზათო ჩარჩოში მოთავსებულია „წესები მოსწავლეთათვის“ მკაცრად ტექსტის ერთი ნაწილი ჩარჩოთა დაფარული. „წესებში“ იკითხება მოსწავლეებისადმი მიმართული სიტყვები: „ისწავლე“, „იმუშავე“, „დაიცავით“, „შეასრულეთ“. ზმნები ხან მხოლოდით რიცხვშია დასმული, ხან კი მრავლობითში; მრგვალი ფრჩხილების მაგივრად ასეთი ნიშნებია / / გაკეთებული; კუთხეში ჩამოწერილია მორიგე მოსწავლეთა გვარები, მაგრამ არასწორად; ასეთ შემთხვევაში კი პირიქით—ჯერ გვარი, მერე—სახელი; კუთხეში ჩამოწერილია კლასაგარეშე საკითხავი ლიტერატურა, მაგრამ ამ სიაშიც შეცდომებია დაშვებული; წერია: „თემურაზ“, „როგორ იწრთობა ფოლადი“, (ნ. ოსტროვსკი)... ცალკეა გაკეთებული სათაური „წერების ცხრილი“, მაგრამ მასში არაფერი წერია და სხვ.

როგორ შეიძლება ასეთი ნიმუშის სასკოლო დოკუმენტს (თუ მას საერთოდ შეიძლება ეწოდოს ასეთი სახელი) უცქირონ მოსწავლეებმა მთელი წლის განმავლობაში. მას არც საგანმანათლებლო მნიშვნელობა აქვს (სავსეა შეცდომებით), არც აღმზრდელობითი—აშკარად უჩვენებს მოსწავლეს საქმისადმი არააკურატულ დამოკიდებულებას) და არც ესთეტიკური (ულამაზოდ არის გაკეთებული) ჩანს, მას მხოლოდ ორგანიზაციული მნიშვნელობა აქვს.

მიუხედავად იმისა, რომ რესპუბლიკაში დიდმნიშვნელოვანი ღონისძიებანი ხორციელდება ამ საგნის სწავლების დონის ასამაღლებლად, აბაშის 1-ელ საშუალო სკოლაში ჯერ კიდევ მათთვის შესაძლებელი ღონისძიება არ ხორციელდება რუსული ენის სწავლების დონის ასამაღლებლად.

მოსწავლეებმა ლ. მ. ძველიამ IX კლასში ჩაატარა ლიტერატურის გაკვეთილი. მან არ ჩაატარა 5-წუთიანი საუბარი, მიუხედავად იმისა, რომ მოსწავლეები ძალიან სუსტად ფლობენ სასაუბრო ენას. რვა გამოკითხული მოსწავლიდან 5-მა არ იცოდა გაკვეთილი. არც ერთი გამოკითხული მოსწავლე არ შეფასებულა. ახალი მასალის ახსნისას მოსწავლეები მხოლოდ ლექსის მეორე ნახევრის შინაარსის თხრობითა და ცალკეული სიტყვების თარგმნით შემოიფარგლა. მან არ მიაქცია ყურადღება ლექსის „Размышления у парадного подъезда“ იდეურ მხარეს; არადამაკმაყოფილებლად ჩაატარა ლექსიკური სამუშაო. თვით მოსწავლეები ხშირად უშვებდა შეცდომებს მეტყველებაში: „Не поправился это швец-

რუ". „По эти или не требуются, потому, что они живут со-
словою“ და სხვ. კლასში 41 მოსწავლიდან საკლასო-საშინაო რე-
ული მხოლოდ ერთს აღმოაჩინდა, სალექსიკონო კი 14-ს. ეროვნული
მეცნიერებათა

მასწავლებელ ლ. ტაბიძეს V კლასში ვერ გაუგია კომბინირე-
ბული გაკვეთილის არსი. მოსწავლეებმა ვერ გაარჩიეს წინადადება
და მეტყველებების, დასასწავლი გაკვეთილის თბრობისასაც კი უშ-
ვებდნენ უხეშ შეცდომებს. ახალი გაკვეთილი მასწავლებელმა ახსნა
წინაწარი საუბრისა და სალექსიკონო სამუშაოს გარეშე.

ტ. გვილაკა საშუალო განათლებითაა და სუსტად ფლობს
ენას. მეტყველებისას უშვებს შეცდომებს; მაგალითად: „Что было
дети урок?“, „Переведи на грузински языке“ და სხვ. ახალი
მას.ლა—„Обед“ ახსნა წინასწარი საუბრისა და სალექსიკონო მე-
შაობის გარეშე. მასწავლებელი გაკვეთილის მსვლელობისას ხშირად
მიმართავს მშობლიურ ენას. ახალი მასალა გაკვეთილზე არ იქნა
განმტკიცებული. მასწავლებელმა ენობრივი შეცდომა დაუშვა საში-
ნაო დავალების მიცემისას: „Выучите на рассказ и пишите два
предложения“.

X კლასში (მასწავლებელი მ. ვ. კაჭარავა) ჩატარებულ იქნ,
საკონტროლო წერა. 15 მოსწავლიდან შეფასება „1“ მიიღო 14-მა
ამავე სამუშაოს შესრულებაში მასწავლებელს დაწერილი აქვს
ხუთი „5“, „ვიდი—4“ და ექვსი „3“. მეორე მკოთხედში რუსულ
ენაში მასწავლებელს 2 მოსწავლისათვის დაუწერია შეფასება „5“
და „4“—თერთმეტი მოსწავლისათვის, რაც არ შეეფერება მათ რეა-
ლურ ცოდნას.

სკოლაში ინგლისურ ენას ასწავლიან თ. ბიჭკაშვილი და
ლ. გვალია. თ. ბიჭკაშვილის გაკვეთილებზე დასწრება ვერ მო-
ხერხდა მისი ავადმყოფობის გამო.

მასწავლებელი ლ. გვალია (VII და IX კლასები), მიუხედავად
იმისა, რომ მას 1971 წ. გავლილი აქვს დახელოვნების კურსები,
გაკვეთილებს მაინც ძველი მეთოდით ასწავლის. იგი იფარგლება
კითხვისა და თარგმნის მეთოდით; არ იყენებს თვალსაჩინოებას და
ტექნიკურ საშუალებებს, გაკვეთილს ძირითადად მშობლიურ ენაზე
ატარებს, მასწავლებელი არ ემზადება გაკვეთილისათვის, არ მუშა-
ობს თავის თავზე, რის გამოც გამოთქმაში უხეშ შეცდომებს უშ-
ვებს. მას გაკვეთილზე თავისი სახელმძღვანელოც კი არ ჰქონდა
VII კლასში მოსწავლებს მექანიკურად აქვთ დაზეპირებული

გაკვეთილები და არ ესმით მონათხრობის მნიშვნელობა. IX კლასის მოსწავლემ, რომელმაც ზეპირად იცოდა ვ. ი. ლენინის ბიოგრაფიული ვერაფერი თქვა თავისი საკუთარი ბიოგრაფიიდან.

მოსწავლეები თხრობისას გამოთქმაში უშვებდნენ მიუტევებელ შეცდომებს და ამჟღავნებდნენ გრამატიკული მასალის უცოდინარობას, მაგრამ მასწავლებელი ამ შეცდომებს ვერ ასწორებს. საქმე ის არის, რომ იგი თვითონაც ვერ ერკვევა, მაგ. მოქმედებითსა და ვნებით გვარში და არ იცის სპეციალური კითხვების დასმა. მოსწავლეებს არ ესმით მასწავლებლის საუბარი და იძულებულია მათ ქართულად უთარგმნოს ეს. ყოველივე ზემოაღნიშნულის შედეგად დაბალია მოსწავლეთა მომზადების დონე, აგრეთვე მათი კითხვისა და წერის ტექნიკა. სავალალო მდგომარეობაშია მოსწავლეთა საკლასო-საშინაო და ლექსიკონების რვეულები. მასწავლებელი არ ასწორებს მათ.

მასწავლებლების—თ. ბიჭიკაშვილისა და ლ. გვალიას მოსწავლეთა საკონტროლო წერის რვეულებში არ არის დაცული საკონტროლო წერის სახეები. VIII, IX, X კლასებში მოსწავლეებს მიცემული აქვთ მეტად ადვილი თემები საკონტროლო წერისათვის და V კლასში კი პირიქით—საკმაოდ ძნელი. რვეულების გასწორებისას შეუმჩნეველია შეცდომები; ასინი ასევე შეცდომით მეორდება მაშინაც, როცა მოსწავლემ თითქოს გაასწორა ისინი, მაგრამ ეს მასწავლებელს შეუმჩნეველი რჩება.

დამაკმაყოფილებლად მუშაობს აბაშის 1-ლი საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი ნ. კაჭარავა. V კლასში საშინაო დავალება სრულყოფილად იქნა შემოწმებული. მოსწავლეებმა საფუძვლიანად იციან ამოხსნა წილადების შეკრება-გამოკლებაზე. კლასში ტარდება დამოუკიდებელი მუშაობა.

დამაკმაყოფილებლად მუშაობს ა. ყურაშვილი VI კლასში. მან საფუძვლიანად შეამოწმა გეომეტრიაში საშინაო დავალება სამკუთხედის კუთხეების ჯამის შესახებ. თეორემის საფუძველზე ავარჯიშა კლასი ამოცანების ამოხსნაში. მოსწავლეთა მომზადება მოსაწონია, მასწავლებელი კარგად ერკვევა პროგრამის სიახლეებში.

მასწ. შ. ჩიტაია ასწავლის მათემატიკის გაძლიერებული სწავლების IX—X კლასში. გეომეტრიის გაკვეთილზე სწორად იქნა გამოთვლილი კუთხე ორ ვექტორს შორის, როცა მოცემულია ვექტორების საწყისი და ბოლო წერტილების კოორდინატები. პარალე-

ლურად ავარჯიშა მოსწავლეები სტერეომეტრიული ამოცანების ამოხსნაზე წრფისა და სიბრტყის პარალელობასა და პერპენდიკულარობაზე.

IX¹ კლასში საკონტროლო წერა შეასრულა 17-მა მოსწავლემ, აქედან არადამაკმაყოფილებელი შეფასება მიიღო 6-მა. X¹ კლასში 13 მოსწავლიდან შეფასება „2“ მიიღო მხოლოდ 2-მა მოსწავლემ.

დამაკმაყოფილებლად მუშაობს მათემატიკის მეოროდგაერთიანება, წაკითხული მოხსენებები გამოხატავს მასწავლებელთა მდიდარ პრაქტიკულ გამოცდილებას. ისევე კარგად მუშაობენ მათემატიკის წრეები IV—VIII და IX—X კლასების მოსწავლეთათვის.

*

*

ფიზიკის კაბინეტს უჭირავს ორი ოთახი—საერთო ფართობი 80 მ². კაბინეტი მდიდარია ხელსაწყო-იარაღებით, რაც იძლევა საშუალებას ნორმალურად ჩატარდეს პროგრამით გათვალისწინებული ყველა ლაბორატორიული სამუშაო. კაბინეტს აქვს ყველა აუცილებელი ტექნიკური საშუალება (კინოპროექტორი, ეპიდიოსკოპი, ფილმოსკოპი), რომელთა გამოყენება წარმოებს სწავლების პროცესში. ლაბორატორიულ მაგიდებთან მიყვანილია როგორც მუდმივი, ისე ცვლადი დენი. ლაბორანტი პუნქტუალურად აწარმოებს ჩატარებული სამუშაოების აღრიცხვას. კაბინეტში მოხერხებულად არის დამონტაჟებული ტელევიზორი, რომლითაც სისტემატურად წარმოებს მათთვის განკუთვნილი ტელეგადაცემების მიღება.

ყოველივე ამ კარგის გვერდით შეინიშნება გარკვეული ნაკლოვანებანიც; ასე მაგალითად: კაბინეტის დაბნელება შესრულებულია მეტად პრიმიტიული წესით და ამიტომაც ხასიათდება დაბნელების ცუდი ხარისხით. არ წარმოებს კაბინეტის შევსება ახალი ხელსაწყო-იარაღებით: უკანასკნელი ორი წლის მანძილზე კაბინეტში არ შეუძენიათ არავითარი ხელსაწყო.

VIII კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი ა. ფირცხალავა) იჩენენ საგნის დამაკმაყოფილებელ ცოდნას. ახალ მასალად მასწავლებელმა ახსნა იმპულსების მუდმივობის კანონი. მაგრამ არ გამოუ-

ყენებია არავითარი ტექნიკური საშუალება, არ ჩატარებულა ცდა რამაც ერთობ უფერული სახე მისცა ახალი მასალის ახსნას. მასწავლებელმა საკითხის ახსნის შემდეგ ფრონტალური კითხვების დასმის გზით განამტკიცა იგი. იგრძნობოდა, რომ მოსწავლეთა დიდმა უმრავლესობამ ახლად ახსნილი მასალა დამაკმაყოფილებლად გაიგო. გაკვეთილის დასასრულს ახალ მასალასთან დაკავშირებული ამოცანა ამოახსნევინა და დროულად მისცა დავალება.

მასწავლებელ ა. ფირცხალავასთან, X კლასში, ჩატარდა საკონტროლო წერა. სამუშაოდ მიცემული საშუალო სიძლიერის ამოცანეები შერჩეული იყო ი. დემკოვიჩის ამოცანათა კრებულიდან თვით მასწავლებლის მიერ. მიუხედავად ამისა, წერა დასრულდა ცუდი შედეგით: გასწორების შემდეგ აღმოჩნდა, რომ X კლასის 29 მოსწავლიდან შეფასება „2“ მიიღო—22 მოსწავლემ, „3“ შვიდმა მოსწავლემ, ხოლო „4“ ერთმა მოსწავლემ.

IX კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი შ. ჩიტაია) დამაკმაყოფილებლად ერკვევიან ნახევარგამტარული დიოდის მოქმედების პრინციპებში, ესმით P და n ტიპის ნახევარგამტარების საკონტაქტო ფენის ცალკხრივი გამტარებლობის საკითხი. განვლილი მასალის გამოკითხვამ დაგვარწმუნა, რომ მოსწავლეთა ერთი ნაწილი შესწავლილი მასალის უცოდინარობას ამჟღავნებს. ზოგჯერ მოსწავლეებმა არ იციან პროგრამული მასალის აუცილებელი ელემენტები; ასე მაგალითად, მოსწავლეებმა არ იციან კულონის ფორმულა, არ ესმით გარემოს ფარდობითი დიელექტრიკული შედწევადობის ფიზიკური არსი და ელექტრული მილაკის მოწყობილობისა და მოქმედების ზოგიერთი საკითხი.

ახალი მასალა მასწავლებელს არ აუხსნია—თემის დამთავრების გამო გაჟეორების გაკვეთილი ჩაატარა.

X¹ კლასში (მასწავლებელი თ. ჩიტაია) ჩატარებული საკონტროლო წერის დროს თხუთმეტი მოსწავლიდან ათმა მიიღო „2“, ოთხმა—„3“, ერთმა მოსწავლემ კი—„4“.

ქიმიკ-ბიოლოგიის კაბინეტები აღჭურვილი არ არის ტექნიკური საშუალებებით. არ ატარებენ პრაქტიკულ-ლაბორატორიულ მეცადინეობებს, არ იყენებენ თვალსაჩინო მასალებს.

სკოლას არა აქვს საჭირო სასწავლო-მატერიალური ბაზა, თორემ თვითონ მასწავლებელი მ. დუნდუა მომზადებულე ცხდ-
 დება სკოლაში და კარგად ატარებს ვაკვეთილებს. მე-10 კლასის
 საშინაო დავალებად ჰქონდა მიცემული „ამინები“. მოსწავლეებმა
 კარგად გააშუქეს ამიაკსა და ამინებს შორის მსგავსება-განსხვავება.
 შეადარეს მათი ქიმიური თვისებები ამონიუმის ჰიდროქანგის
 NH^4OH და მერილამონიუმჰიდროქანგის CH^3NH^2OH -ის მაგალითზე,
 ახალი მასალის—ანილინის თვისებები და მიღება ახსნისას
 მასწავლებელმა შეადარა ანილინის და ამონიუმის ქლორიდების
 თვისებები. ყურადღება გაამახვილა ტუტის მოქმედების დროს ანი-
 ლინისა და ამიაკის გამოყოფაზე. აუხსნა კლასს, თუ როგორ
 ვლინდება ფენოლის C^6HS -ის არომატული რადიკალის გავლენა
 ანილინის ფუძე თვისებებზე, აღნიშნა ნ. ზინინის რეაქციის—ანი-
 ლინის მიღების მნიშვნელობა და ა. შ.

ყველა მოსწავლე აქტიურად იყო ჩაბმული მუშაობაში და,
 ბუნებრივია, მასალაც კლასის მიერ ათვისებულ იქნა.

მე-8 კლასშიც ანალოგიურად წარიმართა ვაკვეთილი. თემა
 „ჰალოგენები“ დამაკმაყოფილებლად იცოდნენ მოსწავლეებმა, გა-
 შუქეს ჟანგვა-აღდგენის რეაქციები, ჰალოგენებში ელემენტების
 თვისებების ცვალებადობის მიზეზი, ელექტროუარყოფითობა და
 ა. შ. მასწავლებელმა კარგად ახსნა ახალი მასალა „ჟანგბადის ქვე-
 ჯგუფი გოგირდი“. მასალის განმტკიცების შემდეგ მოსწავლეებმა
 ამოხსნეს ამოცანა.

ამავე სკოლის ბიოლოგიის მასწავლებელმა თ. მიქაძემ სკოლის
 მუშაობის შესწავლის დღისათვის V კლასში ბოტანიკისა და VI
 კლასში ზოოლოგიის ვაკვეთილი ჩაატარა თვალსაჩინოების გარეშე.
 ამის გამო მოსწავლეებში სათანადო ინტერესი ვერ გამოიწვია და
 კლასმა მასალაც დამაკმაყოფილებლად ვერ ათვისა.

“ “

სკოლაში ჯერ კიდევ არასაკამო ყურადღება ექცევა მოს-
 წავლეთა პროფორიენტაციულ აღზრდას. სკოლას აქვს სახელოსნო
 (გამგე მ. ქვილითია), მაგრამ იგი მოუწყობელია.

შექმნილია პროფორიენტაციის კომისია 7 კაცის შემადგენ-
 ლობით. კომისიას აქვს გეგმა, რომელიც ითვალისწინებს შეხვედრებს

შრომის მოწინავე ადამიანებთან, ბროფსასწავლებლის მოსწავლეებთან, საუბრებს სხვადასხვა პროფესიაზე და ექსკურსიებს.

ამასთან აღსანიშნავია, რომ სკოლას არა აქვს მოწოდებები პროფორიენტაციის კუთხე. არც კლასის ხელმძღვანელთა სადამზრდელი გეგმებში და არც სავნობრივი წრეების სამუშაო გეგმებში გათვალისწინებული არ არის ღონისძიებანი პროფორიენტაციის ხაზით. მოსწავლეთა დახასიათებებში კლასების ხელმძღვანელები არ მიუთითებენ მათ მიდრეკილებებსა და ინტერესებზე.

“ “

გარკვეული ნაკლოვანებებით ხასიათდება სკოლის პიონერული ორგანიზაციის მუშაობა.

პიონერთა ოთახი საკმაოდ დიდია, მაგრამ კარგად არ არის გაფორმებული. ოთახში არა აქვთ „საზეიმო დაპირება“, პიონერთა კანონები და ბრძანებულებები პიონერული ორგანიზაციის დაჯილდოების შესახებ. ოთახში არ არის კომკავშირის კუთხე, ოქტომბრელთა კუთხე და მეგობრობის საბჭოს კუთხე.

რაზმეული ატარებს პავლიკ მოროზოვის სახელს, ოთახში არის მისი ბიოგრაფიის ამსახველი სტენდი, მაგრამ იგი გაურკვევლადაა გაკეთებული. რაზმეულში 8 რაზმია, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ ატარებს რომელიმე გამოჩენილი პირის სახელს.

სკოლაში არ ხორციელდება კომკავშირული, პიონერული ორგანიზაციებისა და კლასის ხელმძღვანელთა ერთობლივი მუშაობა. მეტიც: კლასის ხელმძღვანელები პროგრამა „ორიენტირის“ არსშიც ვერ ერკვევიან.

არავითარი მუშაობა არ ტარდება ოქტომბრელებთან, რადგან თვით უფროსმა პიონერხელმძღვანელმა არც კი იცის, რომ უნდა არსებობდეს ოქტომბრელთა მეგობრობის საბჭო. იგი საერთოდ ცუდად ერკვევა ვ. ი. ლენინის სახ. პიონერული ორგანიზაციის მუშაობაში.

“ “

გაგვიგრძელდა პირველი საშუალო სკოლის მუშაობაზე საუბარი... ჩვენ სასკოლო მუშაობის სხვა საკითხებს განვებ აღარ

ვენებით, რადგანაც, ვფიქრობთ, უკვე აღნიშნულიდან ერთგვარი წარმოდგენა მაინც გვეძლევა მასზე. როგორც ვხედავთ, არის ამ სკოლის მუშაობაში ერთგვარი წარმატებანი, არის, ^{უცნობი} ^{დაკარგული} არცთუ მცირე, ჩრდილოვანი მხარეებიც... ასე რომ, თუ ვვსურს ქალაქის 1-ლი სკოლა გვეიმედებოდეს ისეთ სასწავლო დაწესებულებად, რომლის მუშაობის მაგალითზე სხვებსაც ვასწავლოთ, უპირველეს ყოვლისა, მასწავლებელთა და სკოლის სხვა მუშაკთა კადრები უნდა გავაუმჯობესოთ, განვამტკიცოთ სასწავლო-მატერიალური და ტექნიკური ბაზა; აღმოვფხვრათ ზემოხსენებული და მსგავსი ნაკლოვანებანი მის მუშაობაში.

განათლების განყოფილების მუშაობის ზოგი საკითხის

გ ა რ ზ ე მ ო

აბაშის რაიონბჭოს აღმასკომის განათლების განყოფილება სათანადო ცენზისა და გამოცდილების მუშაკებითაა დაკომპლექტებული. მაგრამ, ჩვენის აზრით, განყოფილების აპარატის მუშაკთა შერჩევაში ყველაფერი რიგზე არ არის. აპარატში 9 ამხანაგი მუშაობს. სპეციალობათა მიხედვით ისინი ასე ნაწილდებიან: ოთხი ფილოლოგია, თითო ისტორიკოსი, ფილოსოფოსი, მათემატიკოსი, ბიოლოგი და საშუალო განათლებით. ასე, რომ აპარატში არ არის ფიზიკოსი, ქიმიკოსი და დაწყებითი კლასების სპეციალისტი (ამ უკანასკნელის ადგილზე მუშაობს ფილოსოფოსი).

განყოფილება მუშაობს კვარტალური გეგმით. საკითხები წინასწარ, საქმის ცოდნით მზადდება და იხილება ან საქართველოს კომპარტიის აბაშის რაიკომის ბიუროს, რაისაბჭოს ან განყოფილების სახალხო განათლების განყოფილების საბჭოს სხდომაზე.

1973—1974 სასწ. წელს შესწავლილია და განხილულია მთელი რიგი აქტუალური საკითხები; ასე მაგალითად: „რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლების შემოწმების შედეგები მაიდანისა და ონტოფოს სკოლებში“, „გულიეკარდს დაწყებითი სკოლის სკოლის მუშაობის შემოწმების შედეგები“, „ტყვირისა და სეფიეთის საშუალო სკოლებში დაწყებითი სამხედრო მომზადების სწავლების შემოწმების შედეგები“, სეფიეთისა და ნაესაკოვოს საბავშვო ბაღებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ“ და სხვ.

სახალხო განათლების საბჭოს სხდომაზე მოსმენილ საკითხებზე მიღებული დადგენილებანი კონკრეტულია და მიზანსწრაფულია. ოქმები წიგნიერად იწერება. ყველა დადგენილების პროექტი დგება წინასწარ მოფიქრებული მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე. ყველა მოხსენებითი ბარათი აკინძულია და ინახება განათლების განყოფილებაში.

აქვე არ შეიძლება, არ შევნიშნოთ ერთ უხერხულ, სამწუხარო ფაქტზე: ერთხანს, 1973 წლის 28 ივნისიდან 18 დეკემბრამდე სახალხო განათლების საბჭო უმოქმედოდ იყო, არც ერთი სხდომა არ ჩატარებულა (ყოფილი ვამგე ნ. ფოჩუა).

როგორც ზემოთაც ითქვა, რაიონში ყველაფერი რიგზე არ არის კადრების აღზრდის, შერჩევისა და დაწინაურების დარგში. შეინიშნება, რომ ზოგი პენსიონერი მასწავლებელი, ეტყობა ხანდაზმულობის გამო, არადაკმაყოფილებლად მუშაობს. ამ მხრივ განყოფილებას მოუხდება გარკვეულ ღონისძიებათა გატარება.

რაიონში საკმაო მუშაობა არ ტარდება სკოლების სასწავლო-მატერიალური ბაზის განსამტკიცებლად. და ეს მაშინ, როცა სკოლები მეტად ღარიბია ხელსაწყო-იარაღებით, თვალსაჩინოებით და ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდით. ცუდად არის მოვლილი და დაცული სასკოლო შენობები. ამ მხრივ ისიც არ კეთდება, რის გაკეთებაც შედარებით იოლია და მაინც და მაინც ბევრს არაფერს მოითხოვს.

არასაკმაო მუშაობა ტარდება მასწავლებელთა მეცნიერული და პედაგოგიურ-მეთოდური ღონის ამალგებისა და მოწინავე მუშაკთა გამოცდილების განზოგადება-გავრცელებისათვის; მაგალითად, თითქმის მთელმა რესპუბლიკამ იცის ონტოფოს საშ. სკოლაში გეოგრაფიის სწავლების დადებითი გამოცდილების შესახებ. თვით ამავე რაიონის სხვა სკოლებში კი თითქმის არაფერი კეთდება ამ გამოცდილების გამოსაყენებლად. ასევე, მისაბაძია საგვაზაოს რეაწლიანი სკოლის ინვლისური ენის ახალგაზრდა მასწავლებლის ნ. გაბუნიას მუშაობა. მისი საქმიანობა კარგი მაგალითია არამარტო ახალგაზრდა მასწავლებელთათვის, ხანდაზმულთათვისაც.

აბაშის 1-ლ საშ. სკოლაში, რომელსაც საყრდენი, საჩვენებელი სკოლის დიდი მოვალეობა აქვს დაკისრებული, სწორედ ასეთი მოწინავე მასწავლებლები უნდა მუშაობდნენ.

რაიონის სკოლებში არადაკმაყოფილებლად არის დაყენე-

ბული მეთოდური მუშაობა: ამ საქმეში არ ჩანს პედაგოგიური კაბინეტის როლი. ბევრგან არ არის შექმნილი სასკოლო და სასკოლათაშორისო მეთოდგაერთიანებანი. სუსტია წაკითხულის მუშაობა სენებანი. არ ჩანს საკითხზე არსებული პედაგოგიურ-მეთოდური ლიტერატურის ცოდნა, მისი ანალიზი და ის ახალი, რასაც დიდი გარჯისა და შრომის შედეგად აღწევს მასწავლებლის მძიებელი გონება პრაქტიკული მუშაობისას.

განათლების განყოფილებამ და მისმა პედაგოგიურმა კაბინეტმა გადაჭრით უნდა გარდაქმნან მუშაობა სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილების, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს შესაბამისი ბრძანებებით დასახულ ღონისძიებათა განსახორციელებლად.

ამიტომ ამ სახელმძღვანელო დოკუმენტების გადაწყვეტილებათა შექმნა პერიოდულად შეისწავლონ სოფლის სკოლების მუშაობა კომპლექსურად და თემატიკურად, გამოავლინონ მათ საქმიანობაში ტიპობრივი, რაიონის ყველა სოფლის სკოლისათვის, ან თითქმის ყველა სოფლის სკოლისათვის, დამახასიათებელი ნაკლოვანებანი და წარმატებანი. მოაწყონ მათი ფარო განხილვა სკოლების დირექტორებისა და მათი მოადგილეების, აგრეთვე ცალკეული სასწავლო დისციპლინების მასწავლებელთა მეთოდგაერთიანებათა სხდომებზე. ამ გზით მიიღწიონ, ერთი მხრივ, მთელი რაიონის სკოლების, ხელმძღვანელებისა და პედაგოგიური კოლექტივების მობილიზებას აღნიშნულ ტიპობრივ ნაკლოვანებათა სალიკვიდაციოდ და, მეორე მხრივ, მიღწეულ წარმატებათა განმტკიცებასა და განზოგადებას.

“ “

იმ მუშაობის შესწავლის შედეგები, რომელიც ტარდება დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მიერ სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ სკკპ ცკ-ისა და საბჭოთა მთავრობის 1973 წლის 2 ივლისის ისტორიული დადგენილების განსახორციელებლად, ფართოდ გაეცნო

სკოლების დირექტორებისა ოა მათე მოადგილეების, აგრეთვე
ცალკეული სასწავლო დისციპლინების მასწავლებელთა რაიონულ
თათბირებს.

საქართველოს
სამინისტროს

აღნიშნული სკოლების მუშაობის შესწავლის შედეგები
ვრცლად გაეცნო საქართველოს კომპარტიის აბაშის რაიონს.

დასკვნა

სოფლის სკოლების მუშაობის ბირობების შემდგომი გაუმ-
ჯობესების ღონისძიებათა თაობაზე შემდგომი ხელმძღვანელი ორ-
განობების გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად აბაშის რაიონის
განათლების განყოფილებისა და სოფლის დამოუკიდებელი რვა-
წლიანი სკოლების მუშაობის შედეგები საჭიროა განიხილოს სა-
ქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიამ.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ბრიგადის შე-
მადგენლობა:

თ. ბენდელიანი, ხ. დვალი (ხელმძღვანელი), შ. თუთბერიძე,
კ. კიკაჩიშვილი, დ. მახარაძე, თ. მელქაძე, მ. საყვარელიძე,
ალ. შანავა.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
1974 წლის 27 აპრილის ბრძანება № 697

ახალი სასწავლო წლისათვის სკოლა-ინტერნატების, სპეც-
ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების მზადების მიმდინარეობის
შესახებ

ადგილზე შემოწმებითა და სამინისტროში არსებული მასალებით დადგინდა, რომ სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების ხელმძღვანელებს გარკვეული მუშაობა აქვთ გაწეული ახალი სასწავლო წლისათვის მზადებასთან დაკავშირებით.

რესპუბლიკის საბავშვო სახლებისა და სკოლა-ინტერნატების მნიშვნელოვანი ნაწილი დროულად შეუდგა შენობა-ნაგებობათა რემონტს, ზამთრისათვის საკმაო რაოდენობით დაამზადეს საწვავი მასალა, შეავსეს კაბინეტ-ლაბორატორიები ხელსაწყო-იარაღებით, შეზიდეს სახელმძღვანელოები, რვეულები და სხვა სასწავლო ნივთები. ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოიჩინეს თავი ბათუმის № 2, ატენის, ზუგდიდის საშუალო, თბილისის ფიზიკა-მათემატიკის, თბილისის ყრუ ბავშვთა სკოლა-ინტერნატებმა და მახინჯაურის საბავშვო სახლმა (დირექტორები: ი. დიასამიძე, ა. საგანელიძე, გ. გეთია, ვ. მელაძე, ი. ხეთერელი, ა. ზედანია).

ახალსოფლის სკოლა-ინტერნატი (დირექტორი ა. სიჭინავა) 1974—75 სასწავლო წლისათვის მზადების საქმეში ჩაბმულია სოციალისტურ შეჯიბრებაში ზუგდიდის საშუალო სკოლა-ინტერნატთან. ორივე სკოლა-ინტერნატის მიერ მიღებული სოციალისტური შეჯიბრების ვალდებულებანი დამტკიცებულია პედსაბჭოს სხდომაზე. საჭირო ყურადღებას იჩენს ახალსოფლის სკოლა-ინტერნატის მიმართ მზრუნველთა საბჭო (თავმჯდომარე ახალსოფლის ლენინის სახელობის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე, ორგზის სოციალისტური შრომის გმირი ანთიმოზ როგავა). აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ

ახალსოფლის სკოლა-ინტერნატის ახალი სასწავლო წლისათვის მზადების გეგმას, დირექტორთან ერთად, ხელს აწერს ახალსოფლის ლენინის სახელობის კოლმეურნეობის წარმომადგენელიც. აღნიშნულ ღონისძიებაში კოლმეურნეობამ სკოლა-ინტერნატს უსასყიდლოდ გადასცა 10 ტონა ცემენტი. სკოლა-ინტერნატის კაპიტალური შეკეთებისათვის გამოყოფილი 20.000 მანეთიდან შემოწმების მომენტისათვის ათვისებული იყო 1200 მანეთი. მთლიანად დამთავრდა სამეურნეო და სასადილო კორპუსების კაპიტალური შეკეთება. ახალსოფლის სკოლა-ინტერნატის სარემონტო სამუშაოებს აწარმოებს ზუგდიდის სარემონტო სამმართველო (მმართველი კ. ჭიჭონია. სამუშაოთა მწარმოებელი მ. ქობალია).

კარგად ემზადება ახალი სასწავლო წლისათვის აგრეთვე ინგირის რვაწლიანი სკოლა-ინტერნატი (დირექტორი რ. ბალათურია). დროულად და ხარისხიანად ჩატარა კაპიტალური რემონტი თბილისის სმენადაქვეითებულ ბავშვთა სკოლა-ინტერნატმა (დირექტორი ა. საგინაშვილი). მოეწყო სპორტულ მოედანი, ჩატარდა ეზო-კარმიდამოს გამწვანება, შეკეთდა დამ-ავეჯი.

დამაკმაყოფილებლად მიმდინარეობს სარემონტო სამუშაოები ახალციხის № 2 სკოლა-ინტერნატში (დირექტორი ფოცხვერაშვილი).

ამასთან ერთად, ახალი სასწავლო წლისათვის მზადების საქმეში არსებითი ხასიათის ნაკლოვანებანი შეინიშნება.

რესპუბლიკის ზოგიერთ ინტერნატულ დაწესებულებაში ნელი ტემპით მიმდინარეობს შენობა-ნაგებობების შეკეთება.

მარნეულის სკოლა-ინტერნატში (დირექტორი მ. მამედოვი) გვიან დაიწყო სარემონტო სამუშაოები. შემოწმების დღისათვის (24 ივლისი) სარემონტო სამუშაოების ყოველდღიური გრაფიკი სარემონტო კანტორას (უფროსი მურმანიშვილი) შედგენილი არ ჰქონია. სკოლა-ინტერნატში ღღემდე მოუწესრიგებელია კანალიზაციის საკითხი. სკოლა-ინტერნატს გააჩნია მხოლოდ ერთი საპირფარეზო, რომელიც მოთავსებულია ეზოში. აქ არ არის სველი წერტილები არც სასწავლო და არც საძინებელ კორპუსში. მოუწესრიგებელია აგრეთვე სკოლა-ინტერნატის წყლით მომარაგების საკითხიც.

ნელი ტემპით მიმდინარეობს რემონტი გეგეჭკორის სკოლა-ინტერნატში. აქ ჯერ არ არის დაწყებული საძინებელ და სასწავლო კორპუსებში შიდასარემონტო სამუშაოები. რემკანტორას არ გააჩნია საჭირო-სამშენებლო მასალები.

მოგვიანებით დაიწყო გეგეჰკორის საბავშვო სახლის წავარდ-
ული ნაწილის აღდგენითი სამუშაოები. მოუწესრიგებელია საბავშვო
ვო სახლის წყალგაყვანილობა. საბავშვო სახლს არ გააჩნია
ლიზაცია.

ქ. ბათუმის № 2 სკოლა-ინტერნატის (დირექტორი ა. კაკაბა-
ძე) 1974—75 სასწავლო წლის მზადების ვეგმა არ იყო დამტკიცე-
ბული განათლების განყოფილების მიერ. ამიტომ არის, რომ
სკოლა-ინტერნატს გააჩნია კაპიტალური რემონტისათვის ჩასა-
ტარებლად საჭირო თანხა, მაშინ როდესაც სასწავლო კორპუსის
გარე ფასადის ნაწილი წვიმებისა და უხარისხო მშენებლობის შედე-
გად ჩამონგრეულა. ასეთივე მდგომარეობაა საძინებელ და სა-
მეურნეო კორპუსებში, მათი ფასადები მოითხოვს გადაუდებელ კა-
პიტალურ შეკეთებას. კეთილმოსაწყობია სკოლა-ინტერნატის სა-
დურგლო და საზენკლო სახელოსნოები.

ძალიან ნელი ტემპით მიმდინარეობს მიმდინარე რემონტი ჩა-
ისუბნის სკოლა-ინტერნატში. ქობულეთის სარემონტო კანტორას
ნაწილი სარემონტო სამუშაოებისა დაუწყია, მაგრამ შემდეგ ეს სა-
მუშაოები მიუტოვებია. აღსანიშნავია, რომ ჩაისუბნის საძინებელი
და სასწავლო კორპუსები მოითხოვს გადაუდებელ კაპიტალურ შე-
კეთებას. საძინებელი კორპუსის იატაკი გაკეთებულია ყოველგვარი
საინჟინრო და სანჰიგიენური ნორმების გაუთვალისწინებლად. კე-
რძოდ, ყველა სართულზე არის ცემენტის იატაკი, რომელზედაც
დიდი ხნის წინათ დაუგიათ უვარგისი ლინოლეუმი. ავარიულ
მდგომარეობაშია სამრეცხაო, სრულიად უვარგისია აბანო. მოწესრი-
გებას მოითხოვს გათბობის სისტემა, არ არის ორგანიზებული ნახმარი
სახელმძღვანელოების შენახვის საკითხი, წესრიგში მოსაყვანია
საპირფარეშოები და სხვა.

შემოადინიშნულიდან გამომდინარე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ე:

1. აფხაზეთისა და აჭარის განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ
ოსეთის აქოლქის, ქალაქებისა და რაიონების განათლების გან-
ყოფილებების გამგეებმა:

ა) სისტემატურად შეამოწმონ ახალი სასწავლო წლისათვის სკოლა-
ინტერნატების, საბავშვო სახლებისა და სხვეც. სკოლა-ინტერ-
ნატების მოსამზადებელ სამუშაოთა მიმდინარეობა და ახალი

სასწავლო წლის დაწყებამდე უზრუნველყონ მათი მალაზიარის-
ხოვნად შესრულება;

ბ) საჭირო ზომები მიიღონ სკოლა-ინტერნატების, სპეც. სკოლა-
ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების რბილი და მაგარი
ინვენტარით, სახელმძღვანელობითა და სასწავლო ნივთებით
სჭირო რაოდენობით უზრუნველყოფისათვის, კაბინეტ-ლაბორა-
ტორიებისა და სახელოსნოების ხელსაწყო-იარაღებით აღჭურ-
ვისათვის;

გ) ქმედითი ზომები გაატარონ იმისათვის, რომ დადგენილ ვადებში
ყველა ინტერნატული დაწესებულება უზრუნველყოფილ იქნეს
ზამთრისათვის სჭირო გათბობით.

დ) იზრუნონ იმისათვის, რომ სკოლა-ინტერნატებსა და საბავშვო
სახლებში შექმნილი იყოს სანიმუშო სანიტარულ-ჰიგიენური
პირობები.

2. სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების სამმართველომ
(თ. ნიკოლაიშვილი)თვალყური ადევნოს ამ ბრძანების შესრულე-
ბას.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
კოლეგიის 1974 წლის 15 აგვისტოს სხდომის
დადგენილება

მინისტრის მოადგილე

უშ. ობოლაძე

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
1974 წლის 25 სექტემბრის ბრძანება № 776

რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო
ლაბორატორიულ მოწყობილობათა და სწავლების ტექნიკურ
საშუალებათა აღრიცხვის, შენახვისა და გამოყენების მდგომარეო-
ბის შესახებ

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგია აღ-
ნიშნავს, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო ლა-
ბორატორიულ მოწყობილობათა და სწავლების ტექნიკურ საშუა-
ლებათა აღრიცხვის, შენახვისა და გამოყენების საქმეში არსებულ
ერთგვარ წარმატებებთან შეინიშნება სეოთოზული ნასიათის ნაკლო-
ვანებანი და დარღვევები.

შემოწმებულ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და განათ-
ლების განყოფილებათა ცენტრალურ ბუხალტერიებში არ არის და-
მყარებული სრული წესრიგი სასწავლო-თვალსაჩინო მოწყობილო-
ბათა და სწავლების ტექნიკურ საშუალებათა აღრიცხვის საქმეში.
ამ ფასეულებათა ინვენტარიზაცია, ხშირ შემთხვევაში, ტარდება ფორ-
მალურად; არ ხდება ინვენტარიზაციის მასალების საბუხალტრო
ნაშთებთან შედარება, კაბინეტის გამგეთა შეცვლის დროს არ ტარ-
დება ინვენტარისა და მოწყობილობათა მიღება-გადაბარება დად-
გენილი წესით, ხშირ შემთხვევაში ინვენტარი და ლაბორატორიუ-
ლი მოწყობილობა არ არის დანომრილი.

ზოგჯერ სკოლებს საშეფო დანმარებით ან განათლების სამი-
ნისტროს ცენტრალიზებული ხარჯებით შექმნილ მოწყობილობათა
ნაწილი სასწავლო კაბინეტებისათვის არა აქვთ შემოსავალში აღე-
ბული. ასე, მაგალითად, თბილისის 55-ე საშუალო სკოლაში (დი-
რექტორი ამხ. ო. ლომიძე) შემოსავალში არ იყო აღებული ცენ-

ტრალიზებული თანხით 1973 წელს შექმნილი 600 მანეთად ღირე-
ბული მაგნიტოფონი „ტემბრი“, 1972 წელს საქართველოს სსრ მე-
ცნიერებათა აკადემიის ფიზიკისა და ორგანული ქიმიის სამეცნიერო
კულევითი ინსტიტუტის მიერ გადმოცემული 7600 მანეთის ღირე-
ბულების სპექტროფოტომეტრი. თბილისის მე-60 საშუალო სკოლა-
ში (დირექტორი ამხ. კ. ვადაჭკორია). შემოსავალში აღებულს არ
ჰქონდათ ვოლტმეტრი, მიღებული 1973 წლის ოქტომბერში, კოდოს-
კოპი, მიღებული 1972 წლის მაისში, პროექტორი „ლეტი“. მიღებული
1973 წელს და სხვ. თბილისის 138-ე (დირექტორი ამხ. თ. გოდა-
ბრელიძე) სკოლაში არ იყო აღრიცხული ოსცილოგრაფი, ატეუტის
მანქანა, წამშობი, ძაბვის ტრანსფორმატორი, თვითმოდრავი ურიკა,
ფოტოგამაღიდებელი, სასკოლო მიკროსკოპი, საპროექციო აპარატი,
შექმნილი 1973-1974 წლებში.

ქ. ქუთაისის 23-ე საშუალო სკოლაში (დირექტორი ამხ. ქო-
მეთიანი) 1973 წელს, კაპიტალურ მშენებლობასთან დაკავშირებით,
შექმნილი 80 ათასი მანეთის სასწავლო მოწყობილობა ქუთაისის
განათლების განყოფილებამ შემოსავალში აიღო მხოლოდ შემოწმე-
ბის მომენტისათვის, 1974 წ. მაისში.

ზოგიერთ სკოლაში, დირექტორისა ცენტრალური ბუღალტე-
რიის მხრივ სრული უკონტროლობის გამო, სასწავლო კაბინეტებში
არ ტარდება ინვენტარიზაცია ან ტარდება ფორმალურად. ასე, მა-
გალითად, თბილისის 151-ე საშუალო სკოლაში (დირექტორი ბ.
ჯაფარიძე) ქიმიის კაბინეტში არ იყო ჩატარებული ინვენტარიზა-
ცია. 1973 წლის ნოემბრის თვეში ბუხჰალტერიამ შეადგინა ინვენ-
ტარიზაციის ფიქტიური უწყისი, სადაც, სკოლის დირექტორის
მოადგილემ სამეურნეო ნაწილში გ. სურგულაძემ, მიიღო რა ეს
უწყისები, ვააკეთა მასზე საინვენტარიზაციო კომისიის წევრებისა
და მატერიალურ-პასუხისმგებელი პირის ყალბი ხელმოწერა.

არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული ინვენტარის აღ-
რიცხვის საქმე ხაშურის; ბორჯომის, ხელვაჩაურის, ზესტა-
ფონის, ორჯონიკიძის, ცხინვალის რაიონებისა და ქალაქე-
ბის: ზუგდიდისა და ცხინვალის სკოლებში. ქალაქების სკო-
ლებში სასწავლო მოწყობილობათა აღრიცხვის ცუდად დაყენებამ
შექმნა პირობები მათ შენახვაზე უპასუხისმგებლობისა, რის გამო
აღვილი აქვს ძვირადღირებული აპარატურის დაკარგვისა და სკო-
ლიდან წაღების შემთხვევებს. თბილისის 151-ე საშუალო სკოლაში

(დირექტორი ბ. ჯაფარიძე) შემოწმების დროს კინოგადამღები
კამერა „კვარცი“, რომელიც ირიცხებოდა ფიზიკის კაბინეტში, აღმოჩნდა
მოჩნდა კაბინეტის გამგის სახლში.

ორი ფოტოაპარატი, რომლებიც ირიცხებოდა ლენინის სახე-
ლობის რაიონის 132-ე საშუალო სკოლის (დირექტორი ამხ. რ.
ჯაში) ფიზიკის კაბინეტზე, შემოწმების დროს არ აღმოჩნდა ადგი-
ლზე, ერთი მათგანი წაღებული ჰქონდა ამ სკოლის მათემატიკის
მასწავლებელს. ამავე რაიონის მე-8 საშუალო სკოლაში (დირექ-
ტორი ამხ. ა. კვიციანი) გეოგრაფიის კაბინეტზე გაპიროვნებულ
კინოპროექტორი „სასკოლო“ აღმოჩნდა სკოლის ლაბორანტ დ.
გრძელიშვილის სახლში. ამავე სკოლაში 1972-1974 წლებში დაი-
კარგა ფილმოსკოპი, მავნიტოფონი, რადიოლა, ორი ფოტოაპარა-
ტი, კინოგადამღები კამერა და სხვა ფასეულობა. როგორც ამ,
ისე სხვა შემოწმებულ სკოლებში მატერიალური პასუხისმგ-
ებლობა ინვენტარზე, ლაბორატორიულ აღჭურვილობასა და სხვა
ფასეულობაზე ბრძანებით არავრცედა არა აქვთ დაკისრებული.

თბილისის მე-7, მე-60, 112-ე, 132-ე, ზესტაფონის მე-2, ცხინ-
ვალის, ორჯონიკიძისა და ხელვაჩაურის რაიონების ზოგიერთ სკო-
ლაში სასწავლო კაბინეტები სათანადოდ არ არის აღჭურვილი: არ
ყოფნით კარადები, თაროები, სტელაჟები. ლაბორატორიული აღ-
ჭურვილობა და სასწავლო-თვალსაჩინო დამხმარე ხელსაწყოები არა
აქვთ დალაგებული სასწავლო დისციპლინების მიხედვით. ხშირად
ხელსაწყოებთან ერთად ინახება დამტვრეული ინვენტარი და სხვა-
დასხვა სამეურნეო საგნები.

ქ. თბილისის ლენინის რაიონის მე-6, მე-7, მე-10, 112-ე 132-ე,
138-ე და ორჯონიკიძის რაიონის 55-ე 57-ე, მე-60, 63-ე, 102-ე,
151-ე, ქ. ქუთაისის მე-2, მე-4, 23-ე, 29-ე სკოლებში და პირ-
ველ სკოლა-ინტერნატში სასწავლო პროცესში არ იყენებენ 350
დასახელების სხვადასხვა აპარატურას, მაშინ როცა თბილისის 33-ე
ქუთაისის საღამოს (ცვლიან) და მთელ რიგ სხვა სკოლებში ფი-
ზიკის, მათემატიკის, მშობლიური ენისა და ლიტერატურის კაბი-
ნეტებს არ გააჩნია ამ საგნების სწავლებისათვის ყველაზე საჭირო
აღჭურვილობა.

ასეთი მდგომარეობა იმას შედეგია, რომ სახალხო განათლე-
ბის ადგილობრივი ორგანოები არ აწარმოებენ ზოგიერთი სკოლის

თვალსაჩინოებით აღჭურვის აღრიცხვას და არარაციონალურად ანა-
წილებენ სკოლებს შორის თანხებს, რომლებიც მათზე გამოყოფილი

სერიოზული ნაკლოვანებები გამოვლინდა სკოლებში არსე-
ლი სასწავლო თვალსაჩინოების, ლაბორატორიული აღჭურვილო-
ბისა და სწავლების ტექნიკური საშუალებების სწავლების პროცესში
გამოყენების საქმეში. ძვირფასი აპარატურა და ხელსაწყოები, რო-
მლებიც შექმნილია რამოდენიმე წლის წინ, ინახება შეფუთული და არ
არის მიღებული ზომები მათი გამოყენებისათვის. ასე, მაგალითად,
ქუთაისის სკოლა-ინტერნატმა (დირექტორი ამხ. გ. ბურჯანაძე
1967 წელს შეიძინა 1100 მანეთზე მეტი ღირებულების პლანეტარ-
იუმი და ტელესკოპი, რომელიც დღემდე შეფუთული ინახება,
ქუთაისის მეორე სკოლამ (დირექტორი ამხ. ა. გოგელია) კი 1962
წელს შეიძინა პლანეტარიუმი, რომლის დამონტაჟება არ მოხდა
და დღეისათვის ბევრი მისი ნაწილი დაკარგული და დატაცებულია.

თბილისის მე-60, 63-ე, 112-ე, 102-ე, 132-ე, 151-ე, ქუთაისის
მე-2, 23-ე საშუალო სკოლების მიერ სხვადასხვა დროს შექმნილი
იყო კინოგადამღები კამერები და ფოტოაპარატები, რომლებიც
დღემდე არ არის გამოყენებულნი.

ქ. ქ. თბილისის, ბათუმის, ცხინვალის, ქუთაისისა და ზუგდი-
ლის, ზესტაფონის, ორჯონიკიძის, ხაშურისა და ბორჯომის რაიონ-
ების 43 სკოლაში გამოუყენებელია 700 ერთეულზე მეტი სხვა-
დასხვა აპარატურა, რომელთა საერთო ღირებულება 55,0 ათას მა-
ნეთს შეადგენს. მათ რიცხვშია ტელევიზორების, კინოაპარატების,
ეპიდისკოპების, დიაპროექტორების, რადიომიმღებების, რადიო-
კვანძების, მაგნიტოფონების, ფირსაკრავების, სადემონსტრაციო
აპარატურისა და ლაბორატორიული ხელსაწყოების დიდი რაოდენ-
ობა.

ხელსაწყოებისა და აპარატურის ნაწილი გამოუყენებელია
სკოლებში იმის გამო, რომ მასწავლებელთა ერთმა ნაწილმა არ
იცის მათი ხმარება, ხოლო ყველა მასწავლებლის გადამზადება კი ამ
მიმართულებით დღემდე ვერ მოხერხდა.

რიგ შემთხვევებში სკოლებში მასწავლებლები ვერ იყენებენ
აღჭურვილობასა და ტექნიკურ საშუალებებს იმის გამო, რომ კაბინ-
ეტებს არ გააჩნიათ ელექტროგაყვანილობა, არა აქვთ დაბნელება,
აპარატების მართვის პულტი და სხვ.

ზშირია შემთხვევა, როცა სწავლების ისეთი ტექნიკური სა-

შუალეხანი, როგორცა კინოპროექტორები, ფილმოსკოპები, მაგნიტოფონები და ფირსაკრავები, გამოუყენებელია იმის გამო, რომ არ არის საჭირო სასწავლო ფილმები, კინოფრაგმენტები, კინოფილმები, დიაფილმები, მაგნიტოფირები, ფირფიტები.

ზოგიერთი სკოლის ხელმძღვანელი გატაცებულია აპარატურის შექენით და არ იღებს ზომებს სკოლებში ამ აპარატურის გამოყენებისათვის სათანადო პირობების შესაქმნელად.

ქალაქებისა და რაიონების მეთოდკაბინეტების ფილმოთეკები არ არის უზრუნველყოფილი საჭირო რაოდენობისა და დასახელების სასწავლო კინოფილმების ასლებით, კინოფრაგმენტებით, დიაფილმებით, განსაკუთრებით ქართულ ენაზე, იმ ფილმებს კი, რომლებიც გააჩნია ფილმოთეკებს, იყენებენ ძალიან ცუდად: 174, დასახელების 1650 კინოფრაგმენტების ასლი, რომლებიც ქალაქ თბილისის განათლების განყოფილების მეთოდკაბინეტშია, 1973/74 სასწავლო წელს ქალაქის სკოლებმა გამოიყენეს მხოლოდ 519. ამ ფილმოთეკაში არსებულ 144 დასახელების კინორგოლიდან მთელი წლის მანძილზე გამოყენებულია მხოლოდ ერთი, მე-14 საშუალო სკოლის მიერ. ანალოგიური მდგომარეობაა სწავლებაში კინოფრაგმენტებისა და კინორგოლების გამოყენებაში სხვა შემოწმებულ ქალაქებსა და რაიონებში.

ქალაქ თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის სკოლებს გაჩნიათ 122 კინოაპარატი და კინოპროექტორი. პირველ და მეორე მეოთხედებში კი მიიღეს სულ 675 ფილმის ასლი ე. ი. 5-6 ფილმი კინოაპარატზე. ლენინის რაიონის 133-ე საშუალო სკოლას გააჩნია 4 კინოაპარატი, სამი მეოთხედის მანძილზე უჩვენეს 4 სასწავლო ფილმი, ამავე რაიონის მე-7 საშუალო სკოლას გაჩნია 6 აპარატი, რომელთა დატვირთვა არ აღემატება 3 ფილმს თვითიუღზე წვლილში, ანალოგიურადაა დატვირთული მე-12 საშუალო სკოლის II კინოაპარატი; მე-14 საშუალო სკოლის 10 კინოაპარატი, 133-ე საშუალო სკოლის II კინოაპარატი.

რესპუბლიკის სკოლებში ძალზე ცუდად იყენებენ სწავლების მიზნით ტელევიზორებს. იმის გამო, რომ არ არის სპეციალური, არხი, რესპუბლიკის სკოლები მხოლოდ შემთხვევიდან შემთხვევამდე უყურებენ ტელეგაკვეთილებს

რესპუბლიკაში ცუდადაა ორგანიზებული დაზიანებული ტექნიკური საშუალებების შეკეთება, რესპუბლიკური მეთოდკაბინეტის

დ. 1975 წლის 15 იანვრამდე „ზოგადსაგანმანათლებლო სკო-
ლების ტიპობრივი სასწავლო-სავალსაჩინო ხელსაწყო-ია. ტექნიკისა და სასწავლო მოწყობილობათა ნუსხის“ საფუძველზე ჩაატარონ
სასწავლო კაბინეტების სახელოსნოების ზუსტი აღწერა მისი აღჭ-
ურვილობის გამოსავლინებლად, ზედმეტი ხელსაწყო-იარაღები გადა-
ანაწილონ რაიონის (ქალაქის) სკოლების შრომის, იოლო დარჩეული
ზედმეტი კომალექტების სია და სკოლებისათვის საჭირო ხელსაწ-
ყოებზე მოთხოვნა წარმოადგიონ საქართველოს სსრ განათლების
სამინისტროში 1975 წლის აირველ ივლისამდე.

2. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დირექტორებმა:

ა) ჩაატარონ სასწავლო კაბინეტებისა და სახელოსნოების მოწყობი-
ლობათა ზუსტი აღწერა. ამ საქმის მოსაწესრიგებლად, საქართვე-
ლოს სსრ განათლების სამინისტროს მიერ დაიტვიცნებულ მითითებათა
შესაბამისად, გააირიონ კაბინეტები, სახელოსნოები საგნის
მასწავლებლებზე; არ დაუშვან კაბინეტების, სახელოსნოების გადა-
უხარკელობა; მასწავლებლებთან ერთად კაბინეტებში არსებულ
მოწყობილობაზე ძატეხილეთი პასუხისმგებლობა დააკისონ კაბი-
ნეტების ლაბორანტებს; იმ სკოლებში, სადაც დღემდე შენობები
არაა, შემოიღონ საინვენტარო წიგნი, რომელშიც სტეხპალტრო
მთაცეფების მიხედვით ზუსტად აღრიცხონ როგორც საბიუჯეტო
საბრუნო, ასევე ცენტრალიზებული წესითა და საშეფო დათხო-
ვით მიღებული ყოველგვარი ინვენტარი და მოწყობილობა;

ბ) კატეგორიულად აკრძალონ სასწავლო მოწყობილობათა
სკოლისგარეშე გატანა და კერძო პირებზე გადაცემა დოვებით სა-
რგებლოებისთვის;

გ) ზუსტად დაიცვან და განახორციელონ კაბინეტების, სახე-
ლოსნოების გამკეთა ზეცვლია დროს (ნვენტარისა და მოწყობილო-
ბათა მიღება-გადაბრუნება დადგენილი წესით;

დ) ყოველწლიურად ჩაატარონ მოწყობილობათა და სწავლე-
ბის ტექნიკურ საშუალებათა სრული ინვენტარაზაცია სათანადო
წესით დაცვით;

ე) სისტემატური კონტროლი დააწესონ სასწავლო პროცეს-
ში სასწავლო მოწყობილობათა და სწავლების ტექნიკურ საშუალებათა
გათოყენების ხარისხზე, მიადწიონ იმას, რომ ყოველი გაკვეთი-
ლი ტარდებოდეს მაქალმეცნიერულ დონეზე, თვალსა ი.ოების
მაქსიმალური გამოყენებით.

3. სასწავლო კაბინეტების გამკეთება :

ა) სრულ წესრიგში მოიყვანონ კაბინეტ-ლაბორატორიები, იზრუნონ მათი ეკუთმანად შევსებისათვის, რისთვისაც ინელმძღვანელებს უზრუნველყვინონ საჭირო საკონსტრუქციო დოკუმენტაცია და მასთან დაკავშირებული საკონსტრუქციო სამუშაოების შესრულებისათვის საჭირო საშუალებების მიწოდება. აღნიშნული სამუშაოების დასრულების ვადა 1974 წლის 1 იანვარამდეა.

ბ) სისტემატურად იზრუნონ კაბინეტების ახალი ნიმუშის დამზადებით შევსებისათვის, ითაწიონ ელექტროგაყვანილობა და დაბრუნება, ოკელაოულად ჩაატარონ კაბინეტებში აოსტკლი დაზიანებული სელსაწყო-იარაღების შეკეთება, აწყობა და რეველიოობა.

4. ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების სასწავლო კაბინეტებში არსებული სელსაწყო-იარაღების საინვენტარო წიგნებში აღრიცხვის, საგნის მსწავლებლებს ეგაბიროვნების, მოვლისა და მასის სეა-ვლებში გამოყენების საქმეში არსებული სერიოზული დარღვევებისათვის სკოლის დირექტორებს: ა. კვიციანი (ქ. თბილისის მე-8 საშუალო სკოლა), კ. ვადაკორიას (ქ. თბილისის მე-8 საშუალო სკოლა), რ. ჯაის ქ. თბილისის 132-ე საშუალო სკოლა), ბ. ჯაფარიძეს (ქ. თბილისის 151-ე საშ. სკოლა და დ. ქომეიანი (ქ. ქუთაისის 23-ე საშუალო სკოლა) გამ. ეცხადოთ საყვედური.

5. მიღებულ იქნა ცოხად:

ა) რომ საქართველოს სსრ სახალხო კონტროლის კომიტეტის 1974 წლის 21 იანვარს დადგინდებით, სკოლების შემოობაზე კონტროლის გააოროციელებლობისათვის, აღრიცხვის, სასწავლო მოწყობილობის, აპრატურისა და სწავლების ტექნიკურ საშუალებების შენახვისა და გამოყენების საქმეში დაშვებული დარღვევებისა და ნაკლოვანებებისათვის თბილისის მშრომელთა დეპუტატების საკლავო საბჭოს აღმასკომის გააოლებლის განყოფილების გამკეს თ. ევაძეს, ორჯონიკიძისა და ლენინის სახელობის მშრომელთა დეპუტატების რაისაბჭოს აღმასკომების სახალხო განათლების განყოფილებათა გამკეებს რ. სურგულაძესა და თ. ტატიშვილს გააოცხადოთ საყვედური.

ბ) ქ. ქუთაისის მე-2 საშუალო სკოლის დირექტორი ა. გოგელია განათვისუფლდეს დაკავებული თანამდებობიდან.

6. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს შრომითი პოლიტიკური სწავლებისა და სასკოლო ტექნიკურ საშუალებების რესპუბლიკურმა მეთოდურმა კაბინეტმა (ამხ. დ. გვალიამ):

ა) სისტემატურად შეისწავლოს რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო მოწყობილობათა და სწავლების ტექნიკური საშუალებათა აღრიცხვის, მოვლის, შენახვისა და სწავლებაში გამოყენების მდგომარეობა, დახმარება გაუწიოს სკოლებს შემჩნეულ ნაკლოვანებათა გამოსწორების საქმეში და პერიოდულად მოახდინოს ამ მიზნით მომუშავე სკოლების მკაობის გამოცდების განზოგადება;

ბ) უმოკლეს დროში უზრუნველყოს სპეციალიზებული მანქანის სრულყოფილად მოწყობა და სკოლებისათვის მეთოდური დახმარების გაწვდისას იელსაწყო-იარაღების აწყობა, რეგულირება და დაზიანების შემთხვევაში შეკეთება;

გ) საქონიერი-კვლევით და მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტებისა და ერთად აკვარად ააიღოს სასწავლო ტელეგადცემათა იარაღები, მთავად ფეოვინი და საინტეოესო გახადოს ის, მკტი ადგილი დაეთმოს სასწავლო ტელეგადცემების სასწავლო პროცესში გამოყენებას.

7. მოძარაქებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ. გ. კბილაშვილმა):

ა) სასწავლო მოწყობილობის, სწავლების ტექნიკური საშუალებებისა და თვლსაჩინო სასაღებზე დაკეთა შეადგინოს აფაზიოთისა და აჭარის ასრ განათლების საინსტროს, სამარეთ რსკთის ავტოხომიური ოლქის, ქალაქეისა და რაიონების მიერ წარმოდგენილი ძოთიოვნია საფუძველზე და მაიოგანაწილება მოადინოს ამ მოთხოვნათა გათვალისწინებით;

ბ) აიკრძალოს ძვირადღირებული დანადგარებისა და ინვენტარის შემოზიდვა-რეალიზაცია;

გ) 1974 წლის ხრემბრამდე უზრუნველყოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, „სასწავლო-თვალსაჩინო ხელსაწყო-იარაღებისა და მოწყობილობათა ტიპოთივი ნუსხის გამოცემა და სკოლებში დაკვანა.

8. სკოლების სამმართველომ (ამხ რ. კანდელაკმა):

ა) პერიოდულად შეამოწმოს ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობა და შედეგები საჭიროებისას მოახსენოს კოლეციას;

ბ) ა/წლის ოქტომბერში მოამზადოს ამ საკითხზე მოხსენებ-
 ბითი ბარათი საქართველოს სსრ სახალხო კონტროლის კომიტეტში
 წარსადგენად.

9. ეს ბრძანება განხილულ იქნეს რესპუბლიკის ყველა ზოგად-
 დასავლური საშუალო და რვაწლიანი სკოლის პედაგოგიუ-
 რი საბჭოს სხდომაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
 კოლეგიის 1974 წ. 12 სექტემბრის დადგენილება.

მ ი ნ ი ს ტ რ ი

თ. ლაშქარაშვილი

**საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
1974 წლის 11 ოქტომბრის ბრძანება № 844**

**ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა
და 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ**

გავეცანი ჩა ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ კიდევ რეზონანსი და მოსწავლეო ინტერესი ქიმიის მეცნიერების ავტორიტეტის დაუფლებისათვის, ოლიმპიადების ჩატარებამ ხელი შეუწყო მოსწავლეო ცოდნის ამაღლებას, მათი მადრეკილებებისა და უნარის განვითარებას.

რესპუბლიკური ოლიმპიადის დასკვნითი ტურის პროგრამაში ექსპერიმენტული ამოცანების შეტანა გამოავლინა მოსწავლეთა პრაქტიკული უნარ-ჩვევების დონე და აამაღლა სკოლების პასუხისმგებლობა ვაკეეთილებზე ქიმიური ექსპერიმენტის მაქსიმალურად დანერგვის საქმეში.

1973—1974 სასწავლო წელს ჩატარებული 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ზონალურ ტურში მონაწილეობა მიიღო რესპუბლიკის ქალაქებისა და რაიონების სკოლების VIII-X კლასების 2577 ნორჩმა ქიმიკოსმა, მათგან დასკვნით ტურში მონაწილეობის უფლება მიიღო 437-მა, მონაწილეობა მიიღო 42-მოსწავლემ. რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტის მიერ მოსწავლეთა ნამუშევრების გასწორების შედეგად გამოჯვრელად იქნა ცოცხალი 31 მოსწავლე (ნაცვლად გასულ წელს გამოჯვრებული 35 მოსწავლესა).

ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადისათვის უეთესად მოემზდნენ ქ. თბილისის მე-4, მე-15, 23-ე, 33-ე, 42-ე, 51-ე, 52-ე, 66-ე, 54-ე, 81-ე, ბათუმის 1-ლი, ქუთაისის მე-3 და მე-19, საგაეჯოს 1-ლი, სოხუმის მე-2, თელავის 1-ლი, მახა-

საქართველოს
განათლების
მინისტროს

რამის რაიონის ანასეულისა და ზოვი სხვა სკოლა, რომელთა აღსაზრდევობაში გამოამტკიცეს საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნის დამაკმაყოფილებელი ცოდნა.

მაგრამ იგივე არ იოქვის გორის, ხაშურის, ლაგოდეხის; ბორჯომის, სამტრედიის, ტყეშელის, ბოლნისის, სიღნაღის, ქაჩელის, მცხეთის, ზესტაფონის, ვანის, ორჯონიკიძისა და ზოგ სხვა რაიონსა და ქალაქზე, სადაც განათლების განყოფილებები სკოლის დირექტორები და ქიმიის მასწავლებლები ნაკლებად ზრუნავენ საფუძვლიანი ცოდნით მსწავლელთა შიარაღების, კლასგარეშე მოუზომის მაღალ დონეზე დაყენების, კაბინეტ-ლაბორატორიების მოწყობისა და სწავლებაში გამოყენებისათვის.

სკვნის საფუძვლებში შემჩნევა ფორმალურად სათანადო ყურადღება არ იქცევა საგნით დაინტერესებულ მოსწავლეებთან ინდივიდუალური კონსულტაციების ჩატარებასა და რთული ხასიათის თეორიული და ექსპერიმენტული ამოცანების ამოხსნას. ზოგ საოლადში ქიმიის მასწავლებელთა სუსტ მუშაობასა და ოლიმპიადებში მონაწილე მოსწავლეთა ცოდნის დაბალ დონეზე მიუთითებს ის, რომ დასკვნითი ტურის მონაწილე 426 მოსწავლიდან 129 ექვთი ქულაც კი ვერ მიიღო. ხოლო 135 მოსწავლის ნამუშევარი 1 ან 2 ქულით შეფასდა. როგორც მოსწავლეთა ნამუშევრების ანალიზში ცხადყო, მოსწავლეთა ნაწილმა არ იცის ნაერთების ფორმულებისა და რეაქციების განტოლებების შედგენა, სათანადოდ ვერ ერკვევა რეაქციებში მ-მდინარეობის პირობებში, სუსტად იციან რიგი თეორიული და პრაქტიკული ხასიათის საკითხები; ნამუშევრებში გვხვდება უხეში შეცდომებიც: $H_2S + 4H_2O = H_2SO_4 + 4H_2$ (თბილისის მე-14 საშუალო სკოლა), $4H_2O = 8H^+ + 4O^{2-}$ (ჩხოროწყუს რაიონის ლესიჭინის საბჭოთა მეორეობის საშუალო სკოლა), $Cu + 2NaOH = Cu(OH)_2 + 2Na$, $2Na + 2HNO_3 = 2NaNO_3 + H_2$ (ქ. რუსთავის მე-2 და მე-10 საშუალო სკოლები); $2KNO_3 = 2K + 2NO_2 + O_2$ (რუსთავის მე-17 საშუალო სკოლა); $K_2SO_4 = K + SO_3 + O_2$, $K_2SO_4 + 2HCl = KH + H_2SO_4$ (ზნაურის ქართული საშუალო სკოლა), $2H + 6HCO_3 = 28(NO_3)_2 + H_2$ (ბათუმის მე-9 საშუალო სკოლა), $4KNO_3 = K_2O + NO_2 + O_2$, $KUO_3 = KUO + KO_2$, $MnO_4 = K_2O + MnO + O_2$ (ონის 1-ლი საშუალო სკოლა) და სხვა.

ყოველივე ის იმის შედეგია, რომ სკვნის მსწავლებლები, რაიონული და ზონალური საორგანიზაციო კომიტეტები ფორმალურად

ლურად უდგებიან მაღალი მომზადებისა და უნარიანი მოსწავლეების გამოვლინებასა და შეჩვენას, ობიექტურად არ აფასებენ მოსწავეთა მიერ რაიონულ და ზონალურ ტურბზე შეარჩეულნიანამ შვრებს. ზონალურ ტურში ზონების საორგანიზაციო კომიტეტების მიერ მოსწავეთა ნამუშევრების შემოწმბი შეუადგამარჯვებულად იქნა ცნობი-ი 783 მოსწავლე, მათი ნამუშევრების ხელახალი გადამოწმების შედეგად რესპუბლიკურმა საორგანიზაციო კომიტეტმა დასკვნით ტურზე დაუშვა მხოლოდ 432 მოსწავეთა ნამუშევრების გაწორებისა და ქულებით შეფასების საქმეში გულგრილობა და ლიბერალობა გამოიჩინეს ბათ მას, სოხუმის, თბლისის, ქუთაისის, მბროლაურის, ვარდაზნი, მარნეულის, კასპის, მცხეთის, წაოკისა და ბოლნისის საორგანიზაციო კომიტეტებმა.

ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ორგანიზებულათ ჩატარების მიზნით,
ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადაში წარმატების მოპოვებისათვის დაჯილდოებულ იქნეს 82 მოსწავლე. მათ შორის 1-ლი ხარისხის დიპლომით 4 მოსწავლე, მეორე ხარისხის დიპლომით—35, მესამე ხარისხის დიპლომით—43 მოსწავლე.

2. 1974—75 სასწავლო წელს ჩატარდეს ნორჩ ტექნიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადა სამ ტურად: სასკოლო, ზონალური და რესპუბლიკური. სასკოლო ტური ჩატარდეს 30 დეკემბრამდე, ზონალური—2 თებერვალს, რესპუბლიკური—9 და 10 მარტს. 9 მარტს ჩატარდეს თეორიული ტური, 10 მარტს—ექსპერიმენტული.

3. ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების ხელმძღვანელობასათვის შეიქმნას რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი შემდეგი შემადგენლობით:

1. ფირცხალავა ნოე იოსების ძე—ქიმიის მეცნიერებთა დოქტორი, თბლისი, სახელმწიფო უნივ რსიტეტის პროფესორი, საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე.

2. ზ ხ ა შ ვ ი ლ ი თამარ ალქსანდრეს ასული—მოსწავლელთა დახელოვნების ინსტიტუტის დირექტორი, თავმჯდომარის მოადგილე;

3. ლ მ ს ი ა ნ ი ძ ე ვ ა ქ ა რ ი ა ავაბოს ძე—აქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სასკოლო ინსპექტორი, თავმჯდომარის მოადგილე;

4. კაპანაძე შოთა გრივოლის ძე—მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის ქიმიის კაბინეტის გამგე, საორგანიზაციო კომიტეტის მდივანი;

5. ფაჩკაძე ნელი ნიკოლოზის ასული—საქართველოს ალკალური ცენტრალური კომიტეტის მდივანი;

6. უგულავა მიხეილ მელიტოხის ძე—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

7. აღმა სერგო ვარლამის ძე—ქაშიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

8. ვაჩნაძე ელენე სიკოს ასული—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

9. თალაკვაძე გერმანე ხესტორის ძე—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი;

10. ბახტაძე ირინე გიორგის ასული—ქიმიის მეცნიერებათა კანდიდატი, პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის დოცენტი;

11. დემეტრაძე ქეფევან ნიკოლოზის ასული—პედაგოგიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი, პედაგოგიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი;

12. კიკვიძე ბესარიონ იოანეს ძე—მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის მეთოდისტი, პედაგოგიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი;

13. ეფემოვა ვალინა ივანეს ასული—ქ. თბილისის 33-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

14. ჯაფარიძე ნიკოლოზ ომანის ძე—სოციალისტური შრომის გმირი, პენსიონერი;

15. უნგიაძე კლავდია თეოფანეს ასული—ნორჩ ტექნიკოსთა ცენტრალური სადგურის ქიმიის ლაბორატორიის გამგე; ქიმიის მასწავლებელი;

16. რობიტაშვილი თამარ ალექსანდრეს ასული—ქ. თბილისის 29-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

17. ტუცკია ქეთევან იოაკიმის ასული—ქ. თბილისის 42-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

18. ჭაბურჭილაძე მარიამ სერგოს ასული—ქ. თბილისის 68-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

19. ჯავახიძე ჟანა ალექსანდრეს ასული—ქ. თბილისის ნათლების გაყვანილობის მეტოქეაბინეტის მეთაურისტი;

20. ინაშვილი ლილი გიორგის ასული—თბილისის 54-ე საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი;

21. გოდერძიშვილი მერი ილას ასული—თბილისის მე-4 საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი.

4. დამტკიცდეს ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის დებულება (თან ერთად).

5. ხორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩამტარებელმა საორგანიზაციო კომიტეტმა:

ა) წი აწარ შედგენილი გეგმა მიხედვით სისტემატური ხელმძღვანელობა და დახმარება გაუწიოს ქიმიის მასწავლებლებს, სკოლიგარეშე საბავშვო დაწესებულებებს ოლიმპიადის მომზადებისა და ჩატარების საქმეში;

ბ) პერიოდულად მოიწვიოს კომიტეტის სხდომები და მოსმინოს ოლიმპიადისათვის იზაღების საკითხები, დასახოს ქმედითი ღონისძიებები უმჩნეულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად.

6. აფხაზეთისა და აჭარის ასრ განათლების მინისტრებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, რაიონებისა და ქალაქების განათლებას კანყოფილებათა გამგეებმა:

ა) ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგები განიხილონ ქიმიის მასწავლებელთა სექციის სხდომებზე და დასახონ საჭირო ღონისძიებები საგნის სწავლების შემდგომი გაუმჯობესებისათვის;

ბ) უზოანველყონ 28-ე რესპუბლიკურ ოლიმპიადის მოსწავლეთა ფართო მონაწილეობა. ამ მიზნით ჯეროვანი ყურადღება მიაქციონ კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობას; სკოლებში, პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლეებში ჩამოაყალიბონ ნორჩ ქიმიკოსთა სპეციალური ჯგუფები, მათგან, მეცადინეობის ჩასატარებლად, შეარჩიონ საუკეთესო მოსწავლენები, რომლებიც სისტემატურად ჩატარებენ ვარჯიშს საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნაზე.

7. რვაწლიანი და საშუალო სკოლების ქიმიის მასწავლებლებმა შეარჩიონ ქიმიით დაინტერესებულნი სათანადო მიდრეკილების მქონე მოსწავლენები, სისტემატურად ავარჯიშონ ისინი რაღული თეორიული და ექსპერიმენტული ამოცანების ამოხსნაზე, მიაჩვიონ ბავშვები დამოუკიდებელ მუშაობას.

8. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მომარაგებისა და დამხმარე საწარმოთა სამმართველომ (ამხ. გ. კბილაშვილი) 1975 წლისათვის მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტს გამოუყოს საჭირო რაოდენობის ქაღალდი ნოორ ტექნიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩასატარებლად.

9. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს საგეგმო-საფინანსო სამმართველომ (ა. კვაჭაქვი) მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტში 1975 წ. ბიუჯეტში გათვალისწინოს ოლიმპიადისათვის საჭირო ხარჯები.

10. გაზეთ „სახალხო განათლებისა“ და „სკოლა და ცხოვრების“ რედაქციებმა პერიოდულად გამოაქვეყნონ მასალები ოლიმპიადის მიმდინარეობის შესახებ.

11. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სკოლების სამმართველომ (ამხ. რ. ჯანდელაკმა) სისტემატური კონტროლი დააწესოს ამ ბრძანების შესრულებაზე.

საფუძველი; საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგის 1974 წლის 3 ოქტომბრის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების
მ ი ნ ი ს ტ რ ი

თ. ლაშქარაშვილი

დ ა მ ტ კ ი ც ე ბ უ ლ ი ა
საქართველოს სსრ განათლების
სამინისტროს კოლეგიის 1974 წლის
3 ოქტომბრის დადგენილებით

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის
ჩატარების შესახებ

1. ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ატარებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის ბაზაზე, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, საქართველოს ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური და თბილისის პეშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტების მონაწილეობით.
2. ოლიმპიადის მიზანდასახვას გააღრმავოს მოსწავლეთა მიერ სკოლაში მიღებული ცოდნის ქიმიის, გამოავლინოს ნიჭიერი და საგნით დაინტერესებული მოსწავლეები, დაეხმაროს სკოლას ქიმიის სწავლების დონის ამაღლებაში.
3. ნორჩ ქიმიკოსთა ოლიმპიადის მონაწილეობის მიღება შეუძლია რვაწლიანი და საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, სალაშოს (ცვლის) სკოლების, სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლებია VIII, IX, X (XI) კლასების მოსწავლეებსა და აღზარდულებს.
4. ოლიმპიადის ხელმძღვანელობისათვის იქმნება:
 - ა) რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო;
 - ბ) ზოგადური საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელსაც ამტკიცებს ზონის ცენტრის განათლების განყოფილება. ზონალურ საორ-

გ) სასკოლო საორგანიზაციო კომიტეტში, რომელსაც ამტკიცებენ სკოლის დირექტორი;

5. რესპუბლიკური, ზონალური და სასკოლო საორგანიზაციო კომიტეტები ოლიმპიადაში მონაწილე მოსწავლეებისათვის აწყობენ მეცნიერ მუშაკთა და გამოცდილ პედაგოგთა ლექციებს მათთვის საჭირო თემებზე და ატარებენ პრაქტიკულ ვარჯიშს სოლიმპიადო ხასიათის ამოცნების ამოხსნაზე.

6. ნორჩ ქიმიკოსთა ოლიმპიადა ტარდება სამ ტურად: პირველი—სასკოლო, მეორე—ზონალური და მესამე—რესპუბლიკური. სამივე ტური დასრუებულია.

პირველი ტური ტარდება სკოლაში, მეორე, ზონალური—ზონის ცენტრში, მესამე, რესპუბლიკური—ქ. თბილისში.

ზონალური ტურის ჩასატარებლად რესპუბლიკა დაყოფილია 28 ზონად.

ზონის ცენტრებად შერჩეულია:

1. ქ. თბილისი—ქ. თბილისის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
2. ქ. სოხუმი—აფხაზეთის ასრ სკოლების მოსწავლეებისათვის;
3. ქ. ბათუმი—აჭარის ასრ სკოლების მოსწავლეებისათვის;
4. ქ. ცხინვალი—სამხრეთ-ოსეთის ა.ო სკოლების მოსწავლეებისათვის;
5. ქ. რუსთავი—ქ. რუსთავის, გარდაბნის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
6. ქ. ქუთაისი—ქ. ქუთაისის, ტყიბულის, წყალტუბოს, მაიაკოვსკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
7. ქ. სამტრედია—სამტრედიის, ვანის, წულუკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
8. ქ. ზესტაფონი—ზესტაფონის, თერჯოლის, ორჯონიკიძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
9. ქ. ფოთი—ქ. ფოთის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
10. ქ. ცხაქია—ცხაქიას, აბაშის, ჩიოროწყუს, გეგეჭკორის სკოლების მოსწავლეებისათვის;

11. ქ. ზუვდილი—ქ. ზუვდილის, ზუვდილის, ხობის, წალენჯიხის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
12. ქ. ჭიათურა—ჭიათურის, საჩხერის რაიონების მოსწავლეებისათვის;
13. ქ. გორი—ქ. გორის, ქარუის, ხაშურის, ბორჯომის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
14. ქ. მცხეთა—მცხეთის, კასპის, დუშეთის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
15. ქ. ახალციხე—ახალციხის, ადიგენის, ასპინძის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
16. ქ. ახალქალაქი—ახალქალაქის, ბოგდანოვკის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
17. ქ. ბოლნისი—ბოლნისის, დმანისის, მარნეულის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
18. ქ. თეთრიწყარო—თეთრიწყაროს, წალკის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
19. ქ. თელავი—თელავის, ახმეტის, ყვარლის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
20. ქ. გურჯაანი—გურჯაანის, სიღნაღის, წითელწყაროს, ლაგოდეხის, საგარეჯოს რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
21. ქ. მაზარაქი—მაზარაქის, ლანჩხუთის, ჩოხატაურის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
22. ქ. ამბროლაური—ამბროლაურის, ონის რაიონების სკოლების მოსწავლეებისათვის;
23. მესტია—მესტიის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
24. ცაგერო—ცაგერის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
25. ლენტეხი—ლენტეხის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
26. ყაზბევი—ყაზბევის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
27. თიანეთი—თიანეთის რაიონის სკოლების მოსწავლეებისათვის;
28. ქ. თბილისი—რკინიგზის სკოლების მოსწავლეებისათვის.

7. ასკოლო ტური ჩატ რდვა 30 იეკემბრამდე. ზონალური—2 თებერვალს; ხოლო რესპუბლიკური—9, 10 მარტს. ასკოლო ოლიმპიადის ზუსტ თარაღს აღგენს რაიონის განათლების განყოფილება.

8. ზონალურ ტურში მონაწილეობას მიიღებენ სასკოლო ტურში გამარჯვებული მოსწავლეები, რომლებიც 10 შესაძლებლობიდან დააგროვებენ 6 და მეტ ქულას, ამ მოსწავლეთა სტრუქტურულ შემოწმებული განათლების განყოფილების მიერ, 20 იანვრამდე ეგზამენტი ზონის საორგანიზაციო კომიტეტს.

9. სასკოლო ტურის ამოცანებს ადვენს საჩაიონო (საქალაქო) საორგანიზაციო კომიტეტი, ზონალური და დაკენითი ტურების ამოცანებს ადვენს რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი სასკოლო და ზონალური ტურების მონაწილე მოსწავლეებს მიეცემა განვარდებითი და თვისობრივი ხასიათის ხუთ-ხუთი მოცანა. დრო ამოცანების ამოხსნისათვის განაზღვრულია 4 ასტრონომიული საათით; საუშოს შესასრულებლად მოსწავლეებს ეძლევათ 12 ფურცლიანი რკეულები.

ზონალური ტურისათვის ამოცანებს დალუქული პაკეტით საორგანიზაციო კომიტეტი მიიღებს ფოსტით ან სპეციალურად მავლინებულ პირის საშუალებით.

სასკოლო და ზონალური ტურის ჩატარებას დღეს დალუქულ პაკეტს ამოცანებით აღდიტორიაში მოსწავლეებს თანდასწრებით ხსნის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე.

10. ზონალური ტურის ნამუშევრებს იბარებს საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელიც იმავე ან მეორე დღეს ასწორებს მათ; ცნობებს იმას შესახებ თუ რამდენმა მოსწავლემ მიიღო მონაწილეობა და გამარჯვებულ მოსწავლეთა სიას მათი ნამუშევრებს თანაბრებით უკვანის რეპუბლიკურ საორგანიზაციო კომიტეტს ტურის ჩატარებას მეორე დღეს.

11. ამოხსნილი ამოცანების შეფასება ხდება ქულებით. თითოეული ამოცანის სწორი და სრული ამოხსნა შეფასდება ორი ქულით. ამოცანის ამოხსნაში არაარსებითი ხასიათის შეცდომები დაშვების შემთხვევაში იწერება ერთი ქულა, ხოლო არასწორი ამოხსნისათვის მოსწავლეს ნული ქულა ეწერება, შეფასება იწყება თითოეული ამოხსნილი ამოცანის ბოლოს. აუცილებელია ყველა შეცდომის აღნიშვნა. სამუშაოს ბოლოში კომისია წერს ქულათა საერთო რაოდენობას და აწესებს ხელს.

ოლიმპიადის შემდგომ ეტაპზე დაიშვებიან მოსწავლეები, რომლებიც 10 შესაძლებლობიდან მოაგროვებენ 6 და მეტ ქულას.

12. დასკვნით ტურზე დასაშვებ მოსწავლეთა სიას კლასების

მიხედვით საზღვრავს რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი და 15 დღით ადრე ამის შესახებ აცნობებს შესაბამისი რეგონის (ქალაქის) განაულები განყოფილებას.

13 დასვნითი ტური ჩატარდება ორ ეტაპად:—9 მარტს-თეორიული ტური, 10 მარტს ექსპერიმენტული ტური. თეორიულ ტურში მოსწავლეებს მიეცემათ 4—4 თეორიული ხასი თ-ს გაანგარიშებითი ამოცანა. დრო ამოცანების ამოხსნისათვის განსაზღვრულია 4 ასტრონომიული საათით.

ამოხსნილი ამოცანების შეუასება მოხდება დიუერენცირებულად, მათი სირთულის გათვალისწინებით, თითოეული ამოცანისათვის გათვალისწინებული ქულათა მაქსიმუმი ნ. ჩვენები იქნება ამოცანის პირობის შემდეგ.

თეორიული ტურის ჩატარების შემდეგ, იმავე დღეს სწორდება მოსწავლეთა ნამუშევრები, ვლინდებიან უაჩვენებელი.

ექსპერიმენტულ ტურზე დაიშვებიან მხოლოდ ის მოსწავლეები, რომლებიც ქულათა საერთო რაოდენობის 50%-ს და მეტს დააკროვევენ.

14 ექსპერიმენტულ ტურზე მოსწავლეებს მიეცემათ ერთი ამოცანა. მოსწავლემ პრაქტიკულად უნდა შეასრულოს დავლება და გააკეთოს სათანადო ჩანაწერები მის მიერ ჩატარებული ცდის შესახებ სამუშაოს შესასრულებლად მათ ეძლევათ 2 ასტრონომიული საათი.

15. საორგანიზაციო კომიტეტი ასწორებს ნამუშევრებს, აძლევს შეფასებას და გამოიყვანს ქულათა საერთო ჯამს თეორიული და ექსპერიმენტული ტურებას შედეგების მიხედვით.

16. საოლიმპიადში გამრჯებულთა დასჯილდობლად წარუდგინება საქართველოს სსრ განაულების სამინისტროს. III ხარისხის დიპლომით დაჯილდოვდებიან ის მოსწავლეები, რომლებიც მოაგროვევენ ქულათა საერთო რაოდენობის 60-70%, II ხარისხის დიპლომით—70-80%-ს, I-ლი ხარისხის დიპლომით—80%-ზე მეტს.

ჯილდოების გადაცემა ხდება საერთო ვითარებაში.

რესპუბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი გამრჯებულთაგან შეარჩევს მოსწავლეებს ნორჩ ქიმიკოსთა საკავშირო ოლიმპიადში მონაწილეობის მისაღებად.

17. საქართველოს სსრ განათლების სამინისტრო აჯილდოვებს
აგრეთვე იმ მასწავლებლებს, რომლებიც დიდ მუშაობას ეწევიან
ნორჩ ქიმიკოსთა წრეებში, პრობაგადას უწევენ ქიმიურ მასწავლებ-
ლებს, ხელს უწყობენ მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლებას და
ლთა მოსწავლეები მოიპოვებენ წარმატებას ოლიმპიადაში.

ნორჩ ქიმიკოსთა ოლიმპიადის რესპუ-
ბლიკური საორგანიზაციო კომიტეტი

ქ. თბილისი, პლენანოვის გამზარი № 178, მასწავლებელთა
დახელოვნების ინსტიტუტი

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1974 წლის 14 ოქტომბრის ბრძანება № 857

რესპუბლიკის სალამოსა და დაუსწრებელ სკოლებში
1973-74 სასწავლო წლის შედეგების შესახებ

გავეცანი რა რესპუბლიკის სალამოსა და დაუსწრებელ სკოლებში 1973-74 სასწავლო წლის შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ რესპუბლიკის სალამოსა და დაუსწრებელ სკოლებში ნაყოფიერ მუშაობას ეწევიან სკკპ XXIV ყოილოდის მიერ სახალხო გაათალების დარგში დასასული ამოცანების განსახორციელებლად, სახალხო მეურნეობაში დასაქმებული ახალგაზრდობის საშუალო განათლებით უზრუნველსაყოფად.

ხელმძღვანელობდნენ რა სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1972 წლის 21 ივნისის დადგენილებით „ახალგაზრდობის საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრებისა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის შემდგომი განვითარების შესახებ“, სახალხო განათლების ორგანოებმა სალამოს სკოლების პედაგოგიურ კოლექტივითან, ერთად გაშალეს მუშაობა ახალგაზრდობაში დევ. ზით—„ყველა ახალგაზრდა მშრომელს-საშუალო განათლება“. დიდი მუშაობა ჩატარდა რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობაში დასაქმებული ახალგაზრდების სწავლების გაუმჯობესების თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1974 წლის 24 აპრილის № 34 ბრძანების განსახორციელებლად; გაძლიერდა საყოველთაო საშუალო განათლების პროპაგანდა.

1973-74 სასწავლო წელს, წინა წელთან შედარებით, ამალდა სალამოსა და დაუსწრებელი სკოლების მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრება 77 - დან 80 პროცენტამდე, შემცირდა მეოფწლი-

ანების რიცხვი 15,3-დან 11,1 ბროკენ ჯაქდე, სკოლებიდან განთესილთა რიცხვი შემჯირდა 300 მოაწვლით. თუ გასული 1973-74 სასწავლო წლის დასაწყისში რესპუბლიკაში საღამოსა და დაუსწრეს ებალი სკოლების მოსწავლეთა კონცინგენტი შეადგენდა 47,5% სსრკ-ის სასწავლეს და გეგმა იესრულდა 99,5 პოცენტით, მიმინარე სასწავლო წლის დასაწყისში ამ ტიპის სკოლებში სწავლობს 51 ათასზე მეტი ხალგაზი. ე. ი. 3147 მოსწავლით მეტი წიხა წელთახ შედარებით და ეგმა გადაჭარბებითაა შესრულებული.

გაყაროთოვდა საღამოს სკოლების ქსელი: ახალი სკოლები გაიხსნა გუდაუთის, მარნეულის, ბოლნისის, ზეგდიდის რაიონებში. მთელ ოც დღის სკოლესთან დამატებით გაიხსნა საღამოს კლასები. ცკლილები საღამოს სკოლებში მოსწავლეთა მიღების წესებში, რომლებიც ბიძინარე წლის მათში იქნა შეტანილი, დიდად უწყობს ხელს ამ სკოლებს საქმიანობის მოწესრიგებას, ფორმალიზმისა და დარღვევების აღმოფხვრას.

საღამოს სკოლების დირექტორებისა და მთი მოადგილეების უმრავლესობა სწოლად ხელმძღვანელობს სასკოლო მუშაობას სკოლების უმეტესობა მკიდრო კავიოს ამყარებს წარმოება-დაწესებულებებითა და მოსწავლეთა შობლებთან, სასწავლო მუშაობას წარმართავენ მოფიერებლად, წინასწარ შედგენილი გეგმების საფუძველზე. ბევრ სკოლაში მოწოდების დონეზე დგას აედაგოგორი საბჭოების საქმიანობა. კარგად მუშაობენ თბილისის მე-5, მე-18, 23-ე, 27-ე, 34-ე, ქუთაისის მე-3, მე-5, ბათუმის 1-ლი, მე-5, ბათუმის საოლქო და ძეზღვაურთა და მეფეკზეთა რესპუბლიკური დაუსწრებელი, ოჩამურის, ჭიათურის მე-2, მე-5, მახარაძის მე-2 მე-5, საშუალო სკოლები, თელავის რაიონის ნაფაოეულს, ცაიკაიას რაიონის ახალი სოფლას, ნოსიონის, გეგეთის საიუალი სკოლებთან არსებული საღამოს კლასები, მახარაძის დაუსწრებელი საშუალო სკოლის, ნაგომარის, ცხემლისხიდის, ქვემონატანების საკოასულტაციო პუნქტები და სხვა.

მასწავლებელთა დიდი ნაწილი სიყვარულთა და მალალი. პასუხისმკებლობით ეკიდება მუშა და სოფლის ახალგაზრდობის სწავლა-აღზოდის საქმეს, მალალ იდეერ დონეზე ატარებს გაკვეთილებს, საფუძვლიანად არის დაუფლებელი საღამოს სკოლაში მუშაობის მეოოდება, გულდასმით ემზადება გაკვეთილიათვის, იყენებს თვალსაჩინოებას; ბევრი მათგანი აღკვეს იმას, რომ მოს-

წავლებმა კლასშივე შეიწავლონ ახალი მასალა. კარგად ახდენენ
საათი დაკლებას დოზირებასა და შემოფტებას, სკოლებში
ეკიდებიან წესიერი მეტაკლების აუტორს და ნიკოც.ს, მუშაობენ
აკადემიურად ჩამოიხეილ მოსწავლეებთან, ასეთები: თბილისის
34-ე და 41-ე, ხალხების რაიონის სოფელ ჯგერის სალამის სა-
შუალო სკოლების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლე-
ბლები ლ. იეჟანიძე, ა. ცვირავილი, ზ. ეყს ია, თბილისის 59-11
მკ-17, მკ-19, 22-ე, 23-ე სკოლის მათემატიკის მასწავლებლები
ო. ჩუბანიძე, ე. ბიბილაძე, გ. გასპაროვა, ქ. ქუთაისი,
გ. ნიკოლოზი, ი. გ. ჩხილაძე, პ. კანკა, გ. მოგოია; საატრადის
დაუსწრებელი საშუალო სკოლის ფიზიკა-მათემატიკის მასწავლე-
ბლები ც. ჯღამია, ი. ხეკოდიძე, მ. გოგაძე, გორის რაიონის
სალამის სკოლის მასწავლებელი თ. ბეჯიაძე, მ. მამ. სა-
შუალო, ი. ჩუბანიძე. თელავის რაიონის სალამის სკოლის მასწავ-
ლებელი მ. ხეცოია, ც. აკიაია სალამის სკოლის მასწავლე-
ბი ზ. კოდუა, გ. ფიჩაია და სხვები.

კლასების ხელმძღვანელთა კარგი მუშაობის შედეგად ბევრ
სკოლაში იემციოდა მასწავლელთა გაკვეთილებზე არაპატიო თი-
ხებით გამოეცადატობის შემთხვევები, განატკიცდა დისციპლინა,
ამაღლდა მოსწავლეთა აკადემიური მოწოდება ლენკ, ქ. თბილისის
მკ-18, 22-ე სალამის სკოლების მათე კლასებში, აგოეივე
ცააკიას რაიონის სალამის სოფლის, ნოსირისა და გეგეთის საშუ-
ალო სკოლებთან არსებულ სალამის კლასებში, სადაც კლასის ხელ-
მძღვანელად ა. გაბრიელაშვილი, ვ. მა. არაშვილი, ლ. მედეაშვილი,
მ. ნიკოლოზი დ. ცინცაძე, ე. შენგელია და რ. ცინცაძე მუშაობენ,
არც ერთი აკადემიურად ჩამორყენილი მოსწავლე არ იოცება.
კარგი მუშაობით გამოიყოფიან აგრეთვე ქ. ქუთაისის მკ-5,
მკ-6, ქ. ბათუმის 1-ლი სკოლების კლასების ხელმძღვანელები ზ.
საკანდელიძე, ვ. ჩიქოვანი, ნ. ჩილაძე, მ. ვასაძე და იევრი სავა.

მოსწავლეთა კონტინენტის სახალიო მეუონეიის გეგმები
გადაჭარბებით სრულდება ფიზიკურისა და აჭარის ასს რესპუბლი-
კებში, ქ. ქ. ქუთაისში, გორში, ტყბულში, აგრეთვე წითელწყა-
როს, ყვარლის, ლანჩოუის და მთელ რიგ სხვა რაიონებში. მომდი-
ნარე წელს ამ მარე განსაკუთრებით დიდი მუშაობა ჩატარეს და
საგეგმო დავალებებს მნიშვნელოვნად გადააჭარბეს ბოლნისის, ახა-
ლციის, აღიგნის, ახალქალაქის, გარდაბნის, ზესტაფონის, ზუგდი-
დის, მცხეთის, ორჯონიკიძის და ბევრმა სხვა რაიონებმა.

საღამოს სკოლებს ყოველდღიური ურთიერთობა აქვთ და მნიშვნელოვანი დახმარება ეწევითისეთი საწარმოებისა და განიზაციებისაგან, როგორცაა რუსთავის მეტალურგიული, თბილისის საავიაციო, მანქანათმშენებელი, ეოქტროვან-შემკეთებელი ქარხანი, თაბრიკა „აბიზანი“, საქაროველოს საზღვაო-სანაოსნო, ბათუმის გომომშენებელი ქარხანა, ზუვდიდის ჩაის საწონი ფაბრიკა, ცხაკაიას ხალიჩების კომბინატი, ავტოსატრანსპორტო საწარმო და ბევრი სხვა. ამ საწარმოთა კოლექტივები დაინტერესებული არ არიან მომუშავე ახალგაზრდების სწავლებით, ახორციელებენ მათზე კანონმდებლობით დათვალისწინებულ შედეგათებს, სწორად აქვთ მოწყობილი საყვებლო საშუალო განათლება, პრეპარანდა და მოსწავლე ახალგაზრდების სტიმულირება, აწევენ კონკრეტულ დაკვეთილებზე დასწრებასა და სწავლების მდგომარეობაზე. მხარამ ს აბრეშუმის ფაბრიკამ და მალაჩოთა სამბატელომ თ სიანი საჩქებები დააჯილდოვა ის ახალგაზრდები, რომლებმაც წარმატებას მიაღწიეს როგორც მწარმოებელურ შრომაში ასევე სწავლაში, მათი სურათები მითავსებულია სპეციალურ სტენდში. ეწყობა რადიო-გადაცემები თემაზე-„მეშა-მოსწავლის ტრიბუნა“ და სხვ.

ზოგან სერიოზული ყურადღება ექცევა საღამოს სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებას: ზუვდიდის საქალაქო საბჭოს აღმასკომმა 16 თთახიანი შენობა გადასცა საღამოს პირველ საშუალო სკოლას. ბულნისის რაიონის მადნეულის სამთო-გამამდიდრებელმა კომბინატმა კაზრეთის საღამოს საშუალო სკოლას გადასცა საკუთარი შენობა და შეუძინა 15 ათასი მანეთის სასკოლო-ნეეჩატი. ზესტაფონი ფეროშენადნობთა ქარხანამ საღამოს პირველ სკოლას შეუძინა 50 ცალი მართა, 600 მანეთის ხელსაწყო-იარაღები და ახელქვეანელოები, სკოლის შენობის რემონტზე დახარჯა 5.000 მანეთი. სკოლებს დიდი დახმარება გაუწიეს გორის საკონსტრუქციო, ბამბულისა და „გორიხელოსანეთა“ კომბინატი, ზუვდიდის ენგურის ცელულოზისა და ქაღალის კომბინატი, თბილისის ბალნეოლოგიური სადგურმა, ქუთაისის ავტოქარხანამ, მანის ტარის ქარხანამ და სხვებმა.

მეშაობისთან სწავლას შეთავსების პირობების გაკმარებისე-

ბის შედეგად ბევრ საღამოს სკოლაში მოსწავლე-ახალგაზრდები/ მოწინავენი არიან შრ-მასა და სწალაში.

საქონლის
მომწოდებელი

მიუხედავად აღნიშნულისა, რესპუბლიკის საღამოს სკოლებს მუშაობაში ადგილი აქვს სერიოზულ ნაკლოვანებს: არადამაკმაყოფილებლად ხორციელდება კანონი საყოფიღათო-სავალდებულო რვაწლიანი განათლებისა და საყოფიღათო საშუალო განათლებზე გადასვლის შესახებ, მიუხედავად სათანადო პირობებისა ზოგიერთ ქალაქსა და რაიონში საღამოს სკოლების მოსწავლეთა კონტინგენტის ს ხალხო მეურნეობის გეგმა არ სრულდება. განსაკუთრებით დაბალია კონტინგენტის გეგმის შერულების პ. ცენტი ქ. თბილისში (რომელმაც გეგმ-ს შესრულებას დააკოო 700-ზე მეტი მოსწავლე), ქ. რუსთაველა, გორის, კასპის, მახარაძის, დმანისის, საჩხერის, წალენჯიხის, გურჯაანის, თერჯოლისა და სხვა რაიონებში, ეს მაშინ, როდესაც რესპუბლიკაში 55 ათასზე მეტი 16-29 წლის ასაკის მომუშავე ახალგაზრდა აღრიცხული, რომლებიც სწავლებაში არ არიან ჩაბმული, მათგან საკმაოდ დიდი რაოდენობა დასახელებულ ქალაქებსა და რაიონებზე მოდის. ქ. თბილისში 666 ასეთი ახალგაზრდა აღრიცხული, რუსთაველა—1579, გორის რაიონში—1117, მახარაძეში—1068 კასპში—1027 და ა. შ.

სახალხო მეურნეობის გეგმის შეუსრულებლობა იმათა გამოწვეული. რომ ზოგან განათლებას განყოფილებებსა და საღამოს სკოლებს არ აქვთ დამყარებული კონტაქტი წარმოება-დაწესებულებებთან, კოლმეურნეობებთან და საბჭოთა მეურნეობებთან, რ იბრძვიან მოუშავე ახალგაზრდების სწავლებაში ჩასაბმელად, ბევრგან არადამაკმაყოფილებლად მუშაობენ მდმივემო მედი ხალხ მწყობა კომისიები: სამტრედიის ბამბას სართავ ფაბრიკაში მომუშავე 80-ზე მეტ ახალგაზრდას არ აქვს რვაწლიანი და საშუალო განათლება, სწავლებაში კი მხოლოდ 8 ახალგაზრდაა ჩაბმული. თბილისის ფაბრიკა „საქტრიკოტაჟში“ მომუშავე 46 ასეთი ახალგაზრდიდან არც ერთი არ სწავლობს, ფაბრიკა „კრწანისში“ 15 ახალგაზრდიდან სწავლობს 2, სწავლებაში ჩაუბმელია: საწარმოო გაერთიანება „ბოჯომში“—43 ახალგაზრდა, ბორჯომის რაიკოოპერატივში—26, საჯივრთო ავტოსატრანსპორტო საწარმოში—18, ტყვარჩელის „გურესში“—53 და ა. შ. ბევრ საწარმოში არ ზრუნავენ სწავლებაში ჩაბმული ახალგაზრდებისათვის სათანადო პირობების შესაქმნელად, არ ინ-

ტერესდებიან შათი სწავლების მდგომარეობით, არ ატარებენ წახალისებას ღონისძიებასა და სხვა. სალამოს სკოლები, თავის მხრივ, ვერ ატარებენ საჭირო ღონისძიებებს ამ საკითხების მოსაგვარებლად.

წარმოება-დაწესებულებებთან სუსტი კავშირის. კლასის ხელმძღვანელთა და მასწავლებელთა არასაკმარისი მუშაობის შედეგად ხშირია მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაცდენის შემთხვევები. 1973-74 სასწავლო წელს სალამოს ყველა ტიპის სკოლაში მოსწავლეთა მიერ გაცდენილია 1 მილიონ 676 ათასზე მეტი აკადემიური საათი, მათ შორის არასაპატიო მიზეზით გაცდენილია 879 ათასზე მეტი საათი აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ ზოგიერთ სკოლაში ზუსტად არ აღრიცხავენ გაცდენილ საათებს.

არასაპატიო მიზეზით გაკვეთილების გაცდენის შემთხვევები განსაკუთრებით დიდია ჯ. თბილისის ლენინის რაიონის, თეთრიწყაროს, ვარდაბნის, მახარაძის, თერჯოლის, სამტრედიის, წულუხიძის და სხვა რაიონების სალამოს სკოლებში. ხობის რაიონის ახალსოფლის საშუალო სკოლის სალამოს კლასების 32 მოსწავლის მიერ არასაპატიო მიზეზით გაცდენილია 2564 საათი, ხორო ჭააიდიდის საშუალო სკოლის სალამოს კლასების 26 მოსწავლის მიერ 5229 საათი, ანალოგიური მდგომარეობაა კასპის, ოჯონიკიძისა და სხვა რაიონების სალამოს საშუალო სკოლებშიც. ბათუმის მე-7 სალამოს საშუალო სკოლაში შემოწმების დღეს 74 მოსწავლიდან გაკვეთილებს ესწრებოდა მხოლოდ 2), ხელვაჩაურის სალამოს საშუალო სკოლაში 130 მოსწავლადან—60, ახალშენის სალამოს საშ. სკოლაში 140 მოსწავლიდან—77 და სხვ.

დიდი სალამოს სკოლებიდან მოსწავლეთა განთესვის რაოდენობა. გასულ სასწავლო წელს სხვადასხვა არასაპატიო მიზეზით ჩამოშორდა სკოლას 5294 მოსწავლე. აღსანიშნავია, რომ მათგან 1362 მოსწავლემ მუშაობის რთული პირობების მიზეზით მიატოვა სწავლა.

სალამოსა და დაუსწრებელ სკოლებში სერიოზული ნაკლოვანებებია იალკეულ სასწავლო დისციპლინების სწავლ ბაშა. დაბალია მასწავლეთა დიდი ნაწილის მომზადების დონე. 1973-74 სასწავლო წლის ბოლოს 44316 მოსწავლიდან შემდეგ კლასში გადავიდა ან კურსი დაამთავრა მხოლოდ 35287 მოსწავლემ, იმავე კლასში დატოვეს კლასი 4941, ხოლო საშემოდგომო გამოცდა მიცა 4089 მოსწავლეს.

მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრება განსაკუთრებით დაბალია ქ. გორის (62%), ასპინძის (62%), ონის (59%), თერჯოლის (66%), ჭარკლის (65,5%), ახმეტის (68%), მაიაკოვსკის (68%) რაიონ ბში.

კიდევ უფრო ცუდი მდგომარეობაა ზოგიერთ სკოლაში. საკონსულტაციო პუნქტსა და კლასებში: მახარაძის და ასწრებელი საშუალო სკოლის ძამთის საკონსულტაციო პუნქტის XI კლასის 27 მ-სწავლიდან აზაფხულზე სკოლა რა მთავრა მხოლოდ 13-მა, ჭათურის საღამოს მე-2 სკოლის XI კლასში მოსწავლეთა მხოლოდ 60% ასწრებაა, წახრის საღამოს სკოლის XI კლასში კი—50%. გარდაბნის რაიონის მუდანლოს საშუალო სკოლის მოსწავლეთა აკადემიური მოსწრება 57.3%-მდე აღწევს, ამ სკოლის მე-11 კლასში და გეგჭორის რაიონის კორზუს საშუალო სკოლის საღამოს კლასებში მოსწავლეთა ნახევარზე მეტი ჩაიჭრა სავაზაფხულო გამოცდებზე. ანალოგიური მდგომარეობაა ქ. გორის № 2 საღამოს საშუალო სკოლაში რა სხვაგან.

ზაზი უნდა გავსვს იმას, რომ რესპუბლიკის საღამოს სკოლების მერვე კლასების მოსწავლეთა მხოლოდ 75.4%-მა დაამთავრა სკლასები, მეთერთმეტე კლასების მოსწავლეთაგან კი-80-მა პროცენტზე. თერჯოლის რაიონის საღამოს სკოლების მე-11 კლასების 42 მოსწავლიდან მხოლოდ 23-მა დაამთავრა, მერვე კლასები კი—92-დან 19-მა, საჩხერის რაიონის საღამოს სკოლებს მერვე კლასი—19 მ-სწავლიდან დაამთავრა 10-მა, ხოლო მე-11 კლასი—104-დან 68-მ. მსგავსი მდგომარეობაა მაიაკოვსკის, ბოგდანოვკის, ასპინძისა და სხვა რაიონების საღამოს სკოლებში.

ზემოდასახელებული ნაკლოვანებები იმის შედეგია, რომ მასწავლებლებელთა ერთი ნაწილი არადაამაკმაყოფილებლად მუშაობს, პასუხისმგებლობით არ ეკდება მინდობილ სამეს, არ იჩენს მომთხოვნელობას საკუთარი თავისა და მ-სწავლეთა საღამო, არ მალლებს იოფერ-პოლიტიკურ და პედაგოგიურ-მეცნიერულ დონეს, ზოგი მაოგანი გადატვირთულია საათებით დღის სკოლებში. საღამოს სკოლაში კი ფორმალურად ეკიდება სქმეს; განათლების განყოფილებები კი ურცოდობიან ამ მდგომარეობას: საღამოს სკოლებში ამჟამად მ-მუშავე 5740 მასწავლებლიდან 3641, ე. ი. ნახევარზე მეტი შეთავსებით მუშაობს, ძაშინ როდესაც რაიონებსა და ქალაქებში ბევრია სამუშაოთი დაუტვირთავი მასწავლებელი.

არადამაკმაყოფილებლად მუშობს საგაზეჯოს საღამოს საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი მ. ქისტაური, ის სუსტად ფლობს საგანს და ისის სწავლების თოდებს, იაკლებად მუშაობს თავის თავზე, არ იცავს საკლასო და საკონტროლო წერის ნორმებს, იაწერს ააწორებს დაუდევრად; ამავე რაიონ ს აოვდანოვკის რკაწლიან სკოლასთა ა-სებულ საღამოს კლას ბში მომუშავე მასწავლებელი ნ. ჯავახიწვილი არ იცნობს პ რკრამას, თვითნებურად ტრუვის პ რგრამ დაწ ზოგიერთ საკვანძო საკითხს, არ იცავს მაალს გავლ. ში თა მი დევრობას. ცხაკიას საღ მოს საშუალო სკოლაში მასწავლებელ რ. სიოიას შესრულებული არ აქვს წერის ნორმები, დაბალია მოსწავლეთა ცოდნის დოე. დაბალ დონეზე ისწავლება ჭა თელი ენა და ლიტერატურა სამტრედიის საღამოს (მასწავლებელი კ. ფოფხაძე) კულაშის (მასწავლებლები მ. კვაბაღიშვილი და ნ. უნგაძე), თბილისს № 40 საღამოს სკოლაში (მასწავლებელი ქ. კმლე ჯ რაძე) და სხვ.

მიე რიგ სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე არ ხდება თვალსაწიწო მასაღისა და ტექნიკო საშუალებათა გამოყენება, ყურადღება არ ექცევა მასწავლეთა ლექსიკის გამდიდრებას, მართლმ ტყუილებისა და მართლ. ერის წესებს დაცვას, გოპატივთი მასაღის პრაქტიკაში გამოყენებასა და სხვ.

კვლავ სერიოზული ნაკლოვანებები ხასიათება რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლება: სამტრედიის საღამოსა და დაუსწიებელი სკოლებს (მასწავლებლები ვ. კიკაბიძე, ნ ნაკურაძე, ვ. ჯორჯნიაძე) მასწავლეები სუსტად ფლობენ პროგრამულ მასაღის, არადამაკმაყოფილებელი ძაითი პრაქტიკული სასაუბრო ენის ლექსიკური თოიდა, შესწავლილ ენოლოგი მასაღის ვერ იკენებენ საუბრის დროს, არ შესწევთ უნარი. შკადინთი ძაოტივი წინადადება. ზოკ სკოლაში დაბალია წერითი მ ტყუილების კულტურა, ცუდია კალიგრაფია, მოსწავლეთა ნ წილი არ არეობს ყველა საკანტოლო საქეშათს და სხვ. თელავის რაიონის ყარაჯაღის საღამოს საშუალო სკოლის რუსული ენის მასწავლებელი შ. მთა რელიშვილი ხშირად იკვიანება, ან აცდენს სამეშაოთ, მოუხსადებლად ატა ევს გაკვეთილებს; კიბეკუს ქართულ ენაზე სკმს და პასკეზსაც ქართულ ენაზეკე მიიზნოვს მოსწავლეებისა-

გან. არ იცავს წერის ნორმებსა და სახეებს, მოსწავლეების მომზადების დოკ დაბალია.

წლების მანძილზე სუსტად ისწავლება რუსული ენა. მის № 8 სალამოს სკოლაში (მასწავლებელი ნ. ყუფიაშვილი), სუსტად მუშაობენ აგრეთვე ბათუმის № 5 სალამოს სკოლის რუსული ენის მასწავლებელი ვ. ტიხომიროვა და ოჩხაჭურის სალამოს საშუალო სკოლის რუსული ენის მასწავლებელი ლ. ლონტიევა.

სერიოზული ხარვეზებია ფიზიკისა და მათემატიკის სწავლებაში. არადაამკაცოფილებლად მუშაობენ თბილისში მ-11, მ-12, მე-16, 38-ე, საგარეჯოს, სამტრედიის, თ. ლავის რაიონის ყარაჯაღის, ცხეკაიას რაიონის ახალსოფლის სალამოსა და დეესწრებელი სკოლების ფიზიკა მათემატიკის მასწავლებლები: ა. ვაღიკოვა, ა. ჯღარკავა, პ. ეგაიკოვი, პ. გავაზიანი, მ. თედორძე, შ. მანაშვილი, თ. დონდუა, დ. ჯნჯალია, ვ. აშიროვი, შ. რაზმძე, გ. ხარებავა, ი. ელიავა ისანი ან მუშაობენ თავიანთი ძეთოდური და თეორიული ცოდნის დონის ასამაღლებლად, ან იყენებენ თვალსაჩინოებას, ტექნიკურ საშუალებებს, არ ეძებენ სიახლეებს სწავლებაში, რის გამო მათი მასწავლებელთა ცოდნის დონე დაბალია.

ბევრი ნაკლოვანებანია ქიმიკ-ბიოლოგიის სწავლებაშიც. დაბალია პედაგოგიურ-მეთოდური, მცნიერული დონე; ქიმიკ-ბიოლოგიის მასწავლებლები ნაკლებად მამართავენ თვალსაჩინოებას. არ არიან დაუფლებულნი ცდების ჩატარების ტექნიკასა და კულტურას, არ იყენებენ მოსწავლეთა საწარმოო გამოცდილებას, სუსტად იბრძვიან თეორიული და მეთოდური ცოდნის დონის ასამაღლებლად.

სერიოზული ნაკლოვანებებია ისტორიის, საზოგადოებათმცოდნეობისა და გეოგრაფიის სწავლებაშიც: მასწავლებელთა ერთი ნაწილი მოუმზადებლად ატარებს გაკვეთილებს, არ აგენს გეგმებს, ან იყენებს შესაფერის თვალსაჩინოებას, ვერ ახდენს დროის სწორ განაწილებას, ან აწყობს საჩველო ექსკურსიებს და სხვ. ქ. თბილისის მე-17 სალამოს საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელი ვ. გნჯილაშვილი დაბალ დონეზე ატარებს გაკვეთილებს, სუსტად იცის გადასაცემი მასალა, ვერ იყენებს საჭირო თვალსაჩინოებას, მასალის ახლისას უშვებს შეცდომებს, მასწავლებელთა ერთი ნაწილი ზერელედ, ნაჩქარევად გადის პროგრამულ მასალას და მოსწავლეებს ვერ აძლევს საკუთკლიან ცოდნას. თბილისის

სალამოს მესამე სკოლის ისტორიის მასწავლებელ მეგრელიშვილს
გასუოი წლის 11 ნოემბრ სათვის დამთავრებული ჰქონდა პირველი
ლი სემესტრის მასალა და ის უკვე მეოთხე სემესტრის მასალას
გადიოდა.

სკოლების ერთ ნაწილში პ. დაგოიური კოლექტივ ბის ყუ-
რადღების, ენტრში არ დგას მ. სწავლე ახალგაზრდობას შორის
იდურ-აღმზ დელაბითი მეუბობა; ცალკეული საგნების სწავლება
მკიდროდ არ არას დაკავშირებული ღზრდის ამოცანებთან; მასწავ-
ვლ ბელთა ნაწილი ვერ იყენებს ჩვენ, ქვეყნის წარმტებებს
ამსახველ ფაქტებს, არ ექცევა ყ რად-ეა მოსწავლეებისადმი და-
ფრენციოებულ მიდგომას, ახალგაზრდია მიდრეკილებებსა და ნ-
ტერეებს და სხვ. ამის შეუ გიკაა ის, რომ აღგილი აქვს დისცი-
პლინის დარღვევის უკუ შეთხვევებს:

ბევრი საღ მ-ს სოლა ვერ სარგ ბლობს დღის სკოლის კა-
ბინეტ-ლაბორატორიებით, ხშირია შემხვევა, როცა დღის სკოლის
დირე ცა არ უშვებს კაბინეტ-ლაბორატორიებში სალამოს სკოლის
მასწავ ებლებს. ას თი მდგომარეო ა ქ. რუსთავში, თბოლ-სას
ოქტომბ ის რაიონის, ხაშურის, გორის, ახალციხის, თელავის,
გურჯაანისა და სვა რაიონების სკოლებში.

რიგი რაიონებ ს სა ამოს სკოლები მოთავსებულია საკუთარ
შენობებში, მაგ ამ ისინ იძღვრად მტი ე მოცულობისა და თანაც
მოუწყობელია, რომ ძელდება ნორმალური ბუნობა. მცხეთ ს
სკოლის ერთ პ ტა-ა თათხშია ნოთავსებული ქმიის, ფიზიკის,
ბაოლოგიის თვალსაჩინო მასალები და სელსაწყო-იარაღებო, აგრე-
თვე სასკოლო ბიბლიოთეკა, რომ ლთა გამოყენება პრაქტიკულად არ
ხერხდება. ანალოგური მდგომარეობაა ცხაკაიისა და სხვა რაიონ-
ების სალამოს სკოლებში.

სკოლების ამ აკლ-ეობა არადამაკმაყოფილებლად მარაგდება
სასწავლო საბე-მძღვანელოებით: ბოცა ლებს აკლიათ ქართული
და რუსული ენების, ლიტერატურის, მათემატიკის, ფიზიკის, გეო-
გრაფიისა და ისტორიის სახლმძღვანელოები, მოსწავლეთა დიდი
ნაწილი არ ატ რ ბს სა ე მძღვან-ლოებს

ყველა ზემოთ აღნიშნული ნაკლოვანება იმიოაცაა გამოწ-
ვეული, რომ ზოგიერთი რაიონისა და ქალაქის განათლების გან-
ყოფილებე-მა და ეთოლურმა კაბინეტებმა ჯერკიდევ არ გარდაქმნეს
მეუბობა ახალ მოთხოვნათა შესაბამისად, აი გამოიტანეს სათანადო

მოყვანას: მოამზადონ ისინი სათანადო ინვენტარი, გვიანი მუ-
თიება მისცენ დღი, სკოლების დირექტორებს, რომ ამ სკოლების
კაბინეტ-ლაბორატორიებით დაუმზადებლად ისაოგებლონ სასწავლო
მოსკოლებმა:

დ) სამტედიკონ კონტაქტი საწარმოებსა და დაწესებულებე-
ბთან, სალამოს სკოლებთან ერთად გადაჭრით გააუმჯობესოთ ას-
ლგ ზრდობაში სკოლა თან საშუალო განათლების პროპაგანდა,
აქტიურად იბრძოლო მემკვიდრე ახალგაზრდების (წავების
გაუმჯობესების თვალზე საქართველოს სსრ განათლების სამინი-
სტროს და რსებების სხვა დარგობრივი სამინისტროებს ერთ-
ბლი იბრძოლებს შესასრულებლად და მიადწიონ საბაზო მეუ-
რნობა ირასაკმ. გული 16 29 წლის ამ ახალგაზრდის მართლად
ჩა მას სწავლებაში, რომელთაც არა აქვთ 8 წლიანი და საშუალო
განათლება;

ე) სათანადო ღონისძიებების გატარებით მიადწიონ მოსწავ-
ლეთა კონტინენტის შენაჩუნებას, აღკვეთონ მათ მიუგაკვე ი-
ლების ასახატიო მიზეზით გადადენის შემთხვევებ, იზრუნონ
იმ საგის, რომ სალამოს სკოლების მოსწავლეები წარმოებ-
სებულ ბებში დაუმზადებლად საგებლობდნენ კანო მდებობით
გათვალისწინებული შედეგებით, ხდებოდეს მათი სტიმულირება
და წაბადისება;

ვ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სალამოსა და და-
უსწრებ სკოლებში სასწავლო-ა მზრუნველობითი მეშობის გა-
უმჯობესებას, ყველა ზოგადი იმისათვის, რომ აღადგინოთ მო-
სწავლეთა აკადემიური მოსწეება, მინიმუმამდე იქნეს დაკვილი
მეორეწლიან მოსწავლეთა რიცვი, განსაკუთრებით შეუწყნარებ-
ლად ჩათვლონ ის ფაქტი, რომ მე-11 და მე-8 კლასების მოს-
წავლეთა მიშნელოვანი ნაწილი არ ამთავრებს ამ კლასება.

2. სალამოსა და დაუსწრებელი სკოლების დირექტორებმა
უზრუნველყონ პედაგოგიკო კოექტივების მეშობის გააქტი-
ურება მიადწიონ ამ სკოლებში წინაშე დასმული ამოცანების წა-
რმატებთან განხორციელებას, რისთვისაც:

ა) გადაკოით გააძლიერონ დახმრება, კონტროლი და მომთ-
ხოვნელობა პედაგოგებისადმი, მიიღწიონ იმას, რომ თითო ული
საგანი იწავლეოდეს მაღალ იდეუო და მეცნიერულ დონეზე-
მედეველობიდან არ გამოტოვონ, რომ გაკვეთილი სწავლების ძიო-

თადი ფორმაა და ყველა მასწავლებელს მიზნად დაუსახონ, რათა გვერდებზე ახსნილი მასალის აკრებულა მოსწავლეთა მიერ იქნას შეტანილი რითადაც იმავე გვერდებზე ხდება;

ბ) განახორციელონ საჭირო ღონისძიებანი იმისათვის, რომ თვითვე ეს საკნის მასწავლებელი სიტყვითა და მოქმედებით თავისი ცოდნის დონის ამაღლებასა და ედგომის დამყარებისათვის, ემზადდეს გვერდებისათვის და ყოველივე ამის შედეგად აღწევდეს მშვენივრ ახალგაზრდეთა სწავლისა და აღზრდის გაუმჯობესებას;

გ) სწავლების პროცესში ფართოდ გამოიყენონ ტექნიკური საშუალებები, ვალსაჩინოება. მასწავლებლები ამ ველში უნდა ენობანენ ყველა სახლს, რაც მათსავე ხელსა და გამოიყენონ სწავლებისას;

დ) სკოლის დარეჟორები, მთი მონადგომები სასწავლო მუშაობის დარგში სისტემატურად დასწრით გაცვთილებს და მისცენ მასწავლებლებს საჭირო მითიბები;

ე) გააუმჯობესონ კლასების ხელმძღვანელთა საქმიანობა. ამაღლონ მათი პასუხისმგებობა დაკარგული მოვლეთების შესრულ ბინადმი. კლასის ხელმძღვანელთა და მასწავლებელთა მემკვიდრეობის საკმიანი ურთიერთობა დამყარონ თოგორც საწარმოებთან და და პროდუქციურ სასწავლებლებთან, იე მოსწავლეთა მმობლებთან;

ვ) მტყიცედ დაიცვან სადამოსკოლებში მოსწავლეთა მოვლების წეები, ა დაეშვან სკოლიდან მოსწავლეთა გარეგანი შემოხვევები პედსაზრდის დადგენილებითა გარეშ, რომელთაც, როგორც წესი, უნდა ესწრებოდეს იმ საარმთა, ორკანიხაციის წარმოქმნენლი, სადაც მოსწავლე მეშაობს;

ზ) სოულ წესრიგში მიიკვანონ ყველა სასკოლო დოკუმენტი, მოაკვირონ აღრიცხვითა, არ დაეშვან ამ დარგში არავითარი დარღვევა;

თ) გაატარონ საჭირო ღონისძიებანი საელქმანელებითა და სასწავლო ნივთებით მოსწავლეთა ურთუნველსაყიფად;

3. დაკალის სადამოსკოლო და დაუსწრებელ სკოლების რესპუბლიკურ მეოიდე ბინეტს (მა. გ. შაფაქიძის) დოოელად უზრუნველყის სადამოსკოლო და დაუსწრებელი სკოლები პროგრამებით. სასწავლო გეგმებითა და ყველა სასკოლო დოკუმენტით, არ დაეშვან

სკოლებისათვის ამ დოკუმენტების დაგვიანებით და არასრულად ვაგზავნა.

4. განათლების საქალაო და რაონულმა განყოფილებებმა სახალხო განათლების საბჭოების სრდომებზე, ხოლო სალამოს დაუქმებელმა სკოლებმა პედაგოგიური საბჭოს სხდომებზე გაიხილნ ეს ბრძანება და ადგილებზე განახორციელონ პ აქტიკული ღონისძიებები მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებების აღმოსაფხვრელად.

მიიღონ ზომები იმ მასწავლებლების მიმართ, რომლებიც მიუღი პასუხისმგებლობით არ ეციდებიან თავიანთი მოვალეობის შესრულებას და არაღამაკმაყოფილებლად მუშაობენ.

5. არაღამაკმაყოფილებელი მუშაობისა და სავანის სწავლებაში სერიოზული ნაკლოვანებების დაშვებისათვის გამოცხადოთ სასტიკი საყვედური: საკარგუოს რაიონის სალამოს სკოლისა და ბოგდნოვიკის რვაწლიან სკოლასთან არაებულ სალამოს კლასების მასწავლებლებს: მ. ქისტაურა, ნ. ჯავახიშვილს, მ. თედორაძეს; ცხაკაიას სალამოს საშუალო სკოლის მასწავლებელს რ. სირიას, თბილისის მე-17, მე-19, 38-ე სალამოს სკოლების მასწავლებლებს: ე. გონჯილაშვილს, ა. ჯღარკაცას, ე. ვვანკოვს და ვ. გვაზიანს.

6. სასწავლო-აღმზრდელობით მუშაობაზე სუსტი ხელმძღვანელობისათვის მახარადის დაუსწრებელი საშუალო სკოლის ძიებითის საკონსულტაციო პუნქტის გ. ძგეს ზ. ხაიატსა და გარდაბნის რაიონის მულანლოს სალამოს საშუალო დირექტორს ნ. გაჯიროვს გამოცხადოთ საყვედური და მკაცრად იქნან გაფრთხილებულნი რომ არსებითად გააუმჯობესონ მუშაობა.

7. სალამოს სკოლების მუშაობაზე სუსტი ხელმძღვანელობისათვის, ამ სკოლების საქმიანობაში სერიოზული ნაკლოვანებებისათვის და მოსწავლეთა დაბალი აკადემიური მოსწრები ათვისის გაფრთხილებულ იქნენ გორის, ონის, ასპინძის, ქარელის, ახტეტის, მარნეულის, თერჯოლის, თეთრიწყაროს, თელავის რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგებნი: ვ. ზექალაშვილი, შ. რეხვიაშვილი, ს. მაძუკაშვილი, ნ. გოგიაშვილი, დ. ნაროზაული, უ. გეიძაროვი, ს. გაბრიჭიძე, დ. ბექაური და ა. თვალთაშვილი.

8. მიღებულ იქნეს ცნობად, რომ გვეყვარის რაიონის აურზუს და კიათურის წასრის სალამოს საშუალო სკოლების დირექტორები ვ. ვაბუნია და ა. გ. ცაძე განათლების უწყვეტი განათლების სამსახურისათვის დაკავებულნი თანამდებობიდან.

9. დაევალოს ს შტრ დის, თელავის, ქ. ბათუმის, თბილისის კალინინისა და საქარნო რაიონები განათლებს განყოფილებები გამგეებს, სასჯელის ზოე ი მიიღო მასწავლებლების: ვ. კი აბიძის, ვ. ჯორბენიძის, ძ. კობალეიშვილის თ. დუნდუას, ც. ჯანჯიას, შ. შოვარელიაშვილი, ქ. კელენჯერიძის, ვ. ტიხონოვის, ნ. ყუფარაძის, ა. ვარდიკოვას მიმართ და შედეგი აცნობონ განათლების სამინისტროს.

10. სალამოსა და დაუსწრებელი სკოლების სამართავლომ (ამხ. ჭ. გუჯეჯი ნს) კონტროლი დააწესოს ამ ბრძანების შესრულებაზე; შეამოწოს და სახოგადოებრივი დათვალიერების დევიზით "ყოველ ა აღვაზრდა მშო მკლს საშუალო განათ ბა" შედეგების განხილვისას ოლეკია წარედგნოს ქ. თბილისის, ქ. რუსთავის, გორის, ჩხოროწყუსა და წულუძის რაიონების განათლების განყოფილებების ანგარიეები სალამოსა და დაუსწრებელი სკოების მასწავლეთა კონტიგენტის სახალხო მეურნეობის გეგმებს შესრულების შესახებ.

ს ა ფ უ ძ ვ ე ლ ი: საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კო ევოს 1974 წლის 3 ოქტომბრის დადენილება.

საქართველოს სსრ განათლების

მ ი ნ ი ს ტ რ ი

თ ლ ა შ ქ ა რ ა შ ვ ი ლ ი

ქ რ ე ბ უ ლ ი № 1

83.

1. ბრძანება № 927—მისწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის საკურსო ღონისძიებათა 1973 წლის შედეგებისა და 1974 წლის გეგმის შესახებ 3
2. ინსტრუქცია—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროში, მის ორგანოებსა და დაქვემდებარებულ დაწესებულებებში მშრომელთა საჩივრებისა და განცხადებების მოძრაობისა და განხილვის წესის შესახებ 31
3. დადგენილება—1974—1975 სასწავლო წლისათვის სკოლების, სკოლა-ინტერნატების, სკოლამდელი და სხვა საბავშვო დაწესებულებების საუქეთესოდ მომზადებისათვის სოციალისტური შევიბრების გაშლის შესახებ 36
4. ბრძანება № 9—რესპუბლიკის ზოგიერთი ქალაქისა და რაიონის განათლების განყოფილებაში მშრომელთა მიღებისა და განცხადება-საჩივრების განხილვის მდგომარეობის შესახებ 41
5. ბრძანება № 26—ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებიდან რეაკლასდამთავრებულ მოსწავლეთა გასვლის აღკვეთის ღონისძიებათა შესახებ 45
6. ბრძანება № 999 — რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში 1972—1973 სასწავლო წელს ჩატარებული გადასაყვანი, გამოსაშვები და საშუალო განათლების ატესტატზე ჩასაბარებელი და 1973 წელს უმაღლეს სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების შედეგების შესახებ 48

ქ რ ე ბ უ ლ ი № 2

83.

1. ბრძანება № 41—წყალტუბოს რაიონის განათლების განყოფილებისა და ზოგი სკოლის სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ 3

კ რ ე ბ უ ლ ი № 3

1. დადგენილება—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიისა და განათლების, უმაღლესი სკოლისა და სამეცნიერო დაწესებულებების მუშაკთა პროფკავშირის რესპუბლიკური კომიტეტის პრეზიდიუმისა „1973—1974 სასწავლო წლისათვის სკოლების, სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო დაწესებულებების საუკეთესოდ მომზადებისათვის სოციალისტური შეჯიბრების შედეგების შესახებ“	3
2. დებულება—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის რესპუბლიკური მეთოდური კაბინეტისა	7
3. ბრძანება № 64—სასკოლო პედაგოგიური ბიბლიოთეკების მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	11
4. ბრძანება № 72—ქ. ქიათურის, აბაშის, ვანის, ლანჩხუთის, მახარაძის, მაიაკოვსკის, სამტრედიის, საჩხერის, წალენჯიხის, ცხაკაიას, ჩოხატაურისა და ჩხოროწყუს რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების განხორციელების მდგომარეობის შესახებ	14
5. ბრძანება № 73—ახალციხის, ახალქალაქის, ბოგდანოვკის, წალკის, ბოლნისის, გარდაბნის, დმანისის, მარნეულის, თეთრი წყაროს, ადიგენის, ასპინძისა და ხაშურის რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების განხორციელებას მდგომარეობის შესახებ	22
6. დადგენილება—საქართველოს ილკვ ცენტრალური კომიტეტის ბიუროსა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს კოლეგიისა 1974 წლის ზაფხულის არდადეგების დროს რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსკლასელებს მოსწავლეთა საზაფხულო პრაქტიკულ სამუშაოებში მასობრივი მონაწილეობის შესახებ	30
7. ფორმა № 1—ცნობა	36
8. ფორმა № 2—ხარისხობრივი ანალიზი	37
9. ფორმა № 3—ხარისხობრივი ანალიზი	38
10. ფორმა № 4—ცნობა	39
11. დადგენილება—1974 წლის ზაფხულის არდადეგების პერიოდში რესპუბლიკის კულტურულ-საგანმანათლებლო, საწარმოო და საყოფაცხოვრებო დაწესებულების ობიექტების მშენებლობებზე და სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებში უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტთა, ტექნიკუმების მოსწავლეთა, ზოგადსაგანმანათლებლო საშ. სკოლების უფროსკლასელებს და პროფესიულ-ტექნიკური განათლების სისტემის მოსწავლეთა მასობრივი მონაწილეობისათვის საორგანიზაციო კომისიის დამტკიცების შესახებ	40

- 12. ბრძანება № 74—ქ. თბილისის საშუალო სკოლებში სწავლების კაბინეტურ სისტემაზე გადასვლის მდგომარეობის შესახებ 43
- 13. ბრძანება № 75—საგურამოს სკოლა-ინტერნატის საბჭოთა კავშირის გმირი გენერალ-პოლკოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის სახელობის რესპუბლიკურ სპეციალიზებულ საშუალო სკოლა-ინტერნატად გადაკეთების შესახებ 52
- 14. საბჭოთა კავშირის გმირის—პოლკოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის სახელობის საგურამოს რესპუბლიკურ სპეციალიზებულ სკოლა-ინტერნატში 1974—1975 სასწავლო წელს მოსწავლეთა მიღების პირობები 55
- 15. ბრძანება № 93—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში მათემატიკის სწავლების მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ 57
- 16. ბრძანება № 108—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ფიზიკის სწავლების მდგომარეობისა და მისი შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ 74
- 17. შინაარსი 102

კ რ ე ბ უ ლ ი № 4

1. დროებითი დებულება—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს შრომითი სწავლებისა და პროფესიული ორიენტაციის რესპუბლიკური მეთოდური კაბინეტისა	3
2. ტიპობრივი დებულება—სწავლების ტექნიკურ საშუალებათა მეთოდური კაბინეტისა	6
3. ბრძანება № 106—ამბროლაურის, ახმეტის, გურჯაანის, ლაგოდეხის, ლენტეხის, მესტიის, ონის, სიღნაღის, წითელწყაროს, სავანეთის, თელავის, თიანეთისა და ცაგერის რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების განხორციელების მდგომარეობის შესახებ	11
4. ბრძანება № 121—საბჭოთა კავშირის გმირის—გენერალ-პოლკოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის სახელობის საგურამოს რესპუბლიკური სპეციალიზებული საშუალო სკოლა-ინტერნატის მოსწავლეთა კონტინგენტით დაკომპლექტების შესახებ	19
5. ბრძანება № 128—ზუგდიდის რაიონის ახალსოფლის სკოლა-ინტერნატში სასწავლო-აღმზრდელი მეთოდითა და სამეურნეო მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ	22
6. ბრძანება № 163—აფხაზეთისა და აჭარის ასსრ რესპუბლიკებსა და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიურ ოლქში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების მდგომარეობის შესახებ	48
7. ბრძანება № 192—ქალაქების ქუთაისის, ტყიბულის, გორისა და ზუგდიდის, წყალტუბოს, ზუგდიდის, ზობის, გორის, ქარელის, კასპისა და ზესტაფონის რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების მდგომარეობის შესახებ	56
8. ბრძანება № 193—ქ. თბილისის, ლენინის, ოქტომბრის, პირველი მაისის, კალინინის, ორჯონიკიძის, კიროვის, 26 კომისრისა და საქარხნო რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების მდგომარეობის შესახებ	62
9. ბრძანება № 194—ქ. ქ. რუსთავისა და ფოთის, ბორჯომის, გეგეჭკორის, დუშეთის, ყაზბეგის, ყვარლის, მცხეთის, ორჯონიკიძის, თერჯოლისა და წულუკიძის რაიონებში საყოველთაო-სავალდებულო რვაწლიანი სწავლების კანონის გატარებისა და საყოველთაო საშუალო განათლებაზე გადასვლის დამთავრების მდგომარეობის შესახებ	70
10. შინაარსი	77

კ რ ე ბ უ ლ ი № 5

83

1. ბრძანება № 126—ქობულეთის რაიონის ჩაისუბნის სკოლა-ინტერნატის სასწავლო-აღმზრდევლობითი მუშაობის შემოწმების შესახებ	3
1. ბრძანება № 132—„შრომის დიდების“ ორდენისა და „შრომის ვეტერანის“ მედლის დაარსებასთან დაკავშირებით სახალხო განათლების ორგანოების ამოცანების შესახებ	16
3. ბრძანება № 238—მომარაგებისა და დამამარცხ საწარმოთა სამმართველოს ლილოს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მდგომარეობის შესახებ	20
4. ბრძანება № 240—ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების შენობათა და ეზო-კარმიდამოების კეთილმოწყობის შესახებ	23
5. ბრძანება № 241—ქალაქების—თბილისის, რუსთავისა და საგარეჯოს რაიონის ზოგიერთ სკოლაში ლიტერატურის, სახვითი ხელოვნებისა და სიმღერა-მუსიკის სწავლებაში ტექნიკურ საშუალებათა გამოყენების შესახებ	28
6. Приказ № 248—Об утверждении отчета по республиканскому бюджету Министерства просвещения Грузинской ССР за 1973 г.	35
7. მომარაგებისა და დამამარცხ საწარმოთა სამმართველოს საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობის რევიზიის შედეგების შესახებ	37
8. დადგენილება—რეპუბლიკის სახალხო მეურნეობაში დასაქმებულ ახალგაზრდობაში მასობრივი მოძრაობის, დევიზით — „ყოველ ახალგაზრდა მშრომელს საშუალო განათლება“, 1973 წლის შედეგების შესახებ	42
9. შინაარსი	54

კ რ ე ბ უ ლ ი № 6

1. დებულება—ცალკეული სასწავლო დისციპლინების გაღრმავებული თეორიული და პრაქტიკული სწავლების სკოლებისა და კლასებისათვის	3
2. Указания Министерства просвещения СССР „О стажировке молодых специалистов окончивших высшие педагогические учебные заведения	7
3. Программа—стажировки выпускника педагогического института	12
5. ბრძანება № 321—1973 წლის IV კვარტალში სკოლა-ინტერნატების, საბავშვო სახლებისა და სპეციალური სკოლა-ინტერნატების სასურსათო პროდუქტებით მომარაგებისა და აღსაზრდელთა კვების მდგომარეობის შესახებ	18
5. დადგენილება—XXII რესპუბლიკური სამეცნიერო-პედაგოგიური კონფერენციის შედეგების, მეოთხე საკავშირო „პედაგოგიური კითხვებისა“ და XXIII რესპუბლიკური კონფერენციისათვის მზადების შესახებ	22
6. ბრძანება №334—რესპუბლიკის სახალხო მეურნეობაში დასაქმებული რეაწლიანი და საშუალო განათლების არამქონე 16—29 წლის ახალგაზრდობის ზოგადსაგანმანათლებლო სწავლების მდგომარეობისა და მისი შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	43
7. ბრძანება № 336—დუშეთის, სამტრედიის, წულუკიძის, ცხაკაიას და გეგეკორის რაიონებში უდედამოდ დარჩენილ ბავშვთა და მოზარდთა პატრონირებისა, გაშვილებისა და მეურვეობა-მზრუნველობის დაწესებაზე ამ რაიონების განათლების განყოფილებების მიერ ჩატარებული მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ	53
8. ბრძანება № 383/93—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო საშუალო სკოლებში სამხედრო-სასწავლო იარაღების შენახვის, აღრიცხვისა და გამოყენების მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	58
9. Приказ № 385—О результатах проверки работы в Марнеульской школе-интернате	62
10. ბრძანება № 398—დაწყებითი ექსპერიმენტული სწავლების პრობლემებზე II საკავშირო სიმპოზიუმის ორგანიზებულად ჩატარების ღონისძიებათა შესახებ	78

კრებული №№ 7—8

1. დებულება მშრომელთა დებუტატების რაიონული, საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის სახალხო განათლების განყოფილებს ს შესახებ 3
2. დადგენილება საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული ფიზიკური კულტურისა და სპორტის კომიტეტის კოლეგიებისა 17
3. ბრძანება № 339—მცხეთის რაიონის სალამოს სკოლების მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ 19
4. ბრძანება № 368—წალენჯიხის რაიონის სკოლებში სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის შესწავლის შედეგებს თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1973 წლის 4 მაისის № 287 ბრძანების შესრულების მიმდინარეობის შემოწმების შესახებ 25
5. ბრძანება № 374—სასკოლო და საბავშვო დაწესებულებათა ობიექტების მშენებლობას 1973 წლის გეგმების შესრულების მიმდინარეობისა და მშენებლობაზე დაშვებული მიწერების შესახებ 27
6. ბრძანება № 388—თელავის რაიონის სოფელ ყარაჯალის ქართულ საშუალო სკოლასთან აზერბაიჯანული სექტორის გახსნის შესახებ 31
7. ბრძანება № 390—მასწავლებელთა და განათლების დარგის სხვა მუშაკთა აღრიცხვის, დანიშვნის, გადაყვანისა და დათხოვნის მდგომარეობის შემოწმების შედეგების შესახებ კასპისა და ქარკლის რაიონებში 35
8. ბრძანება № 391—ზაფხულის არდადეგების პერიოდში მშენებლობისა და სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებში რესპუბლიკის უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტთა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსკლასელთა

მასობრივი მონაწილეობას თაობაზე საქართველოს კვ
 ცენტრალური კომიტეტის 1973 წლის 6 თებერვლის დაღ-
 გენილების შესრულების მიმდინარეობის შესახებ.

- 9. ბრძანება № 395—გურჯაანის რაიონის ზოგადსაგანმანათ-
 ლებლო სკოლებში XXIV ყრილობის დირექტივების შეს-
 რულების მიმდინარეობისა და ახალ სასწავლო პროგრა-
 მებსა და სახელმძღვანელოებზე გადასვლის მდგომარეობის
 შემოწმების შედეგების შესახებ 43
- 10. ბრძანება № 401—გარდაბნის რაიონის საღამოს სკოლების
 მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ 75
- 11. ბრძანება № 404—საკოლმეურნეო სკოლამდელ დაწესებუ-
 ლებათა ქსელის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა
 შესახებ 85
- 12. ბრძანება № 409—1973 წელს რესპუბლიკის უმაღლეს და
 საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში მიღების ორგა-
 ნიზებულად ჩატარების ღონისძიებათა თაობაზე საქართველოს
 კვ ცენტრალური კომიტეტის ბიუროს 1973 წლის 29
 მაისს დადგენილების შესრულების შესახებ 92
- 13. Приказ № 400—368—190—О мерах по дальнейшему
 развитию вечернего и заочного общего образования
 молодежи, занятой в строительстве 97

კ რ ე ბ უ ლ ი № 9

1. სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს სისტემის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მუშაკთა შრომის შინაგანაწესი	3
2. Правила внутреннего трудового распорядка для работников общеобразовательных школ системы министерства просвещения ССР	21
3. ბრძანება № 667—რესპუბლიკის სკოლებში ბიოლოგიის სწავლების მდგომარეობისა და მისი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	36
4. ბრძანება № 517—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მდგომარეობისა და მისი გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ	55
5. მოხსენებითი ბარათი —რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მდგომარეობისა და მისი შემდგომი გაუმჯობესების გზების შესახებ	68
6. ბრძანება № 673—რესპუბლიკაში პროტექციონიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ	102
7. ბრძანება № 978—„უჩიტელსკაია გაზეტის“ 50 წლისთავის შესახებ	105
8. შინაარსი	107

კ რ ე ბ უ ლ ი № 10

1. ბრძანება № 590—პიონერთა და მოსწავლეთა სახლებში არსებული წრეების მუშაობის მოწესრიგების შესახებ 3
2. ბრძანება № 595—რესპუბლიკის ზოგიერთ ქალაქსა და რაიონში ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მუსიკალური სტუდიების მუშაობის შემოწმების შედეგების შესახებ 6
3. ბრძანება № 596—სპეციალიზებული გამოფენის—„სასკოლო მოწყობილობა—73“ შედეგების გათვალისწინებით რესპუბლიკის სკოლების სასწავლო მოწყობილობათა აღჭურვის შემდგომი გაუმჯობესების შესახებ 15
4. ბრძანება № 606—მსწავლებელთა და განათლების დარგის სხვა მუშაკთა აღრიცხვის, დანიშვნის, გადაყვანისა და განთავისუფლების მდგომარეობის შემოწმების შედეგების შესახებ. ქ. თბილისის ოქტომბრის, 26 კომისრისა და გორის რაიონებში, ქ. გორისა და ცხინვალის განათლების განყოფილებებში 18
5. ბრძანება № 607—1973 წელს ახალგაზრდა სპეციალისტების სამუშაოზე გამოცხადების შედეგებისა და 1974 წელს კურსდამთავრებულ ახალგაზრდა სპეციალისტების სამუშაოზე განაწილების შესახებ 26
6. ბრძანება № 617—საზაფხულო არდადეგების დროს სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებსა და მშენებლობებზე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების უფროსკლასელ მოსწავლეთა შრომითი მონაწილეობის მდგომარეობის შემოწმების შედეგების შესახებ 33
7. ბრძანება № 718—ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში უცხოური ენების სწავლების გაუმჯობესების შესახებ 39
8. ბრძანება № 620—ლაგოდების, ყვარლისა და გურჯაანის რაიონებში უღედ-მამოდ დარჩენილ პავშეთა პატრონირების, გაშვილებისა და მეურვეობა-მზრუნველობის დაწესების თაობაზე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს 1973 წლის 24 მაისის № 376 ბრძანების შესრულების შედეგების შესახებ 44
9. ბრძანება № 628—რესპუბლიკის სკოლამდელ დაწესებულებებში საზაფხულო-გამაჯანსაღებელი მუშაობის მდგომარეობის შემოწმების შედეგების შესახებ 49
10. № 641—1974 წლის I და II კვარტალში სკოლა-ინტერნატების, საბავშვო სახლებისა და სპეციალური სკოლა-ინტერნატების სასურსათო პროდუქტებით მომარაგებისა და აღსაზრდელთა კვების მდგომარეობის შესახებ 58
11. ბრძანება № 643—მოსწავლეთა კომუნისტურ აღზრდაში პედაგოგიური ბიბლიოთეკების როლის ამაღლების შესახებ 62

- 12. ბრძანება № 646—1974 წელს სკოლა-ინტერნატების, საბავშვო სახლებისა და სპეცსკოლა-ინტერნატების პიონერულ ბანაკებში ბავშვთა საზაფხულო-გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების შემოწმების შესახებ 71
- 13. დებულება—საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ი. გოგებაშვილის სახელობის პედაგოგიკის მეცნიერებათა ინსტიტუტის მეცნიერ კორესპონდენტთა შესახებ 71
- 14. ბრძანება № 658—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების მოსწავლეებისათვის ხალხური ხელოვნების საფუძვლების სწავლებისა და ნაკეთობათა დამზადების ჩვევების გამომუშავების შესახებ 72
- 15. Приказ № 50—Министра просвещения СССР—О мерах по выполнению поставления Совета Министров СССР от 16 апреля 1974 г. № 273 „Об аттестации учителей общеобразовательных школ“ и Указа Президиума Верховного Совета СССР от 7 мая 1974 г. „О порядке рассмотрения трудовых споров по вопросам увольнения или изменения формулировки причин увольнения учителей общеобразовательных школ, признанных в результате аттестации не соответствующими занимаемой должности“ 78
- 16. Приказ № 680—О состоянии преподавания русско-го языка и литературы в грузинских школах Онского и Сигнахского районов 82
- 17. Приказ № 679—О результатах проверки работы пришкольных интернатов в республике 86
- 18. შინაარსი 91

28 15/16

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

83

1. ბრძანება № 615—საბჭოთა კავშირის გმირის, გენერალ-პოლკოვნიკ კ. ნ. ლესელიძის სახელობის რესპუბლიკური სპეციალიზებული საშუალო სკოლა-ინტერნატის ქ. თბილისში გახსნის შესახებ 3
2. ბრძანება № 669—სოფლის სკოლების მუშაობის პირობების შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებათა თაობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 2 ივლისის № 471 დადგენილებს, საქართველოს კპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1973 წლის 4 სექტემბრის № 567 დადგენილებისა და სსრ კავშირის განათლების სამინისტროს 1973 წლის 11 ივლისის № 86 ბრძანების შესასრულებლად აბაშის რაიონის განათლების განყოფილებისა და დამოუკიდებელი რვაწლიანი სკოლების მუშაობის მიმდინარეობის შესწავლის შედეგების შესახებ და მოხსენებითი ბარათი 6
3. ბრძანება № 697—ახალი სასწავლო წლისათვის სკოლა-ინტერნატების, სპეციალური ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების მზადების მიმდინარეობის შესახებ 68
4. ბრძანება № 776—რესპუბლიკის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში სასწავლო-ლაბორატორიულ მოწყობილობათა და სწავლების ტექნიკურ საშუალებათა და აღრაცების, შენახვისა და გამოყენების მდგომარეობის შესახებ 72
5. ბრძანება № 844—ნორჩ ქიმიკოსთა 27-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის შედეგებისა და 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ 82
6. დებულება—ნორჩ ქიმიკოსთა 28-ე რესპუბლიკური ოლიმპიადის ჩატარების შესახებ 88
7. ბრძანება № 857—რესპუბლიკის საღამოსა და დაუსწრებელ სკოლებში 1973—1974 სასწავლო წლის შედეგების შესახებ. 94
8. ბრძანებათა და ინსტრუქციათა კრებულის 1974 წლის ნომრების შინაარსი . 108